

Izvestje

c. kr. druge državne gimnazije

v Ljubljani

o šolskem letu 1900./1901.

Na svetlo dal c. kr. ravnatelj

Fran Wiesthaler.

Vsebina:

- 1.) Slovanski življi v nemškem besednem zakladu. Spisal *Ivan Kostidl.*
- 2.) Šolska poročila. Sestavil *ravnatelj.*

V Ljubljani 1901.

Založila c. kr. druga državna gimnazija.

Natisnila Ig. pl. Kleinmayr & Fed. Bamberg.

Izvestje

c. kr. druge državne gimnazije

v Ljubljani

o šolskem letu 1900./1901.

Na svetlo dal c. kr. ravnatelj

Fran Wiesthaler.

Vsebina.

- 1.) Slovanski življi v nemškem besednem zakladu. Spisal *Ivan Koštidl*.
- 2.) Šolska poročila. Sestavil *ravnatelj*.

V Ljubljani 1901.

Založila c. kr. druga državna gimnazija.

Natisnila Ig. pl. Kleinmayr & Fed. Bamberg.

Kazalo

Slovanski življi

v nemškem besednem zakladu.

Sestavil

Ivan Koštiál.

Kazalo.

	Stran
I. Uvod: Slovanski življi v različnih jezikih	7
a) v rumunščini	7
b) v madžarščini	7
c) v ciganskih narečjih	7
d) v škipetarščini in novi grščini	7
II. Slovanski življi v nemščini	8
A. Splošni del	8
1.) Splošne opazke	8
2.) Kako in kdaj so prišle slovanske besede v nemščino	8
3.) Razloček med tujkami in izposojenkami	9
4.) Glasovne izpremembe:	
a) samoglasniki	10
b) soglasniki	11
5.) Izprememba spola	12
6.) Povratno posojilo	12
7.) Pojmovne izpremembe	12
8.) Razloček med izposojenkami in domačinkami	13
9.) Dialeksične besede	14
10.) Kaj se je sprejelo, kaj se ni	14
B. Specialni del	14
Sklepi iz obravnanih besed	30
Dodatek: Slovanska krajevna imena v nemških oblikah	31
Viri pričujoče razprave	32

Kratice.

- adj.* = adjektiv, pridevnik.
Arch. für slav. Phil. = Archiv für slavische Philologie.
b. = bolgarski, -ščina.
B. z. vgl. Spfg. = Kuhns Beiträge zur vergleichenden Sprachforschung.
č. = češki, -ščina.
dem. = deminutivum, pomanjševalna beseda.
Einl. in die slav. Lg. = Einleitung in die slavische Literaturgeschichte.
Et. Wb. = Etymologisches Wörterbuch.
f. = femininum, ženskega spola.
gor.-luž. = gorenjelužiški.
hrv. = hrvaški, -ščina.
ibid. = ibidem, ravnotam.
l. c. = loco citato, na navedenem mestu.
lit. = litvanski (litavski).
luž.-s. = lužiško-srbski.
m. = masculinum, moškega spola.
Mikl. = Miklošič.
mr. = maloruski, -ščina.
n. = a) neutrum, srednjega spola; b) nemški, -ščina.
nam. = namesto.
nhd. = neuhochdeutsch (v nemških navedbah).
nsl. = novoslovenski.
p. = a) poljski, -ščina, b) pred številkami = pagina, stran.
pl. = plural, množina.
pod. = podobno (-ih, -i).
prim. = primerjaj.
r. = ruski, -ščina.
rum. = rumunski, -ščina.
s. = a) srbski, -ščina; b) sequens, naslednja stran.
s.-hrv. = srbohrvaški.
sg. = singular, jednina.
slov. = slovanski, -ščina.
srgn. = srednjegorenjenemški.
sr.-lat. = srednelatinski.
stgn. = starogorenjenemški.
str. = stran.
stsl. = staroslovenski, stara slovensčina.
s. v. = sub voce, pod (navedeno) besedo.
* = beseda, do katere se je prišlo samo po primerjanju in sklepanju, katera se pa ne nahaja v jezikovnih spomenikih.

I. Uvod: Slovanski življi v različnih jezikih.

Veliki naš Miklošič je znanstveno dokazal visoko omiko starih Slovanov s tem, da je poiskal slovanske življe v jezikih tistih narodov, s katerimi so Slovani občevali ter bili v kulturni zvezi. V mnogoštevilnih razpravah je nabral slovanske besede v madžarščini, rumunščini, novi grščini, albanščini in v različnih ciganskih narečjih; samo o slovanskih življih v germanskem, zlasti v nemškem besednem zakladu ni izpregovoril v celoti; le semtertje je omenil, da je ta ali ona beseda v nemščini slovanskega izvira.

Največ slovanskih besed je zasledil v rumunščini: 1083, katero število so pa pozneje rumunski jezikoslovci (Cihac in dr.) še povišali. Rumunci so začeli jemati besede iz slovanščine vže proti koncu petnajstega stoletja; največjo nadvlado nad rumunskim življem pa je imela tako zvana cerkvena slovenščina, ki je bila oficialni jezik v rumunski cerkvi in državi. V cerkvi je vladala do Jurija Rákoczyja I. (1630 do 1648), ki jo je s silo izključil iz cerkve ter odstranil za vselej. Pisali so pa Rumunci do najnovejšega časa (okoli l. 1850.) s cirilico, kar je jasen, neovržen dokaz nekdanje slovanske nadvlade v kulturnem oziru.

Ogromen vpliv je imela slovanska omika tudi na Madžarje, ki so bili, kakor je obče znano, na sila nizki kulturni stopinji, ko so osrečili Evropo s svojim prihodom. Največ besed so jim dali Slovani za državne uredbe, orodje, poljedelstvo, hišne uredbe, živalstvo, rastlinstvo in mnogo drugih stvari.

Ni dvoma, da so sprejeli Madžarji od Slovanov z besedami tudi stvari same, torej kratko malo skoro vso svojo omiko. Miklošič navaja 956 slovanskih izrazov v madžarščini; toda to še niso vsi; po preiskavah novejših učenjakov je to število naraslo na 1000 in še več besed. Po Miklošičevem mnenju so jemali Madžarji besede najprej iz jezika velikomoravske države (ne pa od bolgarskih Slovencev), pozneje pa šele od Slovakov, Malorusov in Srbohrvatov.

Kot najboljši poznavalec ciganskega jezika je našel Miklošič v različnih ciganskih narečjih 649 iz slovanskih jezikov izposojenih izrazov.

V manjši meri je vplivala slovanska omika na Grke in Albance (Arnavte, Škipetarje). Škipetarji so bili vže od nekaj v ožji dotiki z različnimi slovanskimi narodi, in plod tega občevanja je precejšnja množica (317) slovanskih izposojenk, katere navaja in razlaga Miklošič v svojih korenitih razpravah o škipetarščini.

Tudi potomci starodavnih Helenov so se učili od Slovanov, ker so ti gojili poljedelstvo, živinorejo itd. Zato ima nova grščina (po Miklošiču) 130 slovanskih besed, zlasti za orodje, domače življenje, živalstvo in rastlinstvo, pohištvo in socialne razmere (ζάραρον, βοεβόδα itd.).

a) V rumunščini.

b) V madžarščini.

c) V ciganskih narečjih.

d) V škipetarščini in novi grščini.

II. Slovanski življi v nemščini.

A. Splošni del.

Razen omenjenih narodov pa imajo tudi Nemci lepo število slovanskih izposojenk, o katerih se razpravlja na sledečih straneh pričujoče razprave.

1.) Splošne opazke.

Nemcem in sploh nasprotnikom, ki tega nočejo verjeti, je vže odgovoril Krek: «Brez tujega besednega blaga ne prebije noben narod ali narodič, in naj je prosveta njegova še tako prvotna ali pa — prav nobena», in: «Kakor zdaj, tako tudi že v starih časih, in so razni arjoevropski narodi kolikor med sabo, toliko med narodi semitskimi in hamitskimi jemali in dajali na pòsodo vzlasti kulturne besede. Danes seveda je takega blaga neprimerno več po jezikih omikanih narodov, kajti mednarodno občevanje je lažje postalo in živejše od prejšnjega, znanstva in umetnosti bolj dovršene, trgovina splošnejša, obrt večja ter mnogovrstnejša, sploh pa vsi uveti in okoliši, pospešujoči takim besedam pot od naroda v narod, kolikor mogoče ugodni. Zato pa danes kar mrgoli po arjoevropskih jezikih tujih besed, in se nam ni čuditi, da spisujejo debele slovnike, samó tako blago obsegajoče.» (Dr. Krek: «Razne malenkosti» III, v «Kresu», letnik III., 1883, na str. 107.)

Med tistimi narodi, ki so jemali besednega blaga od drugih narodov, so bili seveda tudi Nemci in sploh Germani. Kleinpaul pravi o tej stvari (v spisu «Das Fremdwort im Deutschen», na str. 7.): «Wir (namreč Nemci) leiden, wie bekannt, keinen Mangel an Worten, die unserer Sprache von Haus aus nicht angehören, mit keiner deutschen Wortsippe zusammenhängen, sondern nachweislich einmal aus einer fremden Sprache herübergenommen worden sind. Wir haben eine Menge Fremdwörter im Deutschen, angeblich 70.000 (če jih ni več!), über 100 werden schon in der Bibel des Ulfilas gezählt. (Tukaj je zmešal tujke in izposojenke.) Man sagt, dass auf sieben deutsche Worte je ein fremdes komme. Nach den Aufschriften und Ankündigungen in der Stadt zu urtheilen, kommt vielmehr auf sieben fremde Worte ein deutsches.»

Mož ima prav. Na str. 8. pravi dalje: «Und wenn man die Zahl der Sprachen, die auf Erden gesprochen werden, auf 1000 veranschlagt, so haben wir auch bei allen 1000, nicht bloß bei den 53 europäischen Anleihen gemacht.»

Največ besed ima nemščina iz latinščine in iz romanskih jezikov; manj iz židovskega žargona, iz angleščine in severnih germanskih jezikov, in pa — last not least — iz različnih slovanskih jezikov.

2.) Kako in kdaj so prišle slovanske besede v nemščino.

Ko je jezikovni vpliv z zahoda na Nemce dosegel svoj vrhunec, ko je vže vse mrgolelo romanskih besed, tedaj se je začel pojavljati vpliv slovanskih narodov, in sicer najprej Poljakov, Čehov in Rusov.

Ta vpliv, utemeljen na medsebojnem občevanju sosednih narodov v vzhodnih nemških pokrajinah ali «markah», je bil v začetku bolj neznaten ter brez «nevarnosti», kakor se izraža Kluge. Toda nekatere besede, ki so prišle tem potem med Nemce, n. pr. Dolmetsch, Grenze-Granize, Kummet, Peitsche, Petschaft, Schöps, so si pridobile, počenshi od trinajstega stoletja (nekateri, kakor n. pr. zidalári, vže prej), takorekoč državljansko pravico in mesto v književnem jeziku.

Druge besede so prišle v nemščino pozneje, in sicer tudi iz jugo-slovanskih jezikov (n. pr. Pogatsche, Vampyr, Jause, Jauche, Potitze itd.).

Ločiti pa je treba «tujke» in «izposojenke» (samó druga vrsta nas zanima). Vse izposojenke so bile nekđaj tujke, n. pr. besede šlem, hiša, peněz itd. so bile [nam] v najstarejšem času «tujke» (hělm, hūs, pening), sedaj pa so brez dvombe «izposojenke».

V čem je razloček?

Kleinpaul pravi (popularno), da so izposojenke take [bivše] tujke, ki so vže tako stare (v dotičnem jeziku namreč), da se narod več ne spominja njihovega prihoda iz tujine (bolje bi se reklo: da se narod več ne zaveda, da so mu tuje), in ki so se tudi vže kolikor toliko izpremenile z jezikom vred, v katerem so se udomačile. Izraz «izposojenka» («Lehnwort» pri Nemcih) torej ne označuje nič bistveno [ali načelno] različnega od izraza «tujka», temveč le to, da je dotična beseda vže v višji meri udomačena, da se je takorekoč molčé sprejela v besedni zaklad ter si pridobila «državljanstvo» v tujem narodu; navadno je z izrazom «izposojenka» rečeno tudi to, da se je narod vže privadil novi stvari. Izposojenke bi se lahko imenovale «naturalizovane tujke»; pogoj naturalizacije je, da sprejme tujka glasove (Laute) in naglas ali poudarek tistega naroda, v katerega je prišla, ter se drži tam veljavnih postav.

Bolje in krajše je to rečeno v «Kresu», l. 1883., na str. 107. s. (dr. Krek: «Razne malenkosti» III.) s sledečimi besedami: «Jemlje se danes na pósodo nekoliko drugače, nego se je jemalo v prejšnjih časih. Dokler je odločeval narod sam, uhajale so tujke le redkokrat čisto neizpremenjene v jezik, ampak se je izkušalo dati jim tako lice, da so na videz domače postale, ali vsaj take, da so jezikovim zakonom ugajale. Odkar pa odločuje knjiga, uhajajo navadno ti stvori v jezik tako, kakor so znani v jeziku, od koder so vzeti — torej brez vsake glasovne ali katere koli druge p̄remene. Zato je prve mnogo težje tolmačiti in nekaterim celo najnatánčnejše jezikoslovno razlaganje ne more do jedra. Posebno mesto med tujkami prve vrste (torej med «izposojenkami») pa zavzemajo one, ki so nastale vsled tako zvane ljudske etimologije, ki je bila povod marsikateraj pričr ter mnogim bajevnim nazorom, in namen teh vrstic je zgoli na enej takej besedi pokazati, kako se je v tem oziru s tujščino ravnalo.»

Sledi potem zanimljiva razprava o slovanskih izrazih za rastlino «ligusticum levisticum» (luštek). Omenjam to zaradi tega, ker ima ta slovanska ljudska etimologija svoj «analogon» v nemščini; iz poljske besede «wilczura» so napravili Nemci po ljudski etimologiji «Wildschur» (kakor Schafschur), kakor da bi bila zloženka iz Wild in scheren; predstavljajo si torej, da se dobiva «Wildschur» od ostrizene zverjadi; za psihološkega opazovalca jezikovnega življenja je to jako zanimljiv pojav. Tako so spakedrali lepo topično (krajevno) ime «v Brezahn» v «Friesack», misleč na Sack. Riba, ki se imenuje č. piskoř, r. нѣтáри, nsl. piškur, se je prekrstila v germanskih ustih v «beißker»; da se ta oblika naslanja na glagol «beißen», je jasno ter se omenja tudi v Klugejevem nemškem besednjaku. «Gesenke» na Moravskem ni nikakršna «nižava» («senken!») temveč č. jeseníky.

«Rebhuhn» nikjer ne živi po vinogradih («Rebe»), ampak to je naša jereb[ica]. «Dirndelbeere» nima svojega imena od deklíčev («Dirndel»), pač pa od drenulje. Druga jagoda, brusnica, se imenuje po raznih nemških krajih Preiselbeere, Bräusel- in Brausbeere, akopram ne šumi («brausen»); nemško ime je nastalo iz «brusina». Beseda «Petschaft» nima nič skupnega z besedo «Schaft», temveč je po ljudski etimologiji prekrščena iz naše besede

3.) Razloček med tujkami in izposojenkami.

«pečat», r. «печатъ». Kdo ve, če se ni mislilo pri besedah «Ge-span» (iz «župan») in «Haubitze» (iz č. houfnice) na glagola «spannen» in «hauen»?

Kratko bodi še omenjeno, da so na tak način nastali nestvori «Sehrschön», «Schönpass», «Merseburg», «Hart» (oz. «Hart-berg»), «Laufen», «Nessel-schall», «Rothwurst», «Hotzenplotz» itd. itd. iz naših imen Sršén, Šempas [= Šent Pas (iz San Basso)], Mežibor, Rt, Ljubno, Neslyšal, Ratiboř, Oso-blaha itd.

Toda vrnimo se k razločku med tujkami in izposojenkami. Navadno ni dvomljivo, je-li katera beseda tujka ali pa izposojenka; n. pr. izrazi: Kibitka, Trojka, Rubel, Kopeke, Werst, Zar (Czar), Schlachzitz, Wutki ali Wódki (= p. wódki, gen. part.) itd. so v nemščini brez dvoma tujke; ravno tako gotovo pa je tudi, da so besede, kakor: *Jause*, *Jauche*, *Braüsel-beere*, *glauch* (iz južina, juha, brusina, gluh), *Peitsche*, *Peisker*, *Zeidler*, *Zeisig*, *Stieglitz*, *Gränze*, *Nörz*, *Schmetten* (iz bič, piskoř, bčelari, čizek, stehlec, granica, norec, smetana) itd. izposojenke (akoravno so bile nemščini nekda j tudi te popolnoma neznane).

Pri nekaterih pa ni tako lahko določiti, ali so tujke ali pa izposojenke; n. pr. besede *Buchte*, *Juchten*, *Kasch*, *Pogatsche*, *Potitze*, *Kren*, *Kolatsche* itd. niso nič izpremenjene, kar se tiče glasov (samo spol se je nekaterim izpremenil: *Juchten* m. iz juht ali juht f.; *Kasch* n.: kaša f.; *Kolatsche* f.: kolač m.); toda če pomislimo, da vsaka tuja beseda ne daje povoda, da bi se glasovi izpremenili, in da so omenjeni izrazi tudi pri prostemu nemškemu ljudstvu brez tolmačenja razumljivi in celó jako dobro znani, ne bode napačno, če jih prištejemo izposojenkam. Glasovne izpremembe, katerim so se podvrgle razne slovanske besede v nemščini, so deloma zelo značilne in zanimljive.

Iz samoglasnega *r*-a je postalo: *ür*, *ar*, *ir*; *re* [rú]; prim. *Kürschner* iz krznár, *Startin* iz šrtin(a), *Hunds-mirchen* (v planinskih deželah) iz mrha, *Kretscham* iz krčma, krčma; morebiti tudi *Brünne* iz brnija ali brnja; (prim. *Krek*, Einl. in die slav. Lg., na str. 154.).

Skandinavščina ima *torg* iz tręb, in *Schuchardt* izvaja tudi lat. *car-pisculum* in laško besedo *scarpa* iz slovanščine: p. kurp, č. krpec, nsl. krplja!

Jako poučna so v tem oziru tudi krajevna imena; za samoglasni *r* imajo: *ar*, *er*, *ir*, *ür*; prim. *Hart*, *Hart-berg*, *Tapelwerch*, *Irschen*, *Dürmaul*, *Brünn* itd., iz Rt, Toplivrh, Ržno, Drmaly, Brno itd.

Za «l sonans» imajo Nemci *il*: *Bilch* iz č. plch (če ni iz p. «pilch»). V skandinavščini nahajamo «tolka» in «stolpi» iz tlk, in stlp.

Krajevna imena imajo za *l*: *ol*, *il*: *Moldau*, *Pilsen*, iz *Vltava* in *Plzeň*.

Za slovanski *i* nahajamo večjidel *ei*: *Peisker* (Beißker) iz piskoř ali piskár; *Peitsche* iz bič, oz. bicz; *Zeisig* iz čizek; pred *l*-om je *ei* tudi za slov. *e*: *Zeidler* iz *bčelari (dl je nekak nadomestek našega starega *l* = trdega *l*-a).

V drugih primerih pa je *i* ostal: *zwillen* iz cviliti, *Schligawitz* iz slivovec itd.

Slov. *u* se je izpremenil (v starejši dobi) v *au*: n. pr. *Jauche*, *Jause*, *glauch*, *Jauk*, iz juha, južina, gluh, jug; deloma pa je ostal: *Pflug* iz plug, *Kaluppe* iz chalupa, *Kuks* (Kux) iz kus (Nurz iz nurec ali norec; pa tudi *Nörz*; o tem pozneje).

Za slov. *o* nahajamo *o*, *u*, *a*; v nenaglašeni zlogih *e*; ali pa *o* je popolnoma izpal: *Dolken* iz vdolky, *Droschke* iz drožki, *Kummet* iz chomout oz. chomat ali chomut; *Kutsche* iz imena slovaške vasi Koč, *Halunke* iz holomek, *Kalesche* iz kolesa itd.; *Zobel* iz sobol; *Quark* iz tvaroh (twarog) itd.

Refleksi slovanskega *a* so *a*, *ä*, *e*; prim. Ge-span iz župan, Kaluppe iz chalupa; Gränze, Grenze, preglašeno iz granize, katero obliko tudi še nahajamo v srednji gornji nemščini in v narečjih (n. pr. v štajerskih poskočnicah: «über die Gránizen») iz granica, oz. hranice; Dolmetsch iz r. **ТОЛМАЧЪ**; v jedni besedi odgovarja slov. *a* celó *i*: Rabisch ali Robisch iz rovaš.

Refleks nosnika *a*, oz. r. *u* ali *č*. *ou*, *u* je *e* v besedi Kummet iz chomatъ, r. **ХОМЪТЪ**, p. chomat, č. chomout.

Za *e* nahajamo časih *i*, *ie*: Stieglitz iz stehlec; Zeisig iz čížek, Niggawitz iz nikavec itd.

Zanimljivi so tudi primeri, v katerih se je samoglasnik izvrgel: Gespan iz župan (ker *u* ni bil naglašen), Gesenke iz jesenky (s pomočjo ljudske etimologije), Gurke iz okurka, Kumt (poleg Kummet), Nörz in Nurz iz norech, Schöps iz skopць, skopec (najstarejša oblika v n. pa je schopež, preglašeno schöpež), Reb-[huhn] iz nsl. jereb, stsl. jarcьbъ, jercьbъ (vže v stgn. rëbahuon z odvrženim *je*).

Tudi soglasniki so podlegli različnim izpremembam.

b) soglasniki.

Za naš *p* nahajamo: 1.) *b* (torej tennis je prešla v nemškem književnem jeziku v medijo, toda le na videz, ker se vendar govori kot tennis) n. pr. Bilch (pravijo pa pülch), stgn. pilih in bilih, iz č. *pleh*, oz. p. *pilch*; Leb-kuchen iz lipa, če je ta izpeljava pravilna. Prim. krajevna imena kakor Leibnitz iz Lipnica, Buchhalm iz Podholm[om];

2.) pa tudi *pf* je v n. lahko refleksi slov. *p*: Pflug iz plugъ;

3.) v besedah, ki so bile izposojene v novejši dobi, se *p* ni izpremenil: Vampyr iz **ВАНПЪР**, Kaluppe iz chalupa itd.

Našemu *b* je refleksi ali *b* ali *p* ali *f*:

Buchte iz buhta (iz novejše dobe), Peitsche iz bič (iz starejše dobe), Preisel-beere iz brusina (*bi* za *äu* in to preglašeno iz *au* = slov. *u*). *f* pa posebno v krajevnih imenih: Feistritz (Fiustrize itd.) iz Bistrica (bystrica), Friesach iz «v Brežah» itd., torej tudi iz starejših časov.

Našemu *v* odgovarja v izposojenkah v nemščini časih *b*: Robisch iz rovaš; Pabolatsche iz paelač; navadno pa *w*: zwillen iz cviliti; Powidel iz povidla itd.

Prehajam k zobnikom.

Za slov. *t* nahajamo večkrat *d*: Dolch, Dolmetsch(er) iz tulich, **ТОЛМАЧЪ**. Iz č. tvaroh ali p. twarog so napravili najprej twarc, potem pa so izpremenili *t* v *k*, ker novejša nemščina ne pozna skupine *tw* ter jo nadomestuje s *kv*, t. j. *qu*, ali pa *cv*, t. j. *zw*. — *d* je ostal: Dolken iz (v)dolky, Dirnlbeere iz drenulja.

O goltnikih velja tole: *g*, *h* (*ch*), *k* so Nemcu skoro vse jedno; zato nahajamo za slov. *k*: *k* in *g* (Gesenke iz jesenky; Zeisig iz čížek); za naš *h* (= *x*): *ch* in *k* (Jauche iz juha, Dolch iz tulich; Kren iz hren, *chren*), za *g* in *k* (Gränze in Jauk iz granica in jug).

Najhujša zmešnjava pa je pri sičnikih in šumnikih.

Našemu *s*-u je refleksi: *s*, *z*, *sch*, *ß*, morda tudi *ks*: Preisel- ali Preißeel-, Braus- ali Brausch-beere iz brusina, Maschanzker iz mišanské (jabolko), Kalesche iz kolesa, Schmetten iz smetana (zavoljo sledečega *m*-a), Stieglitz, reci štiglic, iz stehlec; kako je nastala beseda Kuks ali Kux iz č. kus, ni jasno, na podvojitve (reduplikacijo) ni misliti.

Našemu *z* odgovarjata kot refleksi *s* in *sch*: Primsen iz bryn(d)za; Kürschner od srgn. kürsen iz krzno.

Slov. *c* je večidel ostal (*z*, *tz*, *zz* pisano) posebno v končnici *ze*, *-itz(e)* iz našega *-ec* (-ицъ) in *-ica*: Gränze iz granica, Stieglitz iz stehlec, Dornitz (turnitz) iz polabskega dvárnaiča (= stsl. двѣрница) ali iz kake podobne oblike; Strizzi iz strýc itd.

V besedi Schöps nahajamo *s* za *c*: iz skopec, toda najstarejša oblika je srgn. schopeŷ. *Tsch* za slov. *c* je v izposojenki Putscherl iz pucek, pujssek.

š je ostal: Startin (reci štartin) iz štrtin(a), Kasch iz kaše.

Refleksi našega *ž* so: *s* (reci *z*), *s* (reci *š*) in *sch*: Zeisig iz čizek, Jause iz južina; Gespan (reci gešpán) iz župan (*u* je izpal, *ž* se je prisposobil ali prijednačil mediji *p* ter je postal *š*); Droschke iz дрозки (fonetično pa droški).

Naš *č* so deloma ohranili, deloma so ga pa popačili v *z* (= *c*) in *s*: Peitsche iz bič, Dolmetsch iz толмачъ; Wildschur iz wilczura (s pomočjo ljudske etimologije); iz besed čizek in *b'čelari, pa so napravili Zeisig in Zeidler; toda primeri Seidelbast (iz b'čela), ime rastline, katero ljubijo baje buče.

Sapnika *v* in *j* lahko prehajata v *g*: Gesenke iz jesenky; Schligawitz iz sliovec.

Za *m* nahajamo *n* v izrazu Halunke iz č. holomek; *d* za *l* pa v «pomáde» iz č. pomáte, pomaľu (prim. *dingua iz lingua, dacruma in lacrima, Aegidius in Gilge, Jilji, Ilj).

Iz *b'čelari, so napravili v nemščini Seidel-(bast) in Zeidler, stgn. vže zidalári. (Prim. ralo in radlo, plela inpletla itd.)

n je izpal v besedah: Haubitze in Jause iz houfnice in južina; toda v starejših virih stoji še «Haubnitze», ter v planinskih deželah se obče govori «Jausen» in glagol «jausnen».

Prav kakor «južina», se je ohranila tudi beseda печатъ v ustih nemškega priprostega ljudstva v bolj izvorni obliki: Pětschät; v književnem jeziku pa se piše Petschaft; prim. p. 24. s.

Nekaterim slovanskim besedam se je izpremenil tudi slovniški spol. Iz moških samostalnikov «karabáč, knut, bič, koláč» so postali ženski: «die Karbatsche, Knute, Peitsche, Kolatsche»; iz moških «jelen, jesenik(y) in chomout — chomat — хомутъ» pa samostalniki srednjega spola: «das Elen(d), Gesenke, Kummel»; pripomniti pa je, da so Nemci naredili iz množine «jesenky» jednino «das Gesenke».

Ženska samostalnika «juftъ» ali «juhtъ» in «bryn(d)za» sta se izpremenila v moška: «der Juchten» ali «Juften», «der Primsen»; «kaša» in «pechatъ» pa v samostalnika srednjega spola: «das Kasch», «das Petschaft».

O slovanskih neutrih je malo opomniti; ako je etimologija prava, tedaj sta postala dva samostalnika srednjega spola «kolesa» (množ.) in «šipečje» ženska: «die Kalesche» in «die Hetschepetsch» (na Avstrijskem). Zdi se, da sta v češčini in poljščini ženska samostalnika «kolesa» in «kolasa» nastala pod tujim vplivom: frc. la calèche ali n. die Kalesche, prim. Mikl. l. c. s. v. koles.

To bi bilo tako zvano «povratno posojilo» («Rückentlehnung»), kakršno je konstatovati tudi pri besedi Haub(n)itze. Češčina je sprejela nemško besedo «houf» ter je pritaknila «-nice»; Nemci pa so vzeli izraz «houfnice» v obliki «Haubnitze» nazaj.

Slične primere našteva Willomitzer v svoji nemški slovnici za srednje šole.

Poleg glasovnih in spolnih izprememb pa je treba zabeležiti tudi pojmovne. Nekatero izposojenke namreč so v novi «domovini» nekako zamenjale svoj pomen.

5.) Izprememba spola.

6.) Povratno posojilo.

7.) Pojmovne izpremembe.

V srbsčini itd. je **вампиp** neko strašilo, ki sesá kri; v nemščini pa je »Vampyr« zraven tega tudi »južnoameriški netopir«. Robota (rabota) je v slovanskih jezikih izvirno »servitus«; v nemščini pa »tlaka«. Češka beseda holomek ima pomen »gol berač, konjederec« itd., nemška »Halunke« pa, ki je iz nje nastala, »ničvrednež«. Iz našega »jelena« so napravili besedo »Elen(d)«, »Elenthier«, v pomenu »los«, ne pa »jelen«. »Kus« pomenja v češčini sploh vsak kos, nemški »Kux« pa je rudarski izraz (neki delež pri rudnikih). Nemški »pomade« (= vse eno; udobno, domače, flegmatično) ima svoj izvir v č. »pomále«, »pomalu« (= počasi), n. »Jauk« (= južni veter), v nsl. »jug«, ki pa ne pomenja samo vetra; n. »Jause« (= mala južina), v nsl. južina = 1. obed, kosilo; 2. mala južina.

V planinskih deželah imenujejo Nemci »Kosch« samo velik naramni koš (specializovano); »tvaroh« je pravzaprav = skuta, »Quark« pa to, kar je narejeno iz skute: sirček (Quargel) itd.

Na straneh 9. in 10. se je razpravljalo o razločku med tujkami in izposojenkami; treba pa tudi vprašati, kako se razpoznavajo v nemščini domače in iz slovanščine izposojene besede, ali z drugimi besedami, kako bom dokazoval in dokazal, da so dotične besede v resnici iz slovanskih jezikov vzete ali pa so domačinke.

8.) Razloček med izposojenkami in domačinkami.

Za ta namen imamo sledeča načela:

1.) Besede, ki imajo v sebi glas »tsch«, so deloma onomatopoeične (n. pr. ratschen, watscheln, quetschen), deloma pa tuje blago: turške (n. pr. Tschaike, Tschibuk), romanske in slovanske. Jasno je, da besede Peitsche, Kolatsche, Dolmetsch, Tschinakel, Pogatsche, Kretschem, Kantschu, Karbatsche, Kutsche, Pablatsche(n) niso onomatopoeične, torej da so nemščini tuje; in sicer so Peitsche, Kolatsche, Tschinakel, Kretschem brez dvoma slovanske, ker imajo v slovanščini svojo jasno etimologijo: bič, od biti, kolač od kolo, čolnak-čunak od **čлнъ**, **крьчма** po Miklošiču od osnove (= »thema«) **кърк**.

2.) Besede, ki se nahajajo v vseh slovanskih jezikih (oz. v njih večini), toda samo v gorenji nemščini, oz. samo v tako zvani nemški skupini germanskih jezikov (ne pa v angleščini itd.), so slovanskega izvira. N. pr. izraz »Grenze« poznajo sicer skoro vsi slovanski jeziki (granica, hranice itd.), med germanskimi pa samo gorenja nemščina — torej je slovanski.

3.) Nekatere besede so znane samo jednemu delu slovanskih narodov in pa Nemcem, n. pr. č.-p. tvaroh-twarog; a vendar kaže etimologija slovanski, ne nemški izvir. Narobe poznajo izraz »Pflug« vsi germanski jeziki, ne samo nemščina; vendar pa je beseda slovanska; zakaj? Ker ima pri nas svojo etimologijo (v plu + pritiklina **gr**), pri Nemcih in Germanih sploh je pa nima; zato se je celó vže mislilo na keltski izvir!

4.) Ako je kateri izraz samo jednemu ali pa tudi vsem slovanskim narodom vže zdavnaj znan, pri Germanih pa, oz. pri Nemcih ga je najti šele v novejšem času, tedaj ne smemo dvomiti, da je naš. Jakob Grimm n. pr. je dokazal, da se je beseda »tware« (sedaj Quark, od tega pa Quargel) pojavila šele v poznejši dobi srednje gorenje nemščine (»spätmittelhochdeutsch«), to je v štirinajstem ali petnajstem stoletju. Ako še pomislim, da se izdelujejo »sirčki« skoro izključno v Hanakih na Moravskem, da so torej češki izdelek, smemo z vso pravico trditi, da je beseda slovanska, akoravno označujejo Čehi z izrazom »tvaroh« samo skuto (Topfen), iz katere se delajo sirčki (»homolky«).

Prav tako se pojavlja izraz schope; (sedaj Schöps) šele v srednji nemščini (prej so pravili «hamal» = Hammel); «skopec» pa ima svojo etimologijo v prastarem glagolu «skopiti».

Besede «Halunke» niso Nemci poznali pred šestnajstim stoletjem (Grimm), č. «holomek» pa je v zvezi s pridevnikom «golb».

Več primerov se navaja v specialnem delu pričujočega sestavka («Vampyr», «Jauche», «Gurke», «Peitsche» itd.).

Pripravljen sem na ugovor, češ, da sem sprejel v to-le razpravo tudi tako zvane «dialektične» izraze.

Na to odgovarjam:

Nihče doslej še ni razodél jasnih mej med pismenim in občevalnim ali vsakdanjim govorom («narečjem», «dialektom»), pa jih tudi nihče ne bo. Kar proglašajo v nemški državi, v «rajhu», za avstrijski provincializem, to rabijo avstrijski Nemci mirno in brez pomislekov v lepi in učeni knjigi (v znanstvenih in leposlovnih delih) ali vsaj v humoreskah — in te pripadajo gotovo tudi slovstvu ali književnosti.

V dokaz navajam samó nekatere izraze: Jause, Stieglitz (na severu «Distelfink»), Schöps (na severu «Hammel»), Kolatsche (na Nemškem «Kuchen»), Tschinakel ali Sch- (v Nemčiji «Kahn») itd.

Narobe pa nahajamo veliko množico besed, ki so po Nemškem jako razširjene in obče znane, v Avstriji pa jih ne razume nihče; n. pr. Baranken, Wildschur, Dornitz, Kretscham (v Avstriji Schafspelz, Wolfspelz, Stube, Schenke ali Wirtshaus) itd.

Isto razmerje vidimo med nemškim govorom sudetskih dežel na jedni in planinskih pokrajin na drugi strani. Vsak tirolski, koroški, štajerski Nемец pozna besede Hetschepetsch, Startin, Potitze, Pogatsche, Kosch, zwillen, plätzen, Schliwowitz ali Schligawitz, Jauk itd., med sudetskimi Nemci pa niso v navadi. Zato pa rabijo tam (na Češkem, Moravskem in v Šleziji) češke besede, kakor n. pr. Malinke, Kapuste, Homolke itd., ki zopet planinskim Nemcem niso znane.

Kaj mi je bilo torej sprejeti, kaj izključiti? Gotovo je, da mi književni jezik nikakor ni mogel biti merodajen, ker je nekako samovoljno narejen. Na vse «dialektične» izraze se pa tudi nisem smel ozirati, ker so nekateri preveč lokalni, na majhne pokrajine omejeni.

Sprejel sem torej: 1. vse besede, ki so znane vsem Nemcem (oz. skoro vsem); večinoma jih nahajamo tudi v književni nemščini; 2. besede, ki so sudetskim in planinskim Nemcem skupne (akoravno časih v različnih oblikah); 3. besede, katere rabijo Nemci po vseh sudetskih, oz. po vseh planinskih deželah. Prav dobro sem si v svesti, da se s tem nisem izognil vseh ugovorov; toda — meje nisem mogel nikake najti, zato ravnam, kakor priznavam, nekoliko samovoljno.

B. Specialni del.

V nemščini sem našel sledeče slovanske izposojenke:

1.) **Baranken**, die, = jančje kože, Lammfelle, iz r. бapанка od baranъ = aries (Mikl.; Kleinpaul, p. 51; Sanders, I, p. 83). Heyse navaja (na str. 100.) obliko Barangen, Brockhaus pa (na str. 99. v I. zvezku s. v. Astrahan) celó Baranjen. Posojilo je jasno.

2.) **Bilch**, **Billich** m., = polh, iz p. pilch ali č. plch. Vže stara gorenja nemščina ima «pillh», «pilch». Miklošič (Et. Wb. s. v. pelchů) se izraža skeptično, češ, da mu je dvomno, ali so si izposodili to besedo Nemci od Slovanov

ali pa narobe. Ako pa pomislimo, da imajo ta izraz vsi slovanski jeziki, in sicer vsak v taki obliki, kakršno zahtevajo glasovni zakoni dotičnega jezika (stsl. -l̥-, nsl. -ol-, b. -l̥-, s.-hrv. -u-, č. -l-, p. -il-), bodemo morali pritrdati germanistom, ki izvajajo germanski izraz (ki ga poznajo samó gorenjenemška narečja) iz slovansčine (Grimm in Schade; tudi Adelung je vže slutil resnico).

3.) **Buchte, -el, Wuchtel** f., neko pecivo, iz č. buchta, od glagola buchtati, -nouti = počiti (platzen), prim. slov. buhta [= ženska z zabuhlim obrazom] (Mikl. s. v. buch; Schuchardt). O češkem izviru ni dvomiti, ker imenujejo Nemci več sličnih stvari s češkim imenom in ker je glagol *buchnati, *buchati občeslovanski (Mikl.).

4.) **Brimsen, Primsen, tudi Brinse**, m., neka vrsta sira, iz č. «brynza» ali poljskega in slovaškega «bryndza» (to pa iz rumunščine). Nemški izraz je izposojen iz slovansčine; kajti rumunskih izposojenk ni v nemščini. Slovanski prebivalci severnega Ogrskega in galiških Karpatov so posredovali med Rumuni in Nemci. Nemci so si besedo popolnoma prikrojili: dali so ji končnico -en ter izpremenili *n* v *m*, *y* v *i*, *z* v *s*, deloma tudi *b* v *p*; Primsen (m.) torej ni tujka, temveč izposojenka iz f. bryndza, in vsakemu Nemcu ravno tako znana kakor n. pr. «Käse».

5.) **Dernlein, Dierlein** n.; **Dirndl-beere** f.; **Terling** m., = dren; drenulja, cornus mascula, Kornelkirsche, iz slov. dren, oz. iz drenulja (Mikl. s. v. dernū; Cigale, Deutsch-slovenisches Wörterbuch). Tudi v stari gorenji nemščini vže nahajamo tirnpauma. Vsi slovanski jeziki poznajo besedo *dernū v dotičnih oblikah, katere zahtevajo glasovni zakoni: nsl. -re-; b. -rē-; s.-hrv. -rije-, -ri-, -re-; č. -ří-; luž.-s. -re-; r. in mr. -ere- (samo poljščina ima ruski izraz nam. domačega, ker dren na poljskih tleh ni bil znan); med germanskimi narečji pa ima ta izraz samo gorenja (stara in nova) nemščina; o slovanskem izviru torej ni dvomiti.

6.) **Dolch** m., starejše oblike **Tolch, Dollich** (še le v šestnajstem stoletju), švedski, danski in nizozemski dolk m., najbrž iz č. ali p. tulich (tudi Habledič ima «tolih»), katera beseda pa najbrž ni v slovanskih jezikih domača (severno-vzhodno-južna skupina slovanskih jezikov je ne pozna), ampak vzeta iz kakega vzhodnega (turškega?) jezika. Za slovanski izvir nemške oblike govori Grimm, Weigand in Zarth; Miklošič pravi nedoločno: «das wort gilt als slavisch» (s. v. tolihū). Sanders in Matzenauer spravljata nemško besedo Dolch v zvezo z anglosaks. dolg [= rana, vulnus]; toda J. Grimm in Weigand temu oporekata (ker dela goltnik težave).

7.) **Dolmetsch, -er** m.; srgn: na koncu trinajstega stoletja tolmetseh, pozneje dulmetsch (1482), tulmetsch in pod., iz slovanskih jezikov: stsl. t̥l̥mačь, r. толмачь, č. tumač itd. (Da je slovanski izraz sam vzet iz turških jezikov [severnoturški tilmač, kumanski tolmač], nas tukaj ne briga, ker nam je govoriti le o izviru germanske besede, oz. oblike.) (Mikl. s. v. t̥l̥mačī; Grimm s. v.; Weigand, I, p. 378; Zarth, p. 46; Kleinpaul molči; Sanders, I, p. 305; Heyse, p. 238.) Z vso pravico se sme reči: slovanski narodi so si izposodili to besedo od vzhodnih svojih sosedov turškega plemena v «prvi dobi» (po Mikl.) ter ž njo ravnali kakor z domačinko (zato hrv. tumač, r. толмачь, č. tumač, p. tłumacz, stsl. t̥l̥mačь, kakor рик, полкъ, pluk, pluk, plukъ in pod.); v drugi polovici trinajstega stoletja pa so si jo Nemci izposodili od Slovanov (Mikl., Grimm).

8.) **Dornitz, Durn., Turnitz f.**, = izba za družino itd., iz stsl. dvornica [= aula] ali polabskega dvárnaića [= izba] (Mikl. s. v. dviri; Diefenbach in Wülcker s. v. durnitz). Diefenbach misli tudi na stsl. besedo gorbnica, r. in b. gornica [= poletna soba], toda prva etimologija je dosti verjetnejša in tudi brez dvoma prava; kajti Durnitz nikakor ne more biti germanska beseda.

9.) **Droschke f.**, = jednoprežni voz, iz r. дрошки od дроги [= voz] (Mikl. s. v. droga). Prvikrat se je pojavila beseda «Droschke» l. 1800., in sicer v Berlinu. [Rumunščina ima «droška», najbrž iz maloruske oblike (дрощки)]. (Mikl. s. v. droga; Grimm s. v.; Zarth, p. 46; Weigand, I., p. 391; Sanders, p. 320; Heyse, p. 243; Kleinpaul, p. 52.) Dvoma o slovanskem izviru še nihče ni izrekel, ker je posojilo jasno ko beli dan.

10.) **Elen, Elend m. in n.**, tudi Elent, Elenthier itd., = los, iz stsl. jelenъ, p. jelen ali pa iz lit. élnis (Mikl. s. v. jelenъ; Weigand s. v.; Grimm, III., p. 406; Blumer, I., p. 20; Detter, p. 23; Navratil v Letopisu Slov. Mat. l. 1878. na str. 190. s.). Pred Luthrom se ta izraz ne nahaja v knjigah. Nemci so si izposodili slovansko besedo (oz. litavsko) ter jo izpremenili po ljudski etimologiji v «Elend» (poleg Elen), misleč, da losa meče božjast (das [fallende] Elend, pádeča bolezen), ali pa, da preganja to bolezen (Navratil l. c.). Besede «jelen» imajo vsi slovanski jeziki (razen bolgarščine), izmed germanskih pa samo nova gorenja nemščina, pa še ta šele v petnajstem ali šestnajstem stoletju. Dvom torej ni možen. — Nekateri nemški pisatelji so poskusili zopet vpeljati stgn. obliko Elch (elaho), čuteč, da je Elen izposojenka; toda arhaizem se naroda ni prijel, kajti «mrtveci ne vstajajo!» Tako je tudi med Rumuni; tako zvano razumništvo bi rado odstranilo neštevilne slovanske besede, ljudstvo pa govori dalje kakor od nekdanj, bolnav (= bolan), crai (reci kraj = kralj) nam. nenaravno skovanih, romansko zvenečih izrazov (infirmu, rege itd.). Sila nič ne opravi.

11.) **Gespan m.**, = predsednik hrvaške in ogrske županije, iz jugosl. župan (vže v stsl. je županъ, = predstojnik kakega okraja ali okrožja; Mikl. s. v.). Mogoče je tudi, da ima Weigand prav, ki izvaja besedo Gespan iz madžarskega ispán; toda madžarski izraz je izposojen iz slovansčine, kakor tudi grški (ζουάνος), sr.-lat. (hispanus) in rum. (župánu). (Mikl. s. v.) Izpeljava od gotskega sipōneis (!) [= učencel] ni znanstvena, ampak fantastična: pojma «župan» in «učencel» sta si tako blizu kakor n. pr. črn in bel. — Najverjetnejše se mi zdi, da je iz «župan» najprej postalo «span» (reci špán; u je izpadel), potem šele so dodali prefiks «ge»; najbrž je vplivala ljudska etimologija (spannen!). To bi veljalo tudi v tem slučaju, ako bi bila nemška oblika nastala iz madžarske.

12.) **Glauch** = gluh; tako se imenuje kamenje, v katerem ni rude; iz občeslov. gluchъ, gluh, gluchy, hluchý itd. Izraz se nahaja v Cigaletovem nemško-slovenskem besednjaku in tudi v Sandersovem. Izpeljava je moja; podpiram jo s tem, da poznajo besedo gluchъ vsi slovanski jeziki, izraz glauch pa samo nova gorenja nemščina, in da imajo sploh nemški rudokopi mnogo izrazov iz slovanskih jezikov (n. pr. Petsche, Kuks, Tschërper itd.).

13.) **Gränze, Grenze f.** = meja; starejše oblike: v štirinajstem in petnajstem stoletju grenicze, grenicz, -itz, -ize, -iz; v šestnajstem stoletju (n. pr. pri Luthru) vže grentze (z izpalim samoglasnikom), pri pesniku Logauvu granze (Logau je bil rojen v Šleziji!), dandanes v nemških planinskih pokrajinah graniz'n (n. pr. na gor. Štajerskem) iz p. (ali r.) granica (= stsl. granica, od granъ = ogel, Ecke). Nemci, in sicer najprej vitezi Nemškega

reda so si izposodili to besedo v štirinajstem stoletju (ali nekoliko prej) od Poljakov ter ž njo označevali poljsko mejo; potem pa je dobila beseda pomen «meja» sploh in je popolnoma pregnala stari, pristno nemški izraz «marka». Neka «klika» poskuša dandanes zopet vpeljati ta izraz («die Mark»; prim. Südmark in Ostmark!), toda uspeh je isti kakor pri izrazu «Elch» nam. Elen. Z ozirom na dejstvo, da je beseda «granica» občešlovanska in da je napravljena iz «granъ» s pritiklino *-ica*, dalje, da pozná izmed vseh germanskih jezikov edino le gorenja nemščina besedo «granze, Grenze» itd., in sicer počeniši šele od štirinajstega stoletja, z ozirom na vse to je vsak dvom o slovanskem, specialno poljskem njenem izviru povsem izključen (Mikl. s. v. granъ; Heyse s. v.; Weigand, I., p. 725; Sanders, I., 625; Detter, p. 39; Kleinpaul, p. 49; Zarth, p. 45; Grimm s. v.).

14. **Graupe** f. (v petnajstem stoletju v južnovzhodnem nemškem narečju Isgrupe = Eisgraupe = sodra) = 1. babje pšeno, sodra; 2. v rudarskem jeziku = ruda v drobnih zrnih; 3. oluščeno žitno zrno; iz vseslov. krupa, (č. kroupa), ki ima v raznih slovanskih jezikih vse zgoraj naštete pomene. V nemščini se pojavlja izraz grupe = Graupe šele v petnajstem stoletju, in sicer na jugovzhodu, torej blizu slovanske meje; drugim germanskim jezikom ni znan. Dvomiti torej ne more nihče, da je beseda izposojena iz katerega slovanskega jezika. Tudi madžarščina ima svojo besedo «korpa» in rumunščina svojo «krupă» iz slovanskega jezika (Mikl. s. v. krupa; Zarth, p. 45; Weigand, I., p. 722 s.).

15. **Grippe** f., = hud nahod, influenza, nahod z mrzlico, iz r. χριπτή (prim. nsl. hripa, stsl. chriplivъ, itd.). Miklošič našteva (s. v. chrip-) dotične sem spadajoče besede v vseh slovanskih jezikih in pravi potem kratko: «vgl. nhd. grippe». Ako pomislimo, da se je izraz «Grippe» v nemščini pojavil šele v našem stoletju, tedaj nam bo jasno, kako je treba razumeti Miklošičevo pripombo. Schuchardt pa pravi (na str. 64.), da je nemška oblika narejena po francoski «la grippe», pa «grippe kommt aus dem slavischen, und zwar vom russischen chrip, heiserkeit, da die krankheit (namreč influenza) aus Sibirien gekommen ist.» Težko je dognati, ali je nemški izraz izposojen neposredno iz ruščine ali pa šele po francoskem posredovanju; gotovo pa je, da ima nemški «Grippe» kakor tudi francoski «la grippe» svoj zadnji vir v slovanskih jezikih. Obravnavši zadnje tri izposojenke ne morem si kaj, da ne bi opozoril na neki pojav: iz chripъ, krupa, granica so Nemci napravili Grippe, Graupe, Gränze; nemški «gr» torej zastopa ne samo *gr*, ampak tudi *kr* in *hr* (*chr*); vzrok je jasen. Skupina *hr* (*chr*) namreč je v novi gorenji nemščini nemogoča; naš *kr* pa se zdi Nemcu biti *gr* (ker izgovarja *kr* kakor *lhr*).

16. **Gurke** f., v starejših oblikah Agurke, Aujurke (šestnajsto stoletje), Gurche(n), v narečju tudi Wokurke, danski agurke, švedski gurka, nizozemski agurkje itd. vse iz č. okurka ali p. ogórek, ogurek. Po Miklošiču je slovanska oblika nastala iz grške (srednjegrški ἄγγυρον, ἄγγούριον), ta pa iz perzijskega angür itd., ali z drugimi besedami: iz vzhodnih pokrajin je prišla kumara v Carigrad, h Grkom, odtod k Slovanom in od teh šele k Nemcem (Mikl. Et. Wb. s. v. ugor-; Zarth, str. 45 in 46; Kleinpaul, str. 50; Weigand, I., p. 738; B. z. vgl. Sprfg., VI. letnik, str. 318 s.). Nemška beseda je znana šele iz šestnajstega stoletja (!); poznajo jo samo nekateri germanski jeziki, in sicer vsi šele v najnovjši dobi (šestnajstem in sedemnajstem stoletju); dejstvo je, da je «kumara» prišla iz vzhodnih dežel; vsakdo tudi vidi, da je slovanska oblika nemški bližja ko grška (ánguron — ogúrek — Agúrke — Gurke); o slovanskem izviru, oz. posredovanju torej ne moremo dvomiti.

17.) **Halunke** m. = propalica, ničvrednež, starejše oblike Holunke, Hollunke, Halunk; iz č. holomek (= golъ + om + ѡкъ) (= 1. fant; 2. birič; 3. ničvrednež; 4. gol berač). (Weigand, I, str. 757 s.; Zarth, str. 46; Kleinpaul, str. 50; Sanders, I, str. 676; Grimm s. v.). Germanisti so mislili najprej na staroizlanski, potem na francoski izvir, dokler nista Weigand in Grimm spoznala resnice. Grimm sam opozarja na to, da se nahaja beseda Holunk prvokrat v knjigi, katero je izdal neki Alberus l. 1542. v Wittenbergu, torej blizu češke meje, kakor dostavlja. V slovanskih jezikih ima beseda «holomek» (prim. holota, skupno ime od «holomek» = sodrga) povoljno etimologijo (golū, Mikl., na str. 71.), v germanskih pa ne; Grimm ima torej gotovo prav.

18.) **Haubitze** f. = neka stara vrsta topov; starejše oblike: hawffnitz, hauffenitz m. in n., Haubnitz itd., iz č. houf(e)nice [= prača, s katero se je lučalo kamenje]. (Kluge s. v.; Weigand, I, str. 771; Sanders, I, str. 703.) V navedeni češki besedi je osnova («thema») houf (iz stgn. houf) in pritiklini -ѡъ + ica. Z omenjenim topom so se Nemci seznanili šele za husitskih vojsk (Kluge, Weigand s. v.). Z ozirom na -nice in na dejstvo, da so prače te vrste specifično češka, oz. pravzaprav husitska iznajdba, pač lahko rečemo, da je nemški izraz vzet iz češčine.

19.) **Hetschepetsch** f., tudi Ötschepötsch, = šipečja jagoda, «mačeha» iz slovenske besede «šipeče» (skupno ime od «šipek») ali «šipečja» (jagoda). Oče tej misli je naš Urban Jarnik: «Versuch eines Etymologikons der slovenischen Mundart in Inner-Österreich» na str. 132. Pritrjuje mu tudi Schuchardt: «Slavodetesches und Slavoitalienisches», na str. 72. Ako vpoštevamo, da se rabi omenjena «nemška» beseda samo na Štajerskem, Koroškem in Tirolskem, torej na prvotno slovenskih tleh in blizu slovanskega ozemlja, nadalje, da kažeta vže oba *tsch* na nenemški izvir (kajti na onomatopoeično tvorbo ni misliti), se lahko z mirno vestjo pridružimo Jarnikovi etimologiji, ki jo je izrekel vže l. 1832.

20.) **hojken**, adj. v planinskih deželah; = jelov iz nsl. h(v)oja, hojka. (Po ustnem sporočilu gospoda prof. dr. Kreka.)

21.) **Jauche** f. (prej tudi Gauche; v najstarejših knjigah jûche [l. 1420.], juyche) = smrdljiva tekočina, gnojnica; do šestnajstega stoletja = juha; iz občeslov. jucha, juha (Mikl. s. v. juha; Grimm s. v.; Weigand, I, str. 868; Sanders, I, str. 546; B. z. vgl. Sprfg., letnik III., str. 480; Detter, str. 50). Kjer ima sanskrtščina š (juša), latinščina s (ius), lit. š (juše) in slovansčina *ch* (юxa), tam pričakujemo v germanščini *s* ali *r*, ne pa *ch*; in če bi bila oblika Jauche pristno germanska, oz. gorenjenemška, tedaj bi se dolenje(niže)nemška morala glasiti jûke, ne pa Jûche, kakor se glasi v istini. Sicer pa priznavajo slovanski izvir tudi germanisti brez kakega ugovora.

22.) **Jaug, Jauk** m. = južni veter, v planinskih deželah; iz nsl. jug (Mikl. s. v. jugū; Schuchardt, str. 70; Jarnik, str. 35). Na Tirolskem rabijo tudi glagol «jauchen» iz nsl. «juži se» (Schuchardt ibid.).

23.) **Jause** f., v narečju Jaus'n z glagolom jausnen (dial.) iz nsl. južina («južna»). [«Wie deutsch mittag für süden gebraucht wird, so wird nsl. eine ableitung von jugъ, južina für mittagmahl, vesperbrot, jause angewandt»] (Grimm s. v.; Mikl. s. v. jugъ.: «daher nhd. dial. jause»; Schuchardt, str. 68; Diefenbach s. v. jause, gawse). V nemščini, v kateri se pojavlja «gawse» (beri «javze») šele v petnajstem stoletju, nima ta izraz nikake etimologije; zato priznavajo tudi germanisti, da je slovanskega (nsl.) izvira. V Kočevju pravijo «jeuže». (Schuchardt ibid.)

24.) **Juchten, Juften** m. in n., **Juft, Jucht** n. = rdeče rusko usnje, goveje ali konjsko, močno dišeče, iz r. **ЮХТЬ** ali **ЮФТЬ** m. in f. [= 1. dvojica, par, 2. rdeče usnje]. (Mikl. s. v. jufti; Grimm s. v.; Sanders, I., str. 842; Weigand, I., str. 875; Kleinpaul, str. 51; Zarth, str. 46; Heyse, str. 403.) V ruščini pomeni **ЮФТЬ** prvotno »dvojica«, »par«, potem šele »rdeče usnje«, ker se kosi po dva stroje (Grimm: »die stücke werden paarweise gegerbt«). Znano je, da je prišlo te vrste usnje najprej z Ruskega v severnonemška trgovska mesta (»Hansastädte«) in odtod na jug (Kleinpaul l. c.). Beseda **ЮФТЬ** (p. jucht[a], č. juchta) sicer ni prvotno slovanska (zaradi skupka *ft*, oz. *cht*); toda naravno je, da so dobili Nemci z blagom tudi ime z Ruskega (po Weigandu v petnajstem stoletju).

25.) **Kalesche** f., tudi **Kalesse** f., **Kalesch** m., **kalessel** n. (= nizek voz na štiri kolesa), iz č. kolesa, sg. *f* in pl. n. (p. kolaska, r. koljaska). (Mikl. s. v. koles-; Sanders, I., str. 853; Weigand, I., str. 885; Kleinpaul, str. 52; Blumer, II., str. 5; Heyse, str. 409.) Tudi francoski izraz *calèche*, laški *calessa* in španski *calesa* so izposojeni iz slovanščine (češčine). Kdor vpoštevava, da je beseda kolo, kolesa itd. znana vsem slovanskim narodom, »Kalesche« pa med Germani samo Nemcem, in sicer šele od sedemnajstega stoletja (po Weigandu), in da se nikakor ne da razložiti iz nobene germanske osnove, ne bo dvomil, da je nemški izraz (in tudi francoski, italijanski in španski) izposojen iz češčine (morda pa iz poljščine ali ruščine).

26.) **Kaluppe, Chaluppe** f., = koča, koliba, iz č. *chalupa* (Kleinpaul, str. 50). Iz grške besede *καλύβη* (vže v »batrahomijomahiji«) so Turki napravili »kaliba«; iz turščine pa so si izposodili Slovani ta izraz v raznih oblikah: nsl., b., hrv.-s. in p. koliba; č., p. in luž.-s. *chalupa*, mr. *колыба* itd. (Mikl. s. v. koliba). Med germanskimi jeziki pa pozna to besedo samo nova gorenja nemščina; skoro brez dvoma jo ima iz češčine (ali poljščine).

27.) **Kantschu, -uh, -uk** m., = kratek, debel, iz jermenja spleten bič, iz p. *kańczug*, -uk ali r. *kamčuk* (Mikl. s. v. *kamdžija*; Grimm s. v. *Kantschu*; Sanders, I., str. 865; Weigand, I., str. 893; Kleinpaul, str. 51; Schuchardt; Zarth, str. 46; Heyse, str. 411). Po Miklošiču je slovanski izraz vzet iz turškega »kamče«. Nemška oblika je nastala po slovanskem posredovanju, kakor kaže končnica. Zaradi stvari same prim. *Peitsche*, *Knuete* in *Karbatsche* (vse iz slovanskih jezikov).

28.) **Karausche, Karaz** itd., v najstarejši obliki *karaz* in *karutze* f. in m., = karas, neka vrsta ribe, iz č. *karas*, p. *karas*, r. *карась*. Težko bo dognati, je-li nemška oblika te besede (avstr. *Gareißel*) vzeta naravnost iz slovanščine, ali pa nemška kakor slovanska iz latinske *carassius* (Mikl. s. v. *karasi*; Blumer, I., str. 22; Sanders, I., str. 869; Weigand, I., str. 896). Nemški izraz je znan šele v starejši novi gorenji nemščini (Blumer l. c.).

29.) **Karbatsche** f., = debel, iz jermenja spleten bič, iz p. *karbacz* (ali r. *корбачь*), to pa zopet iz turškega *kerbač* (Mikl. s. v. *korbači*; Schuchardt; Grimm s. v.; Kluge s. v.; Weigand, I., str. 896; Sanders, I., str. 169; Kleinpaul, str. 51; Blumer, II., str. 22 in 38; Zarth, str. 46; Heyse, str. 412). Tudi francoska beseda *cravache* in španska *corbacho* sta slovanskega izvira, toda najbrže po nemškem posredovanju. — Nemška oblika, ki je znana od sedemnajstega stoletja, kaže s svojim *tseh*, da ni domača; bržkone pa je prišla v nemščino iz slovanščine, ne pa naravnost iz turščine; tega mnenja vsaj so Grimm, Kluge, Zarth, Blumer, Weigand in Kleinpaul. (Glagol *karbatschen* [= bičati, z bičem kaznovati] se je pojavil šele proti koncu sedemnajstega stoletja.)

30.) **Kasch** n., = kaša, močnik, iz č. kaše f. ali nsl. kaša f. (Schuchardt passim). Ta izraz, ki je znan vsem avstrijskim Nemcem od Krkonoških gorá do Drave, se nabaja izmed vseh germanskih jezikov samo v novi gorenji nemščini; slovanski narodi pa ga imajo vsi (vže stsl. kašica). O slovanskem izviru torej ne smemo dvomiti. Tudi Rumunci imajo «riškaše» (= «riž-kaša»!), Madžari «kása» in Litavci «koše» iz slovanskih jezikov.

31.) **Keusche**, bolje **Keische** f. = koča, morda iz nsl. koča. Izraz Keische se rabi samo v planinskih deželah, drugod ni znan. Tudi Miklošič je vže namignil na to izposojenko (s. v. konšta): «vgl. nhd. dial. keusche». Slovenska beseda «kajža» je pa nemškega izvira.

32.) **Knute** f., = bič z ózli, iz r. **кнута**. Dejstvo, da slovansčina ne pozna skupka *kn*,* in da je izraz knut(ь) omejen na (veliko in malo) ruščino, kaže, da je tujega izvira (po Miklošiču severogermanskega: knútr, knyta). (Mikl. s. v. knutü.) Ravno tako gotovo pa je tudi, da je nemška beseda knute izposojena iz ruščine; pojavlja se namreč najprej šele v sedemnajstem stoletju, in sicer vedno v zvezi z rusko državo, - ruskimi običaji in ruskimi uredbami (zlasti v potopisih). Zdi se, da ima Grimm prav, rekoč: «Das russische wort steht aber im slavischen selbst ohne anhalt, soll auch nicht tatarisch sein . . . Die letzte antwort auf alle Fragen ist wieder einmal sache der sitten-geschichte» (Grimm s. v.). (Mikl. s. v. knutü; Weigand, I., str. 974; Grimm s. v.; Sanders, I., str. 964; Zarth, str. 46; Blumer, II., str. 22; Kleinpaul, str. 51.)

33.) **Kolatsche** f., iz občeslov. kolačъ [= kolo + ač], bržkone iz češke (koláč) ali nsl. oblike (kolač), ker nazivljejo Nemci največ vrst peciva s češkimi in slovanskimi imeni: a) Buchtel, Dolke, Liwanzen; b) Pogatsche, Potitze, morda tudi Zweckerln (Schuchardt, na str. 66.; Sanders, I., str. 969; Mikl. s. v. koles-, kolos, proti koncu). Beseda kolačъ, ki označuje pecivo v obliki kolesa, je znana vsem slovanskim narodom; izmed Germanov jo pa rabijo jedino le Nemci, in vže «tsch» kaže, da ta izraz ne more biti nemški; sicer pa je tudi znano, da so kolači, vdolki, potice ali povitice, lévanci in buhte specifično slovanske vrste peciva; zato so tudi v Avstriji bolj v navadi kakor na Nemškem. — Slovanskega izvira so tudi škipetarski kaljač, madžarski kalács (reci kaláč), lotovski koláči, rumunski in turški kolak.

34.) **Kren** m. (tudi Kreen, Krien, Krenn), iz č. chrĕn ali nsl. hren (vže stsl. chrĕnъ). (Mikl. s. v. chrĕnŭ; Weigand, I., str. 1008; Sanders, I., str. 1027; Schuchardt, str. 66; Schade, str. 341; B. z. vgl. Spfg., VI. letnik, str. 336 in 337.) V dvanaajstem stoletju se je pojavila v gorenji nemščini oblika chrĕn(e), krĕn(e), pozneje krien, kren itd. Druga germanska plemena ne poznajo tega izraza. Dotični jezikovni spomenik je bil spisan v Avstriji ali pa na Bavarskem, torej blizu slovanskega ozemlja; na Nemškem pravijo pa «Meerrettig», čuteč, da je Kren «avstrijazem», oz. izposojenka. Beseda «Kren» bi bila z glasoslovnega stališča lahko nemška; toda kdor preudari, da je znana s a m o južnonemški panogi, beseda chrĕnъ pa vsem Slovanom, in sicer povsod v taki obliki, kakršno pričakujemo po glasoslovnih zakonih,** temu bode pač takoj jasno, da so si jo Nemci (Bajjuvarci) izposodili ali od Čehov ali pa (kar je, zavoljo ř v češčini, verjetnejše) od Slovencev.

* Kajti knot in knýš sta tujega izvira; knowac-knuvaty je inačica k «snovati», knjast je nam. navadnega kŭjast; nam. *kn* zahtevajo glasovni zakoni v slovanskih jezikih -čn-

** Stsl. chrĕnъ; nsl. in s.-hrv. hren; b. in r. -rĕ-; mr. -ri-; č. -ře-; p. -rza-; pol. -ro-; dolenzeluž. -se.

35.) **Kretscham** m. = krčma, v starejših oblikah *currthema* (beri *kürčima*), *kreczym*, *kretschem* m., iz polabsko slovanske oblike, ki odgovarja stsl. *krъčьma*, č. *krčma*, gor.-luž. *korčma*, p. *karczma*; **Kretschmar** m. pa [= *krčmar*] iz **krъčьmarь*, č. *krčmař*, gor.-luž. *korčmař* ali p. *karczmarz* (Mikl. s. v. *kürk* 2; Grimm s. v.; Weigand, I., str. 1009; Sanders, I., str. 1027; Kleinpaul, str. 51; Blumer, I., str. 54; Heyse, str. 423). Šele v trinajstem stoletju se nahaja v nemščini oblika *currthema*, v kateri zastopa *th* brez dvoma naš č. »*Tsch*« kaže na tuj izvir, in če pomislimo, da je ta izraz v rabi posebno na Poznanjskem, v Lužicah in v Šleziji, torej na slovanskem ozemlju, nam bo takoj jasno, od katerega naroda so si Nemci izposodili to besedo. Iz »*krъčьma*« ali slične oblike so si naredili *Kretschem*, -am, in po analogiji takih besed kakor *Balsam*, *Bisam* itd. rabijo ta izraz v moškem spolu. *Kretscham* je torej izposojenka, ne pa tujka.

36.) **Kuks**, **Kux** m. (starejše oblike: *Kuckus*, *Kuckes*, *Guckes*, *Kuches*), = delež pri rudnikih, 128. del vkupnega rudnika, iz č. *kukus*, poleg *kus* (= stsl. *kašь* = *kos*) (Grimm s. v. *Kux*; Weigand, I., p. 1039; Sanders, I., p. 1065; Kleinpaul, p. 50; Heyse, p. 425). V nemščini se je ta beseda pojavila šele v šestnajstem stoletju, in sicer so jo prinesli češki rudarji. Grimm (l. c.) pravi: »erscheint nach den Zeugnissen als von Böhmen ausgegangen, und dazu stimmt auch das Sprachliche.« Zastran reduplikacije »*kukus*« prim. *glagolъ* = *golgolū*, *mlamola* = *molmola*, *praprathь* = *porportī* itd.

37.) **Kummet**, **Kumet** n. = homot, komat (vže v srednji gorenji nemščini v dvanajstem stoletju: *chomat*, *komat*; pozneje *Kommet*, *kummet* itd.) iz slovanščine (stsl. *chomatъ*, nsl. *homot*, č. *chomout*, p. *chomat*, *dolenjeluž. chomat*, r. *хомытъ* m. itd.). Srbohrvaška in bolgarska oblika ne grsta v poštev, ker je bila beseda na severu izposojena. Tudi staroslovenske in poljske oblike nam ni treba vpoštevati, ker nemški izraz nima »n«. Misliti je torej samo na novoslovenski, ruski, češki in dolenjelužiški izraz (Mikl. s. v. *chomontü*; Grimm s. v. *Kummet*; Weigand, I., p. 1027; Sanders, I., p. 1050; Kleinpaul, p. 52; Blumer, II., p. 20 in 52; Detter, p. 59). Z ozirom na dejstvo, 1. da imajo to besedo vsi slovanski jeziki, in sicer v oblikah, kakršne pričakujemo po glasovnih postavah [torej stsl. in p. -a-, nsl. -ô-, č. in r. -u- (oz. -ou-)], in 2. da pozna to besedo izmej vseh germanskih jezikov jedino le gorenja nemščina, in sicer ne pred dvanajstim stoletjem, z ozirom na te dve dejstvi, je vsak dvom o slovanskem izviru popolnoma izključen. O izpremembi slovniškega spola pa [*chomatъ* m., *Kummet*-*komat* n.] pravi Blumer (l. c.): »Das Neutrum dürfte vorzüglich in dem Einflusse des synonymen *Joch* (n.) und *Hamm* (n.) seine Begründung finden.«

38.) **Kürschner** m. = krznar, kožuhar, od samostalnika (stgn.) *chursinna*, *crusina*; (srgn.) *kürsen* [= *suknja* s kožuhom], najbrže iz slovanskih jezikov: stsl. *krъzno* [= *kürzno*], nsl. *krzno*, č. *krzno*, r. *корзно* [= *kožuh*], s.-hrv. in nsl. *krznar* [= *kožuhar*] itd. Učenjaki se izražajo oprezno; Miklošič pravi (Et. Wb. s. v. *kürzno*): »Entlehnung hat stattgefunden; aber ob das deutsche oder das slavische entlehnt hat, kann nicht entschieden werden.« Grimm (s. v. *Kürschner*): »— von *kürsen*, und dieses könnte den Deutschen von den Slaven zugekommen sein.« Weigand (I., str. 1035): »Ob dieses altslavische Wort (*krъzno*) das ursprüngliche, von dem jene anderen Wörter (namreč germanske besede) entlehnt sind?« — Toda kdor pomisli, da je beseda *krzno* znana tako zapadni kakor severno-vzhodno-južni skupini

slovanskih jezikov, in dalje, da nahajamo v nemščini *crusina* poleg *chursinna* (*ru* poleg *ur*), kar v pristno germanskih besedah ni mogoče, temu bo pač jako verjetno, da je nemški izraz slovanskega izvira, da je torej Grimm uganil resnico.

39.) **Kutsche** f. = kočija, v starejših oblikah *Kotsche*, *Cotschy* itd., iz imena slovaške vasi Koč na Ogrskem (Mikl. s. v. kočija: «nhd. kutsche soll aus slavischem lande stammen»; Weigand, I., p. 1037 s., primerja č. koč in p. kocz [m.]; Kleinpaul [na str. 52.] pravi naravnost: «Kutsche das böhmische koč, dies der Name des ungarischen Dorfes Kocs, wo die ersten Kutschen gebaut wurden»; Blumer pa [II. 5.] se je odločil za madžarski izvir, ker ne ve, da leži Koč v slovaškem ozemlju). — Beseda «Kutsche» se je pojavila šele v šestnajstem stoletju ter označuje stvar, ki je prišla iz slovanskega kraja; neumestno je torej misliti na madžarski ali celo romanski (Diez, Et. Wb., I.: *cocchio-coche*) izvir.

40.) **Kranz** m. = venec, stgn. *chranz*, iz slovanskih jezikov: stsl. *kratъ* = *tortus*; glagol *kratiti*; nsl. *kroto-vica* (Mikl. s. v. *krent-*) = «schlinge» itd. To etimologijo je našel in jo prepričevalno zagovarja Herm. Möller (v «Zeitschrift für deutsches Alterthum», XXXVI. letnik, 1892, na str. 328.), kjer pravi: «aus dem Slavischen: ahd. *chranz* ‚kranz‘, welches Wort ebenso wie ‚ganz‘... aus dem Hochdeutschen den nördlicheren germanischen Dialecten... zugegangen ist.» Pred Möllerjem so si germanisti pomagali s «panacejo», rekoč, da je beseda «temnega izvira» (n. pr. Weigand, I., p. 1003: «dunkler Herkunft»). Detter te besede niti sprejel ni (ker očitno ni germanska); Sanders pa molči. Ni dvoma, da je Möller pravo pogodil; «Kranz» je v resnici «res torta» (prim. «vë nec» od «viti!»). Kdor izpeljuje «Kranz» iz *corona*, kaže s tem, da ne pozna elementov glasoslovja. Zavaljo nosnika ni misliti na češki izvir (kakor misli Möller), temveč le na staroslovenski, poljski ali polabski. Za slov. a ima germanščina *-an-*; kar se pa tiče germanskega sičnika *z* je 1. lahko mogoče, da je imela stara slovenščina samostalniček **kratъecъ* (ali **kratica*), in 2. zastopa lahko germanski «*z*» naš «*t*», kakor zastopa «*z*» tudi latinski «*t*» (n. pr. tegula: Ziegel, catus: Katze itd.).

41.) **kutten** = rovatí, kopátí; rudarski izraz po Veithu in Grimmu iz č. *kutiti* (stsl. *skъ-katati* sepelire; Grimm s. v. *kutten*). Da imajo nemški rudarji dokaj slovanskih izrazov, sem vže omenil; glagol «*kutten*» je v nemščini povsem osamljen, slovanski glagol pa pozna zapadna kakor tudi severovzhodno-južna skupina slovanskih jezikov (č. *kutiti*, stsl. *skъkatati*, b. *kъtam*, r. *кѹтатъ* itd.). Veithova etimologija, kateri se pridružuje tudi J. Grimm, je torej jako verjetna.

42.) **Leb-honig** m. = iztlačen med, **Leb-kuchen** m. = popernjak, medena potica, **Leb-zelt** m., (isto) morda iz občeslov. *lipa* (v *lip*) ali pa iz nsl. *lepenj* = neka vrsta kolačev. Prej so izpeljavali obliko *Leb-* iz lat. *libum* (Weigand, I., p. 1074). *Schade* pa (Altd. Wb., druga izdaja, 1872 do 1882) je mislil na našo besedo «*lipa*»; zlasti navaja p. *lipowy miód*, *lipiec* [= bela strd, *Leb-honig*]. Kluge pa ni zadovoljen s tem, ampak pravi (Et. Wb., 1889, četrta izdaja, p. 203 s. v.): «Izpeljava iz sl. *lipa*, p. *lipiec* [= bela strd] ni verjetna (vzroka pa ne navaja!), tudi lat. *libum* težko da zadošča v razlago; prej bi mogla biti oblika (srgn.) *lêbe-* preglášena (= Ablautform) iz srgn. *leip* = hleb, kruh. Ali pa je blizu nsl. *lepenj*?» — Kluge je mislil samo na *Lebkuchen*, ko je primerjal «*leip*, *Laib*», ne pa na *Lebhonig*; bela strd (ali «devičnikov med», po Cigaletu) pač nima nič skupnega s kruhom

ali hlebom, ne po obliki, ne po okusu. Isto velja, se mi zdi, o lat. libum = kolač. Treba bo torej zavrniti izpeljavo iz «libum» kakor tudi iz «leip», «Laib»; Schadejeva etimologija torej je jedina, proti kateri še nihče ni objavil ugovora, vsaj obrazloženega ne.

43.) **Liwanzen** = «gegossene Dolken», vlti vdolki, iz č. lěvanci (lívanci = lěvanъ + ъси). (Schuchardt, na str. 66.) Najbrž pa je nemška beseda tujka, ne izposojenka.

44.) **Mammut(h)** n., po Blumerju, Weigandu in Sandersu iz r. мамонтъ (Blumer, I., p. 20; Weigand, II., p. 18; Sanders, II., p. 220). Ruski zoolog Ludlov je našel to žival l. 1696. in jo imenoval «мамонтъ»; ta ruska beseda pa je tuja: tatarski mamma = «zemlja» (po Weigandu, l. c.).

45.) **Maschanzger** m., = mišanjsko jabolko, «mošancigar» po nemščini, iz č. mišaňské (-ěňské) jablko (= iz Mišanja = Meißen). Na Češkem rabijo Nemci še obliko, ki je češki besedi bližja: Mřschanzker. Čisto nemško ime se glasi: «Borsdorfer Apfel» (Schuchardt, na str. 66.). Da beseda Mřschanzker ali Maschanzger ni nemška, je jasno pri prvem pogledu.

46.) **matschkern**, zermatschkern = zmečkati iz nsl. mečkati, mačkati, ali pa iz č. mačkati. Nemška beseda, ki je znana po vseh avstrijsko-nemških pokrajinah, kaže s svojim «tsch», da ni prvotno nemška; glagol «mačkati» pa poznajo Slovenci, Čehi in Bolgari (Mikl. s. v. mačka-). Izposojilo je torej povsem jasno.

47.) **Merling** m., = mernik, der Metzen, iz nsl. mernik (Štrekelj, Arch. für slav. Phil., XIV., na str. 546.). «Merling» se rabi samo v planinskih pokrajinah.

48.) **Nagavitz-birne** f., = neka vrsta majhnih, podolgastih hrušk, brez dvoma iz č. ali nsl., morda iz kakega krajevnega imena, kakor Nagovec, Nohavec ali podobnega. Prim. Schligawitz, Niggawitz itd.

49.) **Niggawitz, Nikawitz** m., = nikavec, gorski ščinkovec, iz nsl. nikavec (od glagola nikati). Ta nemška beseda, ki se rabi na Koroškem, Štajerskem itd., kaže vže s svojim -awitz, da je slovanskega izvira. Našel sem jo («Nikawitz») tudi v Cigaletovem nemško-slovenskem besednjaku.

50.) **Nörz, Norz, Nurz, Nerz**, tudi **Nork**, = ruska vidra, iz slovanskih jezikov: stsl. норѣць = mergus, s. norac, č. norek, r. пороць, нырецъ, нырокъ, nr. nureć, nurok; vse od korena ner- (Mikl. s. v. ner- 1; Grimm, VII., p. 900 s. v. Nörz; Weigand, II., p. 2380; Sanders, II., p. 445). Ta žival je doma na Ruskem in sploh na severu; ime «Nörz» itd. pa pozna izmed vseh germanskih jezikov samo nemščina, in sicer šele od petnajstega stoletja («nortz»; Weigand, l. c.); slovanski jeziki pa poznajo vsi izraz **порыць** itd., ki ima tudi svoj popolnoma jasni etymon (ner- = mergere). Dvoma torej ni. Kakor je nastalo Görz iz sl. Gorica, Mürz iz Murica, tako tudi Nörz iz noreць, nyrecъ. Zastran stvari same prim. Zobel (iz sobolъ), Baranken, Kürschner, Wildschur in podobno.

51.) **Pallasch** m. (prej pa tudi Ballasch), = dolg, širok meč, iz r. палашь ali p. palasz (Mikl. s. v. pala; Kluge s. v.; Weigand, II., p. 293; Sanders, II., p. 493; Kleinpaul, p. 52; Zarth, p. 46). Po Weigandu je prišla ta beseda v sedemnajstem stoletju k Nemcem, potem pa tudi k Francozom (palache) in Lahom (palascio), Rumunom (paloš) in Madžarom (pallos). Slovanski izrazi za to orožje (r. палашь, p. palasz, gor.-luž. palaš, s. paloš, č. paloš, -aš, b. pala) sicer najbrž niso prvotno slovanski (ampak turškega izvira; Mikl. l. c.), toda nemška oblika je bila brez dvoma v sedemnajstem stoletju izposojena iz ruščine ali poljščine z orožjem samim vred.

52.) **Pawolátschen, Pablátschen** f. = oder, posteljíšče, tribuna itd., iz č. pavláč (to pa morda iz italijanščine). Sam sem slišal to besedo iz nemških ust v Gradcu in na Dunaju; Schuchardt pa pravi, da jo rabijo v raznih oblikah na Češkem, Saksoskem, v Šleziji, ob Renu itd., ter jo izpeljuje iz češčine; najbrž je pravo pogodil, kajti glas *tsch* kaže, da ta beseda ni nemška (ker ni onomatopoična), in če vpoštevamo zemljepisno razširjenost izraza Pablatschen (po sudetskih in sosednih deželah), ne bomo dvomili, da je prišla iz češčine (akoravno tudi tam, v češčini, najbrž ni domača, temveč romanskega izvira, kakor tudi slovenski pavlaš, -a = mostovž, altana, Söller).

53.) **Paprika** m. = turški poper, iz srbskega «paprika». Da «Paprika» ne more biti nemška beseda, je jasno na prvi pogled; mogoče je samo, da je madžarskega (paprika) ali srbskega (paprika) izvira. Madžarska beseda paprika pa je brez dvoma slovanskega izvira (nsl. poper, prper, s. papar, paprika itd.). Nemška beseda je torej ali naravnost slovanska, ali pa je prišla po madžarskem posredovanju iz slovanščine v nemščino. Pritiklina vsaj je brez dvoma slovanska.

54.) **Pátschen, Pôtschen** f. = šlebeder, škrpet, iz č. bác, bačkory. Da «Patschen» ni prvotno germanska beseda, kaže glas *tsch*; ker se pa rabi ta izraz posebno v Avstriji, je naravno, da mislimo v prvi vrsti na slovanski, in sicer češki izvir. Dokazati se pač ne da (Schuchardt, str. 65. s.).

55.) **Peisker, Beißker** m. = piškur, iz č. piskoř ali p. piskorz ali r. *пискарь* (morda od glagola piskati?). Oblika Beißker se naslanja na glagol «beissen» (ljudska etimologija). Vsi slovanski jeziki rabijo ta izraz, izmed germanskih pa jedino le nemščina. Da je ta izraz slovanskega izvira, priznavajo tudi germanisti (Kluge s. v.; Weigand, II., str. 178 in 179); Miklošič pa pravi (s. v. piskoř): «das deutsche beißker, das sich an ‚beissen‘ anlehnt, stammt, wie es scheint, aus dem slavischen.» Z ozirom na to, da imajo vsi slovanski jeziki izraz piskoř, piškor itd., izmed germanskih jezikov pa samo nemščina, ne smemo dvomiti o slovanskem izviru nemške oblike.

56.) **Peitsche** f. = bič, v petnajstem stoletju še beitsch, iz č. bič ali p. bicz (od glagola biti). (Grimm s. v.; Mikl. s. v. bi-; Weigand, II., p. 321; Sanders, II., p. 512; Kleinpaul, p. 51; Blumer, II., p. 22; Zarth, p. 46.) «Tsch» v nemškem izrazu vže kaže, da ni germanska beseda; slovanski jeziki pa imajo vsi izraz «bič»; torej ne more nihče dvomiti, da je nemška beseda Peitsche izposojena iz slovanskih jezikov, zlasti z ozirom na dejstvo, da ima izmed vseh germanskih jezikov samo gorenja nemščina ta izraz, pa še ta šele od petnajstega stoletja. Zastran stvari prim. Knute, Karbatsche, Kantschu itd.

57.) **Petschaft** n. = pečat, srgn. betschat, petscheit itd., dandanes v narečjih pétschät = ročni pečat, iz č. pečet f. (stsl. pečatъ m.; r. печать f.). (Mikl. s. v. pečati; Grimm s. v. Petschaft; Weigand, II., p. 329; Sanders, II., p. 519; Kleinpaul, p. 52; Zarth, p. 46; Blumer, II., 21.) Petscha(f)t ne more biti pristno germanska beseda, 1. ker ima v sebi glas *tsch*, ki pa v tem primeru ni onomatopoičen, in 2. ker se je ta izraz v nemščini pojavil šele v petnajstem stoletju. (Švedski pitschaft ali pitskaft je naravnost iz nemščine.) Ker poznajo izraz pečatъ (oz. pečeť) vsi slovanski jeziki brez izjeme, izmed germanskih jezikov pa samo gorenja nemščina in pa iz nje šele švedščina, je naravno, da je nemška oblika izposojena iz slovanščine, in sicer skoro brez dvoma iz češčine, kakor je dokazal Blumer, rekoč: «durch die kaiserliche Kanzlei Karls IV. in Prag eingeführt.» (Prim. Zarth l. c.: «durch

die böhmisch-österreichische Kanzlei entlehnt.) Oblika «Petschaft» (poleg srgn. in dial. petschat) se opira (po ljudski etimologiji) na «Schaft», srgn. petscheit pa morda na «Scheit». Z romansko pritiklino se glasi ta beseda: «petschier». Tudi Madžari imajo svoj «pecsét», Rumuni svoj «pečet» in Litvani izraz «pečėtis» iz slovanščine (Mikl. l. c.).

58.) **Petsche** f. = sušilnica (v rudarskem jeziku), iz občaslovskega peč-pec-peštъ itd., in sicer najbrže iz ruske oblike (печь). (Grimm s. v.; Sanders, II., p. 519.) Kdor vpoštevata, 1. da kaže «tsch» tuj izvir, 2. da ima nemščina mnogo rudarskih izrazov iz slovanščine in 3. da imajo izraz peštъ-peč-pec itd. vsi Slovani, «Petsche» pa samo Nemci (izmed Germanov), temu ne bo dvomljivo, da je beseda Petsche izposojena iz slovanščine (ruščine).

59.) **Pflug** m. = plug, vže stgn. plôh, pluoh(g) — skoro gotovo iz občaslov. plugъ = v plu + gъ (prim. slu-ga, stru-ga itd.). Prim. Krek, Einl. in die slav. Lg. 2., na str. 113: «... erklärt aber J. Grimm selbst den umgekehrten Vorgang für den wahrscheinlicheren, den slavischen Ausdruck auf die Wurzel plu beziehend und darin den Begriff Schiff vermuthend... Letzteres äußerte vor ihm schon A. Kuhn, ohne den fremden Ursprung des deutschen Wortes angedeutet zu haben... Diese Annahme J. Grimms, wodurch die frühere vollständig desavouiert erscheint, fand mehrseitig Zustimmung und zum Theile eingehendere Begründung» (Schleicher, Pictet, Matzenauer, Šercl, Penka, Miklošič); p. 115: «Wir halten sonach das slavische plugъ für ein genuines Wort, aus dem ebenso das lit. plūgas, wie das deutsche ‚Pflug‘ (ahd. phluog, mhd. pfluoc) sich bildete.» Tem besedam ni treba nič dodati. Preiskave dr. Jana Peiskerja pa potrjujejo sijajno, da je mnenje zgoraj navedenega učenjaka povsem pravo. Izpeljave nemške besede Pflug iz «pflegen», iz keltščine itd., so gole domneve.

60.) **Pogatsche** f. = pogača, srgn. pôgaz; tudi Poganze; iz nsl. pogača (to pa iz italijanskega focaccio). (Schuchardt, str. 68; Mikl. s. v. pogača: «mhd. pôgaz ist wohl slavisch».) Mogoče bi bilo, da bi bila nemška oblika naravnost iz laščine; toda zoper to govori ženski spol (v laščini pa m.) in posebno pa soglasnik p; «Pogatsche» bo torej novoslovenskega izvira.

61.) **pomade, pomale**, adv. = počasi, malomarno itd., iz č. pomalu, pomále (= po + malъ). (Schuchardt, str. 68; Zeitschr. für österr. Gymn., 1884, str. 900; Kleinpaul, str. 52; Sanders, II., p. 572); tudi subst. Pomade v pomenu «počasnost, flegma», in pridevnik v različnih oblikah, na severnem Češkem pomálich, v Šleziji bemählich itd. (Schuchardt). Da je ta beseda češka, se vidi na prvi pogled. Schuchardt pravi l. c., da je «durch die Studenten allgemein deutsch geworden» (torej ne samo češko-nemška).

62.) **Potizze, Putitze** f. = potica, povitica, iz nsl. potica iz po-vitъ + ica (Schuchardt, p. 68; Jarnik s. v.). V nemščini ima ta izraz nekako čudno lice, v slovanščini pa ima jasno etimologijo. Prim. nsl. povijača (v Belih Kranjcih), s. vitica, mr. повѣтница itd. Znan je ta izraz samo v avstrijskih planinskih deželah.

63.) **powidalen**, = češki govoriti, iz češkega deleznika povídal = povedal. Ta izraz rabijo posebno Dunajčani, pa tudi drugod je znan; navadno se rabi porogljivo in zasmehovalno.

64.) **Powidel** n., = češpljevec, «Salse», iz č. povidlo, navadno množina -dla (Mikl. sub vi- 1.; po + vi- + dlo, prim. r. повѣлица; Schuchardt, p. 66).

Izvir češke besede je popolnoma jasen in gotov; beseda «Powidel» pa, ki je nekak «avstrijacizem», se ne dá razložiti iz nemščine. Vrhutega pa je še znano, da je prišla reč, katero označuje ta izraz, z Moravskega.

65.) **Preiselbeere** f., tudi Braus-, Brausch-, Praus-beere, = brusnica, tičja črnica, iz č. brusina in bruslina; tudi p. brušnica, nsl. brusnica itd. (Grimm s. v. pravi: «wie schon Schmeller vermuthet hat, sind das wahrscheinlich lauter Umdeutschungen des gleichbedeutenden slavischen brusina, brusnice.») Schmeller in Grimm sta. gotovo prav povedala; iz č. *u* je nastal samoglasnik *au*, in preglašen *äü*, *eu*; Preisel- pa je samo pravopisna inačica. Merodajno, če tudi ne ravno odločilno je dejstvo, da pravijo «Preisel-» in «Braus-» skoro jedino le v Avstriji, na Nemškem pa Heidel-beere.

66.) **pritsch**, adv., = proč, in **pritscht**, adj., = znorél, «prismojen», iz č. pryč (Schuchardt, p. 67). Ker ta izraz ni onomatopoiija, kaže «tsch» tuj izvir; in ker imajo adv. proč-preč-pryč v si slovanski jeziki, «pritsch» pa se rabi samo v gorenjenemških narečjih, ne pa v skandinavščini, angleščini in nižji nemščini, zato je brez dvoma «pritsch» izposojenka (ali tujka??) iz slovanščine, in sicer iz češčine.

67.) **Quark** m. = skuta; sirček; malenkost; **Quargel** (dem.) = sirček, iz č. tvaroh (= stsl. tvarogъ itd.). (Mikl. s. v. tvarogŭ; Grimm s. v. Quark; Detter, p. 83; Sanders, II., p. 614.) Najstarejša nemška oblika je *tware* (petnajsto stoletje); pozneje šele se je skupek *tw* izpremenil v *kw* = *qu*. Miklošič pravi: «nhd. quark, spät mhd. und den anderen germanischen sprachen fremd.» Ta okolščina je bila prvi povod, da so začeli misliti na tuj izvir; in ker imajo besedo tvarogъ vsi slovanski jeziki, je jasno, da je izraz «tware-Quark» (Quarg, Quarg-el) izposojen iz kakega slovanskega jezika. Ker se pa sirčki izdelujejo zlasti na Hani, je pač verjetno, da je prišla beseda z rečjo vred z Moravskega. — S «tvarogъ: tvarъ» prim. «formaggio: forma».

68.) **Rabisch, Robisch, Rosch** m., = rovaš, posebno v rudarskem jeziku, iz nsl. rovaš ali bolje iz č. rovaš (ker ima nemška oblika kakor češka naglas na prvem zlogu). (Mikl. s. v. rovaši [v ry + aš]; «rabisch stammt aus dem slavischen»; Sanders, II., p. 627: «nam. früher im kursächsischen Bergbau» [torej na češki meji!]; Jarnik, na str. 15.) Vsi slovanski jeziki imajo ta izraz, izmed germanskih pa samo gorenja nemščina; ni dvoma, da je «rovaš» samostalnik od glagola ryti, napravljen z obrazilom -aš; «Rabisch» (Robisch, Rosch) pa je v nemščini osamljena beseda.

69.) **Rabot(e), Robot(e)** f. in m., = tlaka, iz občeslov. *rabota* (stsl. nsl. b., s.-hrv., r.) ali *robota* (č., p., luž.-s., mr.). (Mikl. s. v. orbŭ; Sanders, II., p. 627 in 771; Weigand, II., p. 482; Blumer, II., p. 23.) V nemščini se je pojavila beseda Rabot(e) šele v srednji gorenji nemščini; prej ni bila Nemcem znana. Slovanski jeziki pa imajo vsi od samostalnika rabъ, robъ abstraktne samostalnike *rabota*, oz. *robota*. Nemški izraz je torej izposojen iz slovanščine, najbrž iz češčine, poljščine ali ruščine.

70.) **Reb-huhn**, stgn. rēba-huon, = jereb, -ica, iz nsl. jereb = ja + rembŭ (Mikl. s. v. rembŭ) = «gesprenkelt». Weigand (s. v. Rebhuhn) misli na Rebe; znano pa je, da jereb ne živi po vinogradih. Detter (p. 85) pravi: «wahrscheinlich verwandt mit altslavischem rēbŭ» itd. To bi bilo mogoče; toda izraz Reb-huhn je povsem osamljen, in dokler se ne bo našla druga germanska beseda, ki bi osvetlila besedo «Reb-huhn», dotlej ne bo mogoče

ovreči nazora, da je prvi del (rěba) izposojen iz občeslovanskega rěbŭ (nsl. reb-ika; mr. **рябыкъ**; r. tudi **рябъ**; lit. raibas) ali s predponko *ja-*: jarembŭ (stsl. **яръбъ**, **јерѣбъ**, nsl. jereb, s. jareb, č. jeráb-ek itd.).

71.) **Säbel** m., v narečju Sabl m., srgn. sabel = sablja, morda iz nsl., r. in s. sablja, p. sabla itd. (Blumer, I., p. 72: «mit frz. sabre, ital. sciabla, sp. sable wahrscheinlich vom slavischen sabla f.»; Zarth, p. 46: «auch Säbel stammt aus dem Osten [r. **сабля**, p. szabla], doch ist der Ursprung des Wortes dunkel»; Mikl. s. v. sablja: «ein weitverbreitetes Wort unsicheren Ursprunges»). V tej stvari bo imela kulturna zgodovina zadnjo besedo, ker ni jezikovnih dokazov in znakov, ki bi bili zadosti odločilni.

72.) **Schligawitz, Schliwowitz** m., = slivovec, iz nsl. in s.-hrv. slivovec (= sliva + **овъ** + **ьст**). Samo ob sebi se razume, da beseda na *-awitz* ali *-owitz* ne more biti pristno nemška, in če vpoštevamo, da se rabi izraz Schligawitz v avstrijskih planinskih deželah, ne bomo dvomili, da je nsl. (s.-hrv.) izvira. Prim. Niggavitz, Nagavitz.

73.) 1. **Schmetten** f., m., = smetana, tudi 2. **Schmant** in **Schmand** m. 1. Iz č. smetena, 2. iz stsl. **мѣта**, ***сѣ-мѣтѣ**, oz. iz dotične polabsko-slovanske oblike (Mikl. s. v. ment-; Schuchardt, str. 66; Weigand, II., str. 600; Sanders, III., str. 971; Kluge s. v. Schmetten). Omenjene besede se pojavljajo izmed vseh germanskih jezikov samo v nemščini, in sicer ne pred petnajstim stoletjem (Kluge; Weigand l. c.), zlasti blizu slovanskega ozemlja, na Saksoskem, v sudetskih deželah in ob Labi; iz nemščine se ta izraz nikakor ne da razložiti, pač pa iz slovanskih jezikov, ki poznajo vsi glagol *mesti* in samostalnik *smetana* (in pod.). Dvom je povsem nemogoč. Tudi rumunska beseda *smintene* je slovanskega izvira (z ohranjenim nosnikom, ki se je v sedanjih slovanskih jezikih izgubil). «Schmant» je tudi «terminus technicus» v rudarstvu in solokopstvu: = pena, klejasta nesnaga itd.

74.) **Schöps** m.; v štirinajstem stoletju (srgn.) **schop(e)z** in **schöp(e)z** itd. iz č. skopec ali r. **скопецъ** (Mikl. s. v. skopici: «nhd. schöps, aus dem slavischen»; Grimm s. v. Schöps; Kluge s. v.; Weigand, II., p. 632; Sanders, III., p. 1002; Kleinpaul, p. 50; Zarth, p. 46; Detter, p. 103). Grimm opozarja na to, da je beseda Schöps-schopez «dem östlichen hochdeutschen Sprachgebiet eigen, den westlichen und niederdeutschen Mundarten ganz fremd.» Do štirinajstega stoletja so rabili jedino le izraz «hammel»; o tem času pa so se na vzhodu seznanili z vseslovanskim izrazom skopec (**скопецъ**), ki je v zvezi z glagolom **скопити** = evirare (dočim je «Schöps» v nemščini povsem osamljena beseda). Torej ni dvoma, da je izraz **schop(e)z**-Schöps izposojen iz kakega severnoslovanskega jezika, najbrž iz češčine ali ruščine. Nemški «*ö*» si moramo razložiti s tem, da so govorili nekak kratek i: **schöpiz**, akoravno se piše «*e*» (schopez).

[Besedo **Schornstein** m. izpeljuje Kleinpaul iz r. **черная стѣна**; vsi drugi pa mislijo na stari glagol *schorren* = moléti po koncu; v tej stvari se ne upam postaviti ne na jedno, ne na drugo stran; toda dokler nam nihče ne dokaže, da ima «črnaja stěna» pomen «dimnik», dotlej se ne bo nihče pridružil Kleinpaulovemu mnenju.]

75.) **Startin** m. = štrtin (iz četrtn) = sod, ki drži 10 vedrov, iz nsl. (štajersko-slovenskega) štrtin nam. čtrtin (tako se govori tudi v češčini štvrtý nam. čtvrtý). Z ozirom na to, da je izraz Startin «stiriacizem» in da v nemščini nima «etyma», pač pa v slovščini (četrtn = četrty del velikega soda, ki drži 40 vedrov), moramo imeti to besedo za izposojeno iz slovenščine

(Štrekelj, Arch. für slav. Phil., letnik XIV., na str. 546.: «aus dem Slovenischen ins Deutsche eingedrungen. Deutsch Startin ist [nach Sanders] nur ein steierisches Flüssigkeitsmaß»). Tem besedam mora gotovo vsakdo pritrđiti, ker je vsak dvom izključen.

76.) **Steppe** f., = razprostrta goljava, pustinja brez drevja, iz r. степъ (Weigand, II., p. 812; Sanders, III., p. 1209; Zarth, p. 46; Heyse, p. 752). Pred drugo polovico osemnajstega stoletja ta beseda ni bila v nemščini znana (po Weigandu). Nemška torej ni; ker pa označuje nekaj osobito ruskega, je pač naravno, da moramo «Steppe» izvajati iz ruščine. V tem jeziku pa je morda степъ samostalni od glagola stl. tapa, teti, r. dial. (u)tepti (= ocidere); tako bi bila «stepъ» pravzaprav «pokrajina, ki je vsa poteptana in uničena (tako da po njej ne more rasti drevje)». V usl. je «stepa» germanizem; moralo bi se reči «step, -i».

77.) **Sterlet** m., neka vrsta jesetra, posebno na Ruskem, iz r. естерлядь f. (Weigand, II., p. 813; Sanders, III., p. 1210; Heyse, p. 752). Lice vže kaže, da ta beseda ni izvirno nemška; pojavila se je šele v novejšem času; zato jo tudi izpeljujeta Weigand in Sanders brez pomisleka iz jezika tiste dežele, v kateri je riba domača. Miklošič, žal, nima izraza естерлядь, tudi sorodnih ne. Mogoče, da ta beseda ni prvotno ruska (oz. slovanska).

78.) **Stieglitz** m., = lisec, srgn. stig(e)liz, stegliz (petnajstega stoletja prva polovica), iz č. stehlec, sedaj pa stehlík (Mikl. s. v. štegüli: «č. stehlec, stehlik. Ein ähnliches wort mag dem deutschen stieglitz . . . zu grunde liegen»; Kluge s. v.; Weigand, II., p. 818; Lexer s. v. Stieglitz: «slavisches Wort»; Matzenauer, na str. 82.). V nemščini se je ta beseda pojavila šele v petnajstem stoletju; izmed drugih germanskih jezikov jo pozna samo švedščina (steglitsa), toda šele iz nemščine. Odločilna je posebno končnica -itz (prim. Durnitz, Haub[n]itze itd.). Dvom je izključen. Iz slovanščine (češčine) sta izposojena tudi madžarski (tengélicze) in rumunski izraz (ştiglicę).

79.) **Strizzi** m., = postopač, človek, ki ne dela, ampak samo uživa itd., iz č. strýc = stric (Schuchardt, str. 66). Dokazati se to ne bo dalo, toda verjetno je, da ima Schuchardt prav, ker je «Strizzi» vindobonizem in se iz nemščine nikakor ne more razložiti.

80.) **Tornister** m., iz č. tanystra ali slovaškega tanistra. 1. «Unser (namreč nemški) Tornister kann entweder direct aus dem Slavischen oder aus dem Magyarischen entlehnt sein» («Indogermanische Forschungen», 1893, str. 445). 2. «Aus rumänisch-polnisch taistra, tschechisch tanystra (auf mittelgriechisch τάρσιτρον, Futtersack der Reiter, beruhend)» (Zarth, str. 46). 3. «Soll eigentlich Futtersack bedeuten und ein slavisches, ursprünglich griechisches Wort sein» (Kleinpaul, str. 62). Po Weigandu (II., p. 914) in Zarthu (l. c.) se pojavlja ta izraz (Tornister, Tanister) v nemščini šele v osemnajstem (po Kleinpaulu v sedemnajstem) stoletju; germanski torej ne more biti. Mislili so prej na laški (canestra = košara) in madžarski (tanisztra) izvir; toda laška beseda je glede pomena preveč različna (madžarska pa je, kakor je dokazal G. Meyer, izposojena iz slovaščine ali češčine). Grška beseda je prišla v rumunščino, od tod v poljščino in druge slovanske jezike, in iz teh (naravnost ali pa po madžarskem posredovanju) v nemščino (v sedemnajstem ali osemnajstem stoletju) v obliki «Tanister» (Kleinpaul), pozneje pa šele «Tornister».

81.) **Tscherper** m., = škrbec, nož, s katerim se obada tako zvani «Grubenzimmer», iz p. czerp, czerpak, ali iz kake slične poljske ali češke

besede (od glagola чрънати). Ta nemški izraz sem našel v Cigaretovem nemško-slovenskem besednjaku (= ein bergmännisches Messer, bei den ober-sächsischen Bergleuten) in v Sandersovem nemškem besednjaku (III, p. 1397). Glas «tsch» kaže, da ta izraz ni izvirno germanski, in iz dejstva, da se rabi na gorenjem Saksonskem, smemo sklepati, da je češkega ali poljskega izvira.

82.) **Tschinakel**, Schinakel n., = čolnič, iz nsl. čolnák (sedaj = Weberschiffchen, v starejši dobi pa gotovo sploh = čolnič). Schuchardt misli na s.-hrv. čunak; toda iz srbohrvaščine nima nemščina razen «Vampyr» nobene izposojenke, kar je tudi razumevno. Dvomil pač ne bo nihče, da je nemški izraz, ki se rabi samo po avstrijskih planinskih deželah, slovenskega izvira; kajti «tsch» kaže tuj izvir, in vsakdo misli koj na slovenske sosedu.

83.) **Wäben** f., = baba, v avstrijskih planinskih deželah iz nsl. (in obče-slovenskega) baba. Nekateri so mislili na besedo «Weib»; toda ta se sklanja izključno le krepko: «Weibes, Weiber», torej dialektična oblika s končnico -en ni možna; beseda je torej slovenska.

84.) **Vampyr** m., tudi Vampir, = vampir, iz s. vampir (mr. вампиръ, b. in r. вампиръ itd., po Miklošiču [s. v. vampirü] najbrže turška beseda; Grimm in Weigand s. v.; Kleinpaul, str. 50). Ta izraz se je v nemščini pojavil šele l. 1732. (po Weigandu), in sicer je prišel čez Ogrsko. Pozneje je dobil tudi pomen: «krvoses, južnoameriški netopir». Ta beseda se nahaja v vseh slovanskih jezikih, dasi ni izvirno slovanska (-mp-!). O pošastih ali strašilih, ki baje sesajo kri, niso Nemci pred l. 1732. nič vedeli. Zatorej moramo Grimmu in Weigandu povsem pritrditi.

85.) **Wildschur** f., = volčja koža, volčji kozuh, iz p. wilczura (vlčь + ura). (Mikl. s. v. velkū: «p. wilczura [vgl. myszura], daraus deutsch wildschur»; Weigand, II, p. 1116; Kleinpaul, p. 51; Zarth, p. 15.) Beseda *vlčura se nahaja tudi v češčini (vlčura), ruščini (волчуря) in maloruščini (vitčura). Nemška oblika pa je izposojena iz poljske in prenarejena po ljudski etimologiji (kakor od «Wild» in «scheren»).

86.) **Zeidler** m., stgn. zidalári = bčelar, zeideln = gozdne bčele rediti, Seidelbast = daphne mezereum, volčji koren, iz stsl. *bčelarъ (Krek, Einl. in die slav. Lg. 2, str. 112: «Ahd. zidalári, mhd. zidelaere, zidler, nhd. Zeidler, Waldbienenzüchter [asl. *bčelarъ] halten wir trotz F. Kluge . . . u. a. für ein Lehnwort aus dem Slavischen. Treffend bemerkt O. Schade . . . «Es kann kein Zweifel sein, dass Wort . . . und Sache von Haus aus slavisch war; Slaven waren es vor allen, die ehedem in den unabsehbaren Lindenwäldungen ihrer Heimat dem Honige . . . nachgingen . . .» itd.). Tudi Kleinpaul (str. 50) izvaja Zeidel (= bčela) iz slovanskih jezikov; ravno tako tudi izraz Seidelbast, «soviel wie Zeidelbast, sogenannt, weil die Waldbienen auf die Blüten gehen». Celó lastno ime Seidel izpeljuje Kleinpaul iz istega izvira; zadnje je pa nekoliko problematično, akoravno je prav mogoče.

87.) **Zeisig** m., = konopnica, čizek, iz č. čizek (poleg čiz), p. czyż, r. чижъ itd. (Mikl. s. v. čizl: «Daraus mhd. zise f., zisec [m.], schwed. siska»; Kluge s. v.; Heyse s. v.). Srednjegorenja nemščina ima poleg zise tudi dem. zisec (zisek), prva oblika je brez dvoma nastala iz č. čiz, druga pa iz pomanjševalne oblike čiz-ek. Miklošič, Kluge in Heyse so dobro vedeli, zakaj izvajajo nemško besedo iz slovanske (češke).

88.) **Zobel m.**, = sobol, iz r. собо́ль, č., p. sobol itd. (Weigand, II., p. 1185: «mhd. der Zobel, ahd. der zobel, zobil, aus mittellat. zabella, welches aus dem gleichbedeutenden altsl. und russ. der sóbol', woraus auch . . . mittellat. sábelus, frz., engl. sable, isländ. savali» itd.; Sanders, III., p. 1775: «aus russ. собо́ль»); Kleinpaul, p. 51; Zarth, p. 46). Naravno, da je prišlo z rečjo (živaljo) tudi ime z Ruskega v Nemce; o tem pač ne bo nihče dvomil.

Sklepi iz obravnanih besed.

Izposojenke, katere ima nemščina iz slovanskih jezikov, nam dovoljujejo sklepati, da so se Nemci učili pri Slovanih:

1.) v rudarstvu in solnarstvu, to nam dokazujejo izrazi: glauch, kutton, Kux, Graupe, Petsche, Rabisch, Schmant, Tscherper;

2.) v kožuharstvu in usnjarstvu, v dokaz so nam besede: Baranken, Juchten, srgn. kürsen, Kürschner, Nörz-Nurz-Nork, Wildschur, Zobel;

3.) v vozatajstvu, to nam pričajo izposojenke: Peitsche, Kummet; Kutsche, Kalesche, Droschke; sem lahko štejemo tudi Tschinakel;

4.) v poljedelstvu in gospodarstvu, kakor vidimo iz izrazov: Pflug, Robot; Jauche = gnojnica, Schmetten, Quark, Primsen (Brimsen), Lebhonig, Graupen = oluščena pšenična zrna; zeideln, Zeidler; Powidel; Schligawitz; Merling in Startin (žitna in vinska mera);

5.) v kuharski umetnosti: Wuchtel ali Buchte, Dolken, Liwanzen, Pogatsche, Kolatsche, Potizze, Leb-kuchen in -zelt, Kasch; Jause; v starem jeziku tudi Jauche (jüche) = juha (zdaj pa = gnojnica);

6.) tudi za hiše in njih posamezne dele imajo Nemci slovanskih imen: Kretscham; Kaluppe, Keische; Dornitz, Pablätschen;

7.) različno orožje so Nemci prevzeli od Slovanov, prim. Haubitze, Pallasch; Säbel (?), Dolch (?). Tudi Tornister spada nekoliko sem;

8.) tudi z mnogimi živalmi so se Nemci seznanili po Slovanih (zlasti severnih): Elen, Nörz, Bilch; Karausche, Peisker, Sterlet; Stieglitz, Zeisig, Niggawitz, Reb-huhn; Vampir; Mammut; nejasno pa je, zakaj imajo za koštruna slovansko ime (Schöps) poleg nemškega (Hammel);

9.) istotako z rastlinami: Kren, Gurke; Maschanzger, Nagawitz; Preiselbeere, Zeidelbast (Seidelbast), Hetschepetsch, Dernlein; Paprika (?); «hojken» pa malo dokaže, ker so Nemci vže od nekdaj poznali jelko ali h(v)ojo;

10.) od Slovanov so dobili tudi razno kaznovalno orodje: Knute, Karbatsche, Peitsche, Kantschu;

11.) razni stanovi in razne vrste ljudij imajo slovanska imena: Gespan, Dolmetsch, Kretschmar, Kürschner; Halunke, Strizzi, Wäben;

12.) glagoli in prislovi: matschkern, powidalen; pomale in pomade (iz tega tudi pridevniki), pritsch (iz tega tudi pridevnik pritscht);

13.) sledečih besed, ki so slovanskega izvira, nisem znal uvrstiti v nobeden predal: Grenze, Steppe, Grippe, Petschaft, Pâtsche, Kranz (?), Vampir v pomenu «pošast, ki sesa ljudem kri»; Jaug, Graupe v pomenu sodra, babje pšeno.

Vse to nam kaže, da so se učili tudi Nemci pri Slovanih kakor obratno.

Dodatek: Slovanska krajevna imena v nemških oblikah.

Z izposojenkami in tujkami lahko primerjamo krajevna imena v ustih tujih narodov. Kajti:

1.) isto razmerje kakor med «rubl» in «Rubel», «car» in «Czar» itd. (= tujke, pri katerih se je samo pravopis nekoliko prilagodil tujemu jeziku) je tudi n. pr. med imenoma «Obrh» in «Oberch» (na Kranjskem), «Domžale» in «Domschale», «Dobřany» in «Dobrzan» (na Češkem) itd.;

2.) isto razmerje, ki je med «južina» in «Jause», «bič» in «Peitsche» itd. (= izposojenke, pri katerih se je v glasovnem oziru več ali manj izpremenilo, pa ne da bi imela nemška oblika tako lice, da bi se imela za izvorno germansko), je tudi n. pr. med «Bistrica» in «Feistritz», «Lož» in «Laas» itd.;

3.) isto razmerje, katero vidimo med «wilezura» in «Wildschur», «pečet'» in «Petschaft» (kakor iz Wild + scheren; Schaft!), vlada n. pr. tudi med «Ščurki» in «Schurke», «Štävčja [vas]» in «Deusch[dorf]» itd. (= izposojenke, ki so se s pomočjo ljudske etimologije tako izpremenile, da imajo popolnoma nemško lice in tudi pomen, dočim n. pr. «Feistritz» v nemščini nima nikakega pomena ali smisla).

Miklošič («Die slavischen Ortsnamen aus Appellativen») deli nemška imena slovanskih krajev v šest skupin, in sicer:

1.) slovansko ime se je sprejelo v nemščino s takimi glasovnimi izpremembami, kakršne zahtevajo nemški glasovni zakoni, ne da bi tako nastala oblika (v nemščini) imela kaj smisla;

2.) slovansko ime se je sprejelo v nemščini «in einer dem Deutschen bedeutungsvollen Form» (n. pr. «Rothwurst» iz «Ratiboř»);

3.) slovansko ime se je prevelo («Brunndorf» iz «Studenec» na Kranjskem);

4.) med domačim in nemškim izrazom ni nikake zveze, ne glasovne ne pojmovne («Tiefenbach» in «Briga» na Kranjskem);

5.) nemščina ima več oblik za jeden in isti slovanski kraj;

6.) nemške oblike so nastale iz slovanskih (starejših) z drugim sufiksom, kakor ga nahajamo v sedanji slovanski obliki (n. pr. «Assling», ne iz «Jesen-ice», temveč iz «*Jesen-ik» ali pod.).

Jasno pa je, da v pričujoči razpravi ni mesta prevedenim imenom (tretja skupina, n. pr. «Lemberg» = «Löwen-berg» iz «Lwów» itd.) in tudi ne takim, ki niso (vsaj kakor se zdi) v nikaki glasovni ali pojmovni zvezi z domačo obliko (n. pr. «Langenthon» za «Smuka», «Friedau» za Ormož itd.).

Imena pa, ki jih našteva Miklošič v peti skupini, spadajo deloma v prvo in drugo, deloma v tretjo, četrto in šesto skupino, kajti če imajo Nemci za kak slovanski kraj več imen, spadajo lahko v razne skupine ali pa tudi vsa v jedno in isto.

Naposled pa je tudi šesta skupina odveč; kajti jezikoslovcu je vse jedno, živi-li slovanska oblika, na katero se opira kaka nemška, še dandanašnji, ali pa je prejela drugo pritlikino (n. pr. prej *Sřtykř, *Stik, iz tega Sittich; sedaj pa izključno le Stič[ina] itd.).

Na ta način nam ostajata izmed Miklošičevih skupin samo dve (prva in druga), in sicer:

1.) Slovansko ime se je bolj ali manj izpremenilo (v glasovnem oziru) nemškemu organu na ljubo, toda tako, da nemška oblika nima pomena: n. pr. a) na Kranjskem, Koroškem in Štajerskem (torej slovenska imena) «Flödnig» iz «Smlednik», «Feistritz» iz «Bistrica» (kakor «Zeisig» iz «čížek»,

«Peitsche» iz «bič»), «Lais-berg» iz «Lišče», «Götting» iz «Hudinja», «Tschernembl» iz «Črnomelj», «Tersein» iz «Trzin» itd.; *b)* na Češkem in Moravskem «Bomst» iz «Babi most», «Wemschen» iz «ve Mšenč», «Thusing» iz «Toužín», «Wischenau» iz «Višňova», «Seelowitz» iz «Želovice», «Pröding» iz «Předín» itd.; *c)* na Nemškem (luž.-s., p. in polabsko-slov. imena) «Danzig» iz «Gdańsk», «Leipzig» iz «Lipsk», «Bautzen» iz «Budyšin» itd.

2.) Slovansko ime se je tako izpremenilo, da ima nemška oblika smisel in pomen: *a)* na Slovenskem «Deutsch-dorf» iz «Stavčja vas», «Scherend-dorf» iz «Črneča vas», «Buschen-dorf» iz «Bušča vas» («etymologia bovina»), «Hart», «Hartberg» iz «Rt», «Schöckel» (kakor dem. od Schock!) iz «Sokol», «Eibenschuss» iz «Ivanje selo» (oz. iz kake starejše oblike, morda *Ivančica; prim. na Moravskem «Eibenschütz» iz «Ivančice»); «Gothen-dorf» iz «Gotna vas» itd.; *b)* na Češkem in Moravskem «Rabenseifen» iz «Hraběšice», «Klein-Latein» iz «Slatinky», «Gurten-dorf» iz «Skorotín», «Rothigel» iz «Rokytná», «Mehlhütten» iz «ve Lhotách» itd.; *c)* na Nemškem «Sauhahn» iz «Záhon»; «Strohschütz» iz «Strožišće» (luž.) itd.

V obeh skupinah pa nahajamo nemška imena, ki se opirajo na starejšo obliko domačega imena, posebno z drugim sufiksom; nemško ime Sittich n. pr. nam kaže, da je v novoslovenskem imenu Stič(i)na (napačno Zatičina! — vse ljudstvo pravi «Stična»!) pritiklina *-ina* (*-na*) novejšega izvira; brez dvoma se je kraj nekaj imenoval Stik (= *Styky), ker se tam gore stikajo.

Moravsko mesto Prostějov nazivljejo Nemci «Prossnitz»; to ime je gotovo nastalo iz starejše oblike s pritiklino *-nice*, najbrž *Prostějnice.

Ime «Assling» ni moglo nastati iz sedanjega imena Jesenice, ampak samo iz *Jesenik (prim. «Gesenke», po ljudski etimologiji nastalo iz «Jeseniky» [po drevesu]) itd.

Viri pričujoče razprave.

(po času urejeni).

1832. *Jarník*, Versuch eines Etymologikons der slovenischen Mundart itd., v Celovcu.
 1852 ss. *Grimm i. dr.*, Deutsches Wörterbuch.
 1863. *Kuhn i. dr.*, Beiträge zur vergleichenden Sprachforschung, III. in 1870 IV.
 1866. *Schade*, Altd deutsches Wörterbuch, prva izdaja, Halle. 1872—1882 istega besednjaka druga izdaja.
 1870. *Matzenauer*, Cizi slova v slovanských řečech, v Brně.
 1872. Denkschriften der Wiener Akademie der Wissenschaften, philosophisch-historische Classe, XXI. (*Miklošič*, Die slavischen Ortsnamen aus Appellativen, I.).
 1873. *Diefenbach in Wülcker*, Hoch- und niederdeutsches Wörterbuch der mittleren und neueren Zeit.
 1876. *Sonders*, Wörterbuch der deutschen Sprache, Leipzig.
 1878. *Weigand*, Deutsches Wörterbuch, Gießen.
 1878. Letopis Maticе Slovenske (*Navrtil*: Elen ali Elend, slovanska beseda).
 1883. *Kluge*, Etymologisches Wörterbuch der deutschen Sprache, druga izdaja, Straßburg.
 1889 istega besednjaka četrta izdaja.
 1885. *Schuchardt*, Slavodeutsches und Slavitalienisches, Graz.
 1885. Istega pisatelja dodatki v «Zeitschrift für österreichische Gymnasien».
 1885. *Heyse*, Fremdwörterbuch, Wien.
 1886. *Miklošič*, Etymologisches Wörterbuch der slavischen Sprachen, Wien.
 1887. *Krek*, Einleitung in die slavische Literaturgeschichte, druga izdaja.
 1890 in 1891. *Blumer*, Geschlechtswandel der Lehn- u. Fremdwörter im Hochdeutschen.
 1892. Archiv für slavische Philologie, XIV.
 1893. Indogermanische Forschungen.
 1896. *Kleinpaul*, Das Fremdwort im Deutschen, Leipzig.
 1897. *Detter*, Deutsches Wörterbuch, Leipzig.
 1897. *Zarth*, Deutsche Lehnwörter, Saarbrücken.

Šolska poročila.

I.

Učiteljstvo.

a) Izpremembe.

Pred začetkom, oziroma začetkom šolskega leta 1900./1901. so izstopili iz učiteljskega zbora:

Josip Jenko, profesor, z razpisom c. kr. naučnega ministerstva z dne 15. septembra 1900, šte. 23.284, iz službenih ozirov premeščen na državno gimnazijo v Novem mestu; **Andrej Karlin**, profesor, imenovan stolnim kanonikom ljubljanskim; **dr. Josip Debevec**, namestni učitelj, z razpisom c. kr. naučnega ministerstva z dne 21. avgusta 1900, šte. 21.377, imenovan rednim gimn. učiteljem na c. kr. cesarja Franca Jožefa gimnaziji v Kranju; **Janko Mulaček**, namestni učitelj.

Vstopili pa so v učiteljski zbor:

Vinko Borštner, profesor, z razpisom c. kr. naučnega ministerstva z dne 4. avgusta 1900, šte. 22.102, s tukajšnje I. državne gimnazije iz službenih ozirov na ta zavod premeščen; **dr. Gregorij Pečjak**, z razpisom c. kr. naučnega ministerstva z dne 30. junija 1900, šte. 16.933, imenovan rednim učiteljem verouka; **Ivan Maselj**, bivši namestni učitelj na c. kr. cesarja Franca Jožefa gimnaziji v Kranju; **dr. Vladimir Herle**, bivši namestni učitelj na c. kr. državni gimnaziji v Novem mestu; **Ivan Koštiál**, učiteljski pripravnik; **Josip Petrič**, učiteljski pripravnik.

Ivana Maslja, Ivana Koštiála in Josipa Petriča je potrdil c. kr. deželni šolski svet kranjski za namestne učitelje z razpisom z dne 5. oktobra 1900, šte. 2727, dra. Vl. Herleta pa za I. polletje z razpisom z dne 26. novembra 1900, šte. 3499, za II. z razpisom z dne 24. marcija 1901, šte. 799. Z razpisom z dne 29. oktobra 1900, šte. 3161, je podredila ista šolska oblast namestne učitelje Iv. Koštiála, dr. Vl. Herleta in Jos. Petriča strokovnjaškemu vodstvu ravnateljevemu, oziroma profesorjev Dav. Sinkovića in Dav. Karlina.

b) Odpusti.

Z razpisom z dne 3. septembra 1900, šte. 23.503, je dalo c. kr. naučno ministerstvo na docelen odpust prof. dra. Lovra Požarja, da prevzame i v šolskem letu 1900./1901. začasno vodstvo in pouk (12 do 15 ur na teden) na tukajšnji mestni višji dekliški šoli.

Obolelemu profesorju Vinku Borštnerju je dovolilo c. kr. naučno ministerstvo odpust za I. polletje z razpisom z dne 10. novembra 1900, šte. 29.012, za II. pa z razpisom z dne 15. februarja 1901, šte. 3246.

Učiteljsko osebje koncem šolskega leta.

A. Za obvezne predmete.

	Ime in značaj	Razrednik v razredu	Učil v razredu	Število ur na teden
1	Fran Wiesthaler, c. kr. ravnatelj	—	Latinščino v II. a.	8
2	Vinko Borštner, c. kr. profesor VII. činovn. reda	—	Zaradi bolezni na odpustu	—
3	Davorin Karlin, c. kr. profesor VII. činovn. reda	III. a.	Latinščino in grščino v III. a. — Nemščino v III. a. in II. a. — Slovenščino v II. a.	20
4	Gregorij Pečjak, dr. bogoslovja, c. kr. redni učitelj verouka, svetni duhovnik, propovednik	—	Verouk v vseh razredih	16
5	Lovro Požar, dr. modroslovja, c. kr. profesor VIII. činovn. reda, začasni vodja mestni višji dekliški šoli, mestni odbornik	—	Za šolsko leto 1900./1901. na odpustu	—
6	Simon Rutar, c. kr. profesor VIII. činovn. reda, varuh zemljepisnim in zgodovinskim učilom, konservator osrednjega poverjenstva za preiskovanje in ohranjevanje umetniških in zgodovinskih spomenikov	—	Zemljepis v I. a. in b. — Zgodovino in zemljepis v III. a. in b., IV., V.	19
7	Davorin Sinković, c. kr. profesor, varuh prirodznanskim učilom	III. b.	Matematiko in prirodoslovje (oziroma prirodopis) v III. a. in b., IV., V.	22
8	Vladimir Herle, dr. modroslovja, izprašan namestni učitelj	II. a.	Matematiko in prirodoslovje v I. a. in b., II. a. in b.	20

	Ime in značaj	Razrednik v razredu	Učil v razredu	Število ur na teden
9	Josip Komljanec , dr. modroslovja, namestni učitelj, varuh učiteljski knjižnici	IV.	Grščino in nemščino v IV. — Latinščino v IV. in III. b.	20
10	Ivan Koštiál , izprašan namestni učitelj, varuh knjižnici podpornega zaloga, voditelj šolskih iger	I. a.	Latinščino v I. a. — Nemščino in slovenščino v I. a. in III. b.	21
11	Julij Krek , izprašan namestni učitelj	II. b.	Latinščino in nemščino v II. b. — Grščino v III. b. — Slovenščino v II. b. in IV.	21
12	Ivan Maselj , izprašan namestni učitelj, varuh dijaški knjižnici	V.	Latinščino, grščino, nemščino in slovenščino v V. — Zemljepis in zgodovino v II. a.	20
13	Josip Petrič , namestni učitelj	I. b.	Latinščino in nemščino v I. b. — Slovenščino v I. b. in III. a. — Zemljepis in zgodovino v II. b.	22

B. Za neobvezne predmete.

- 1.) *Fran Brunet*, c. kr. telovadni učitelj državne višje realke, je učil *telovadbo* v 2 oddelkih po 2 uri na teden.
- 2.) *Anton Foerster*, glasbeni vodja v stolnici, je učil *petje* v 2 tečajih po 2 uri na teden.
- 3.) *Anton Laharner*, c. kr. profesor državne višje realke, je učil *laščino* v 2 tečajih po 2 uri na teden.
- 4.) *Avgust Nemeček*, c. kr. profesor državne višje realke, je učil *francoščino* v 2 tečajih po 2 uri na teden.
- 5.) *Fran Novak*, c. kr. profesor I. državne gimnazije, je učil *stenografijo* (v 1 tečaju) 2 uri na teden.
- 6.) *Davorin Sinkovič*, c. kr. profesor (gl. A, štev. 7.), je učil *lepomisje* v 2 tečajih po 1 uro na teden.
- 7.) *Josip Vesel*, profesor na c. kr. obrtnih strokovnih šolah, je učil *risanje* v 3 tečajih po 2 uri na teden; kot asistent mu je bil v pomoč akademiški slikar *Henrik Wettach*.

*

Pomožni sluga: *Ivan Gril*.

II.

Učni načrt.

Podlaga pouku v obveznih predmetih je v obče splošno veljavni učni načrt (objavljen v 2. izdaji z razpisom c. kr. naučnega ministerstva z dne 23. februarija 1900, šte. 5146). Gledé na učni jezik v 4 nižjih razredih veljajo za zavod pravila, ki jih je izdalo c. kr. naučno ministerstvo za slovenske oddelke tukajšnje I. državne gimnazije z naredbo z dne 22. julija 1882, šte. 10.820. Po tej je:

- a) V I. in II. razredu slovenščina učni jezik pri vseh učnih predmetih izvzemši deloma nemščino, kateri so odločene 4 ure na teden.
- b) V III. in IV. razredu je nemščina učni jezik pri nemščini in grščini. Pri prelaganju iz Cezarja v IV. razredu se sme poleg slovenščine uporabljati tudi nemščina. V III. razredu se uči nemščina 3, v IV. razredu 4 ure na teden.
- c) V odnosno-obveznih ali na izvoljo danih predmetih razen petja je učni jezik nemški, imenstvo je podajati sploh v obeh jezikih.

Razredom višje gimnazije določuje ministerska naredba z dne 4. avgusta 1900, šte. 22.102, nemščino kot učni jezik pri vseh predmetih izvzemši slovenščino, pri katere pouku služi slovenščina kot učni jezik (v zmislu razpisa c. kr. naučnega ministerstva z dne 20. septembra 1873, šte. 8172).

A. Obvezni predmeti.

I. razred.

1.) **Verouk.** Katoliški katekizem. O veri, zapovedih, svetstvih in blažilih.

2.) **Latinščina.** Pravilno oblikoslovje, t. j. petero pravilnih sklanjatev, pravila o spolu, pridevniki in prislovi s svojo stopnjatvijo, najvažnejši zaimki, glavni in vrstilni števniki, četvero pravilnih spregatev, nekateri važnejši predlogi in vezniki; učenje vzorcev in slov, prevajanje iz latinščine in slovenščine; po zadostni vaji najprej zapisovanje polatinjenih slovenskih stavkov, potem vsak teden jedna ali dve mali domači nalogi za vajo v latinjenju, pozneje vsak teden jedna polurna šolska naloga.

3.) **Nemščina.** Empirično razlaganje osnutkov prostega in zloženega stavka. Oblikoslovje vzporedno s slovenskim in latinskim poukom. Vežbanje v krepkih glagolih poleg čitanja. — Čitanje, govorjenje, obnavljanje in predavanje na izust naučenih beril v vezani in nevezani besedi. — Naloge: izprva le pravopisne vaje, vršeče se vsak teden, potem pismeno prevajanje iz slovenščine v nemščino; v drugem polletju semtertja pismene obnove razloženih beril in vsak drugi teden pravopisne vaje. Vsak mesec dve nalogi, premenjema domači in šolski.

4.) **Slovenščina.** Nauk o prostem stavku v elementarni popolnosti; pravilno oblikoslovje in najvažnejše nepravilnosti; empirično razlaganje osnutkov zloženega in skrčenega stavka. — Čitanje s stvarno razlago in potrebnimi slovniškimi opazkami. Obnavljanje, učenje na pamet in predavanje beril v vezani in nevezani besedi. — Naloge: narekovano pisanje za pravopisne namene, obnova predvanih prostih povestij in pripovednih opisov. Vsakih 14 dnij jedna šolska naloga; v drugem polletju se čredijo šolske naloge z domačimi.

5.) **Zemljepis.** Nazorno dovajanje do osnovnih zemljepisnih predstav. Dnevne solnčne poti gledé na šolsko poslopje in dom o raznih letnih časih; po tem opoznavanje v pravi okolici, na zemljevidu in na zemeljskem oblu. Popisovanje in razlaganje svetlobnih in toplotnih razmer, pojavljajočih se v domovini tekom jednega leta, kolikor so neposredno zavisne od dnevne dolgoti in solnčnega viška. Glavni liki trdine in tekočine, njih razdeljenost po zemlji, kakor tudi leža najznamenitejših držav in mest poleg vednega vežbanja in udovrševanja v čitanju z zemljevidov. Poskušnje v risanju najjednostavnejših zemljepisnih predmetov.

6.) **Matematika.** A. Aritmetika: Dekadični številni sistem. Rimske številke. Četvero osnovnih računov neimenovanih in jednoimenskih celih in decimalnih števil. Meterski merni in utežni sistem. Računanje z mnogoimenskimi števili. O deljivosti števil. Razstavljanje števila na njegove prafaktorje. Najjednostavnejše začetne vaje v računanju z navadnimi ulomki. Skupna mera in skupni mnogokratnik. — B. Geometrija (II. polletje): Osnovni tvori. Prema, krog, kot in vzporednice. Najjednostavnejša svojstva trikotnikova. Vsako konferenčno dobo jedna šolska naloga, nekoliko jednostavnih primerov za domačo vajo od ure do ure.

7.) **Prirodopis** (nazorni nauk). Prvih šest mesecev šolskega leta: Živalstvo, in sicer: sesavci in žuželke, primerno izbrani. Zadnje štiri mesece šolskega leta: Rastlinstvo: Opazovanje in opis nekaterih semenskih rastlin raznih vrst, pri čemer se je ozirati na njih važnejše znake; primerjalno opazovanje rastlin, da se spozna njih sorodnost.

II. razred.

1.) **Verouk** (liturgika). Duh katoliškega bogočastja, cerkvene osebe, redovi, oprava, opravila, časi.

2.) **Latinščina.** Pravilno oblikoslovje, spopolnjevano z onimi vrstami zaimkov in števnikov, ki so se v I. razredu preskočile; najvažnejše nepravilnosti v sklanjatvi, spolu in spregatvi. Vežbanje kakor v I. razredu; pomnožitev sintaktičnih oblik s pridejanim akuzativom cum infin. in absolutnim ablativom. Učenje na pamet kakor v I. razredu, pozneje domače pripravljane (preparacija). — Vsak mesec jedna domača in tri šolske naloge, zvršljive v $\frac{1}{2}$ ali $\frac{3}{4}$ ure.

3.) **Nemščina.** Ponavljanje in dopolnjevanje pravilnega oblikoslovja, zlasti sistematično razpravljanje krepkih glagolov. Empirično obravnavanje zloženega in skrčenega stavka. Sistematično preučevanje pravopisnih pravil. Nauk o ločilih. — Čitanje kakor v I. razredu. — Naloge kakor v I. razredu, toda z večine obnovljene povesti.

4.) **Slovenščina.** Zloženi in skrčeni stavek; nauk o ločilih; dopolnjevanje oblikoslovja, posebno natančno razpravljanje glagola. — Čitanje in naloge kakor v drugem polletju I. razreda.

5.) **Zemljepis in zgodovina.** A. Zemljepis (2 uri na teden): Azija in Afrika po leži in obrisu v goropisnem, vodopisnem in krajepisnem pogledu z ozirom na podnebne razmere, kolikor se dajo pojasniti iz stanja solnčne poti proti različnim obzorom. Zveznost podnebja z vegetacijo, deželnimi prirodninami in opravi narodov pokaži se le na posameznih, iz obližja vzetih in prav jasnih vzgledih. Evropa: pregled po obrisu, reliefu in vodovju. Dežele južne Evrope in britskega otoškega kraljestva z motrišča, označenega pri Aziji in Afriki. Vaje v črtanju jednostavnih zemljevidnih obriskov. — B. Zgodovina (2 uri na teden): Stari vek. Podrobnejše obravnavanje bajk. Najvažnejše osebe in dogodki, zlasti iz grške in rimske zgodovine.

6.) **Matematika.** *A. Aritmetika:* Širje vaje o meri in mnogokratniku. Natančna razlaga in vaja v računanju z ulomki. Pretvarjanje decimalnega ulomka na navadni ulomek in obratno. Glavna pravila o razmerjih in sorazmerjih. Razreševanje jednostavnih regeldetrijskih nalog po sklepih in s pomočjo sorazmerij. Procentni in jednostavni obrestni račun. — *B. Geometrija:* Somernica prem in kotov. Skladnost trikotnikov in njena uporaba. Najvažnejša svojstva kroga, četverokotnikov in mnogokotnikov. — Naloge kakor v I. razredu.

7.) **Prirodopis** (nazorni nauk). Prvih šest mesecev šolskega leta: Živalstvo, in sicer: ptiči, nekaj plazivcev, krkoni in ribe, nekateri brezvretenčarji. Zadnje štiri mesece šolskega leta: Rastlinstvo: Pouk I. razreda se nadaljuje, kažó se nove semenske rastline ter napeljuje do razumevanja sistematične rastlinske sestave. Nekatere trosocvetke.

III. razred.

1.) **Verouk.** Zgodovina razodetja božjega v stari zavezi (svetopisemska zgodovina stare zaveze od praveka do Krista).

2.) **Latinščina.** Slovnica (3 ure na teden): Nauk o skladnosti, rabi sklonov in predlogov. — Čitanje (3 ure na teden) iz Kornelija Nepota. — Domača priprava. Vsakih 14 dnij jedna šolska naloga za celo uro, vsake tri tedne jedna domača naloga.

3.) **Grščina.** Vežbanje v pravilnem oblikoslovju do glagolov na *ui*. Učenje slovk. Obojno prevajanje iz vadne knjige. Domača priprava. — Začenši z drugo polovico I. polletja vsakih 14 dnij jedna naloga, premenjema šolska in domača.

4.) **Nemščina.** Slovnica: Sistematičen pouk v oblikoslovju in sklonoslovju s posebnim ozirom na pomenoslovje. — Čitanje s stvarnimi in jezikovnimi razlagami in opazkami, zadnje zlasti za stilistične namene. Učenje na pamet in predavanje; (ako možno) tudi prevajanje težjih slovenskih povestij. — Vsakih 14 dnij premenjema jedna šolska in domača naloga.

5.) **Slovenščina.** Sistematično ponavljanje oblikoslovja, skladnja imenska, pri kateri se je ozirati na pomenoslovje. — Čitanje s stvarnimi, jezikovnimi in stilističnimi razlagami in opazkami. Učenje na pamet in predavanje. — Vsak mesec jedna šolska in jedna domača naloga.

6.) **Zemljepis in zgodovina** (3 ure na teden, premenjema zemljep. in zgodov.). *A. Zemljepis:* Evropske dežele, ki se v II. razredu niso obravnale (izvzemši avstrijsko-ogersko monarhijo), Amerika in Avstralija z istih motrišč kakor v II. razredu, posebno tudi gledé na pojasnjevanje podnebnih razmer. Vaje v črtanju jednostavnih zemljevidnih obriskov. — *B. Zgodovina:* Srednji vek. Najvažnejše osebe in dogodbe s posebnim ozirom na zgodovino avstrijsko-ogerske monarhije.

7.) **Matematika.** *A. Aritmetika:* Četvero osnovnih računov s celimi in ulomljenimi občnimi števili. Kvadrovanje in potezanje kvadratnega korena. V zvezi z geometrijskimi računi: nepopolna števila, okrajšano množenje in deljenje. — *B. Geometrija:* Jednostavno primerjanje, pretvarjanje in razdeljevanje likov. Merjenje dolžine in ploščine. Pitagorov izrek na podlagi najjednostavnejših dokazov. Najvažnejša pravila o sličnosti geometrijskih tvorov. — Naloge kakor v I. razredu.

8.) **Prirodoznanstvo.** I. polletje: Fizika: Osnovni pojmi: prostornost in neprodornost teles. Opis treh vrst skupnosti. Vodoravna in navpična mer; absolutna in specifična teža. Zračni tlak. — Iz nauka o toploti: Toplotni občutki;

stopinja in množina toplote; izpreminjanje prostornine in skupnosti; utajena toplota pri izpreminjanju skupnosti; prevod toplote in žarjenje (najjednostavnejše prikazni); izvori toplote. — Iz kemije: Uvod: zveznost, sprijemnost, prožnost, krhkost, trdnost, mešanje, raztop, kristalizovanje. Spajanje, razkrajanje in nadomeščanje. Dokaz (s poskusi) o neizpremenljivosti množine tvarine, o spajanju prvin v stalnih utežnih in prostornih razmerjih. Prvine; molekul, atom; spojinske osnove, kisline in soli. Najnavadnejše nekovine in nekoliko njih spojin. Gorenje. — II. polletje: Prirodopis (nazorni nauk): Mineralogija: Opazovanje in opis nekaterih imenitnih in prav navadnih rudninskih vrst brez posebnega ozira na sistematiko. Najnavadnejše hribine.

IV. razred.

1.) **Verouk.** Svetopisemska zgodovina nove zaveze (zgodovina mladosti, življenje in trpljenje, vstajenje Kristovo; njegova cerkev, nje razširjevanje).

2.) **Latinščina.** Slovnica (3 ali 2 uri na teden): Skladne posebnosti imenske in zaimenske, poraba časov in naklonov, vezniki; zlogomerje in osnovno stihoslovje. — Čitanje (3 ali 4 ure na teden): kake 3 knjige iz Cezarjeve «galske vojne». V drugi polovici II. polletja vežbanje v stihoslovju na podlagi krestomatije iz Ovidija (2 uri na teden). — Naloge kakor v III. razredu.

3.) **Grščina.** Slovnica: Završek pravilnega oblikoslovja s pridejanimi glagoli na *mu*, najvažnejše nepravilnosti v pregibanju. Glavne točke iz skladnje. Vežbanje v obojnem prevajanju, učenje slov, domača priprava. — Naloge kakor v III. razredu.

4.) **Nemščina.** Slovnica: Sistematičen pouk. Skladnja zloženega stavka, perijoda. Posnetek zlogomerja in stihoslovja. — Čitanje, učenje na pamet, predavanje in naloge kakor v III. razredu.

5.) **Slovenščina.** Sistematično ponavljanje zloženega stavka v zvezi z glagolsko skladnjo. Posnetek zlogomerja in stihoslovja, prilike in podobe. — Čitanje in naloge kakor v III. razredu.

6.) **Zemljepis in zgodovina.** A. Zemljepis (2 uri na teden): Prirodnoznanški in politični zemljepis avstrijsko-ogerske monarhije brez statističnega dela, toda obširneje uvažajoč deželске pridelke, opravila, prometne in kulturne razmere narodov. Vaje v črtanju jednostavnih zemljevidnih obriskov. — B. Zgodovina (2 uri na teden): Novi vek. Najvažnejše osebe in dogodbe; jedro pouku je zgodovina avstrijsko-ogerske monarhije.

7.) **Matematika.** A. Aritmetika: Jednačbe prve stopinje z jedno in več neznankami, čiste jednačbe druge in tretje stopinje, ki se upotrebljajo pri geometriškem računanju. V zvezi z njim kubovanje in potezanje tretjega korena. Sestavljena regeldetrija, razdelbeno pravilo. — B. Geometrija: Medsebojna leža prem in ravnin. Telesni ogli. Najimenitnejša telesa. Jednostavno preračunvanje površine in prostornine teles. — Naloge kakor v I. razredu.

8.) **Fizika.** I. polletje: Iz nauka o magnetizmu: Prirodni in narejeni magneti; magnetni poli in njih vzajemno delovanje; magnečenje po razdelbi; zemeljski magnetizem. — Iz nauka o elektriki: Električnost, najjednostavnejši elektroskopi; dobri in slabi elektrovi; pozitivna in negativna elektrika; elektrizovanje po razdelbi; najnavadnejša orodja in priprave za vzbujanje in nabiranje elektrike; blisk in grom; strelovod; Voltov člen, izmed stalno delujočih členov le tiste, ki se upotrebljajo pri poskusih; najimenitnejši učinki galvanskega toka, galvanoskop, električni in magnetni navod pa njegova najnavadnejša in naj-

jednostavnejša elektrotehnična uporaba (n. pr. električna luč, galvanoplastika, Morsejev pisalni brzovaj). — Iz mehanike: Opis najvažnejših vrst gibanja: premočrtno, krivočrtno, enakomerno in enakomerno pospeševano gibanje; oba učinka mehaničnih sil: pospešba in tlak (teg), statičnega delovanja merjenje z uteži; pojav vztrajnosti pri menjavi hitrosti in meri (sredobežnost); težnost, udar, ovire gibanja; sestavljanje in razstavljanje enakovrstnega gibanja, izmed enakovrstnega: met; sestavljanje in razstavljanje sil s skupnim prijemališčem in istomerno vzporednih sil; težišče, vrste ravnotežja, nihalo; nekoliko jednostavnih in sestavljenih strojev. — II. polletje: Značilna svojstva kapljivotekočih teles; gladina, hidrostatični tlak; ravnotežje kapljevine in ne mešajočih se kapljev in občujočih posodah; Arhimedov zakon; najjednostavnejši način določevanja specifične teže trdnih in kapljivotekočih teles; lasovitost. Značilna svojstva raztezno tekočih teles (Mariottov zakon); Torricelijev poskus, barometer pa še kaka druga uporaba delovanja zračnega tlaka; zračna sesaljka, zrakoplav; princip parnih strojev. — Iz akustike: Zvočni dojmi, šum, žvenk; višina tona, lestvica tonov; najjednostavnejša zvočila; človeško glasilo, telefon; širjenje in odboj zvoka, sozvočenje; človeško uho. — Iz nauka o svetlobi: Dojmi svetlobe; premočrtno širjenje svetlobe, senca, svetlomer, odboj in lom svetlobe; zrcala in leče (temna sobica, princip fotografije); razkroj svetlobe v njene sestavine, mavrica; oko, drobnogled, najjednostavnejši dioptrični daljnogledi. — Dodá naj se fizikalnemu pouku, sosebno v mehaniki, opis prikaznij na nebesnem obloku gledé na nepremičnice; mene in obhod mesečev v teku jednega meseca; letno gibanje solnca. Navedene prikazni in pa razlike dnevnih in letnih časov na krajih različne zemeljske širine in dolžine naj se razlagajo iz vrtenja zemlje okoli njene osi v jednem zvezdnem dnevu in iz njenega letnega gibanja okoli solnca v teku jednega leta. Solčni in mesečni mrki.

V. razred.

1.) **Verouk.** Pojem in potrebnost verstva, splošni del katoliškega verouka, predkrščansko razodetje. Nauk o Kristovi cerkvi.

2.) **Latinščina.** Čitanje (5 ur na teden). V I. polletju T. Livij; razen prve knjige naj se bere 21. ali pa 22. ali pa važnejši deli iz bojev med patriciji in plebejci. V II. polletju P. Ovidij, in sicer izbrana mesta iz metamorfoz in fastov; poleg tega se čitaj tudi v tem polletju semtertam Livij. — Slovniško-stilistične vaje (1 uro na teden). — Vsako polletje pet šolskih nalog, katerih zadnja bodi prevod iz latinščine v nemščino. Domače naloge: natančna priprava na berilo in slovniško-stilistične vaje.

3.) **Grščina.** Čitanje (4 ure na teden). V I. polletju Ksenofontova «Anabasis» ali izbrana mesta iz Ksenofontovih glavnih del po kaki krestomatiji. V II. polletju izbrana mesta iz Homerove Ilijade v obsegu dveh do treh knjig; mimo tega se nadaljuje (1 uro na teden) čitanje iz Ksenofonta. Domače priprava, učenje slovk; nekaterih mest iz Ilijade naj se nauče učenci na izust. — Slovniški pouk (1 uro na teden) naj razširi in utrdi učencem poznanje atiškega narečja. — Vsako polletje štiri šolske naloge, izmed katerih bodi zadnja prevod iz grščine v nemščino.

4.) **Nemščina.** Slovnica: slovotvorje; izposojenke, tujke; narodna etimologija. — Čitanje iz čitanke z razlagami in opazkami; zadnje naj uvažujejo poleg stilističnih prikaznij zlasti označevanje onih epskih, lirskih in čisto didaktičnih pesniških vrst, s katerimi se je učenec seznanil i v prejšnjih i v tem letu. Izbrani odstavki iz Wielandovega «Oberona» in Klopstockove «Mesijade». Učenje na izust in predavanju. — Naloge kakor v III. razredu.

5.) **Slovenščina.** Najvažnejše točke iz slovotvorja; imenska in glagolska debla; zložena imenska debla. Epika, narodna in umetna. — Čitanje dotičnih beril s posebnim ozirom na epsko narodno slovstvo. Privatno berilo. Učenje na izust in predavanje. — Vsak mesec jedna naloga, premenjena šolska in domača.

6.) **Zgodovina:** Zgodovina starega veka, zlasti Grkov in Rimljanov do nastopa Grakhov; pouk poudarjaj zlasti kulturno-zgodovinske momente in se oziraj neprestano na zemljepis.

7.) **Matematika.** Aritmetika (2 uri na teden): Znanstveno izveden nauk o štirih osnovnih računih. Dokaz jednostavnih pravil o deljivosti števil. Teorija največje skupne mere in najmanjšega skupnega mnogokratnika, obrnjena tudi na mnogočlenike. Nauk o ulomkih. Nauk o razmerjih in sorazmerjih in njih uporaba. Nauk o jednačbah prve stopinje z jedno in več neznankami in njih uporaba pri praktično važnih nalogah. — Geometrija (2 uri na teden): Geometriški osnovni tvori. Teorija vzporednic. Izreki o trikotnikih in njih skladnosti, o četverkotnikih in mnogokotnikih, o kotih in tetivah v krogu in o trikotnikih in četverkotnikih, ki so krogu učrtani ali občrtani. Razmerje in sorazmerje daljic in podobnost geometriških likov; iz tega idoč izreki o trikotniku in krogu. Ploščinsko jednaki liki pa njih pretvorba; izračunavanje ploščine. Pravilni mnogokotniki; krogomerje. — Vsako polletje tri šolske naloge, poleg tega od ure do ure nekoliko primerov za domačo vajo.

8.) **Prirodopis.** I. polletje: Mineralogija: Kratko in lahko doumno obravnavanje kristalografije, popis najmenitnejših rudnin v sistematičnem redu, kakor tudi najnavadnejših hribin, oziraje se na njihova fizikalno-kemijska in druga poučna in važna svojstva; izpuste pa naj se vse redke in take rudnine, ki jih videti učenci nimajo prilike; naposled se prav ob kratkem očrtaj razvoj zemlje. — II. polletje: Botanika: Označevanje rastlinskih skupin po njih prirodnem sorodstvu, kakor tudi rastlinskih družin, opazuje tipične rastline gledé na njih delov zvanjanje obliko in notranjo sestavo; o priliki naj se učenci poučijo o rastlinskem življenju in o nekaterih okamenelih rastlinah, ki se morda nahajajo v šolski zbirki; izogibati se je vseh sistematičnih podrobnostij.

Pregled predmetov, razporejenih po posameznih razredih in tedenskih urah.

Predmet	I. a.	I. b.	II. a.	II. b.	III. a.	III. b.	IV.	V.	Skupaj
Verouk	2	2	2	2	2	2	2	2	16
Latinščina	8	8	8	8	6	6	6	6	56
Grščina	—	—	—	—	5	5	4	5	19
Nemščina	4	4	4	4	3	3	4	3	29
Slovenščina	3	3	2	2	3	3	2	2	20
Zemljepis in zgodovina	3	3	4	4	3	3	4	3	27
Matematika	3	3	3	3	3	3	3	4	25
Prirodopis	2	2	2	2	—	2	—	2	(I. polletje): 10 (II. polletje): 14
Prirodoslovje	—	—	—	—	2	2	3	—	(I. polletje): 7 (II. polletje): 3
Skupaj	25	25	25	25	27	27	28	27	209

B. Neobvezni predmeti.

1. Telovadba.

V tem predmetu so se poučevali učenci II. državne gimnazije posebej, in sicer razdeljeni po svoji spretnosti v dva tečaja (vsak tečaj 2 uri na teden); v I. tečaju so telovadili večinoma učenci I. in II., v II. pa večidel učenci III., IV. in V. razreda.

Učni načrt za oba tečaja:

V I. tečaju se je prevadila tvarina, ki jo propisuje učni načrt (razglašen z vis. c. kr. naučnega ministerstva razpisom z dne 12. febr. 1897, šte. 17.261) za I., II. in deloma za III. razred, v II. tečaju pa tvarina, propisana za III., IV. in V. razred.

Na orodju se je vadilo v vsakem tečaju v štirih telovadnih oddelkih s pomočjo predtelovadcev, proste in redovne vaje pa so se vršile v vsakem oddelku skupno.

Udeležba: v I. polletju 54 + 15, v II. polletju 39 + 10 učencev.

2. Petje.

V tem predmetu so se poučevali začetniki v I. tečaju (2 uri na teden) posebej, ostali pevci pa skupno z učenci tukajšnje I. državne gimnazije (2 uri na teden) nastopnim načinom:

I. tečaj (deški glasovi: 1. oddelek 1 uro na teden, 2. oddelek 1 uro na teden). Predmet temu tečaju so bili temelji petja do všteti durovih načinov v zvezi z zgodovinskimi podatki o razvoju glasbe; poleg tega vaje v jednoglasnem in večglasnem petju na podlagi Foersterjeve «Pevske šole», v kateri služi vsem notnim vajam metoda po številkah kot naravni pripomoček.

Udeležba: v I. polletju 24, v II. polletju 18 učencev.

II. tečaj (mešani zbor 1 uro na teden, izmed njega jeden oddelek kot cerkveni zbor, 1 uro na teden). V tem tečaju so se prepevale pesni in zbori cerkvenega in posvetnega značaja; razen tega so se razpravljali molovi in ponavljali durovi načini.

Udeležba: v I. polletju 24, v II. polletju 16 učencev.

Glasbe se je učilo več učencev v šoli «Glasbene Matic».

3. Laščina.

Pouka v I. in II. tečaju tega predmeta so se udeleževali učenci IV. in V. razreda skupno z učenci tukajšnje I. državne gimnazije. — Učna knjiga: A. Mussafia, Italienische Sprachlehre. — Učni načrt:

I. tečaj (2 uri na teden): Izreka, pregibanje samostalnika in pridevnika, svojilni in kazalni zaimki, sedanjik pomožnikov in glagolov na -are, -ere, -ire, pretekli deležnik in iz njega izhajajoča tvoritev preteklega časa in trpne dobe, prihodnjik. Najpotrebniši skladni členi za tvoritev prostih stavkov. Ustno in pismeno pripravljanje na dotične vaje.

Udeležba: v I. polletju 14, v II. polletju 10 učencev.

II. tečaj (2 uri na teden): Povratni glagoli, stopnjatev, oziralni zaimki, krepki glagoli, nauk o porabi časov in naklonov do konjunktiva. Prevajanje dotičnih vadbenih primerov. Govorne vaje. — Čitanje: Nekoliko beril, opirajočih se na slovnico. V II. polletju: Čitanje iz Lionove knjige: *Le avventure di Pinotto ed aldi racconti*.

Udeležba: v I. polletju 5, v II. polletju 3 učenci.

4. Francoščina.

Tudi tega pouka so se udeleževali učenci IV. in V. razreda skupno z učenci tukajšnje I. državne gimnazije v 2 tečajih. — Učni načrt:

I. tečaj (2 uri na teden): Glasoslovje in oblikoslovje, metodično razporejeno, da se more učenec po sluhu naučiti francoskega pravopisa in slovnice. Določni in nedoločni spolnik, samostalnika sklanjatev in spol, pridevnik, zaimek, števnik, prislov, jednostavni predlogi, osnovni pojmi o spregatvi jednostavnih časov. Metodično urejeno narekovanje, učenje na izust in recitovanje prostih, predelanih vaj in beril, na njih sloneče razgovarjanje po prof. Em. Feichtingerja francoski slovnici za gimnazije.

Udeležba: v I. polletju 3, v II. polletju 1 učenec.

II. tečaj (2 uri na teden): Oblikoslovje pravih in nepravilnih glagolov se naddrobno obravnava na podlagi metodične razpredelnice francoske spregatve; mimogrede se spopolnjuje oblikoslovje drugih govornih razpolov. Skladnja veznega in naznanilnega naklona, deležnikov, glagolnika, določnega spolnika, pridevnikov in predlogov. Čitanje pripovednih, dialoških, pisemskih in zgodovinskih beril, pisanih v nevezani besedi; učenje na izust in recitovanje pesnij; razgovarjanje, sloneče na predelanih berilih iz francoske krestomatije dr. Fileka pl. Wittinghausna.

Udeležba: v I. polletju 1, v II. polletju 1 učenec.

5. Lepopisje.

Pouka v tem predmetu, ki se je učil za zavod posebej, so se udeleževali učenci vseh razredov v dveh tečajih, in sicer deloma svojevoljno, deloma zaradi slabe pisave primorani od učiteljskega zbora na predlog razrednikov.

V I. tečaju (1 uro na teden) so se učenci vežbali v genetiški razvijanih črkah slovenskega tekočega pisa.

Udeležba: v I. polletju 22, v II. polletju 35 učencev.

V II. tečaju (1 uro na teden) prvem oddelku so se učenci vežbali v genetiški razvijanih črkah nemškega tekočega pisa, v drugem oddelku pa so se na isti način urili v francoskem okroglem pisu in naposled v grških črkah.

Udeležba: v I. polletju 6, v II. polletju 31 učencev.

6. Risanje.

V tem predmetu so se poučevali učenci vseh razredov skupno z učenci I. državne gimnazije v treh tečajih po 2 uri na teden. — Učni načrt:

I. tečaj: Premočni liki, geometriški osnovni tvori (kvadrat, pravokotnik in trikotnik) kot podlaga ploskovi delbi, izmed mnogokotnikov osmerokotnik in šesterokotnik, polni krog in njega ploskovna delba (rožice), elipsa, kombinacije obločnih in valovitih črt, jednostavni listni liki po nariskih in po predlogi na tabli. Vsi zriski se izvajajo s svinčnikom, nazadnje v dveh vodenih bojah. — Učenci se poučujejo skupno.

Udeležba: v I. polletju 13, v II. polletju 9 učencev.

II. tečaj: Pojasnjevanje perspektivnih načel s pomočjo obriskov na tabli in pri risanju po žičnih modelih (palica, kvadrat in krog); kocka in najvažnejši stereometriški osnovni tvori pa njih kombinacije. Najjednostavnejše narisovanje svetljavnih prikaznij s svinčnikom. Jednostavni ploski okraski različnih zlogov po predlogah na tabli, deloma izvedeni v dveh bojah. — Učenci se poučujejo skupinoma.

Udeležba: v I. polletju 8, v II. polletju 7 učencev.

III. tečaj: Narisovanje starovinskega posodja, arhitektonskih ukrasnih členov, renesančnih in nekaterih gotskih okraskov po sadrenih modelih, šarnega ploskega okrasja po predložkih in predlogah na tabli, risanje glav po reliefih in sadrenih doprnicah, izvedeno z jedno in dvema kredama. Razlaganje najvažnejših arhitektonskih oblik. — Učenci se poučujejo skupinoma ali posamezi.

Udeležba: v prvem polletju 6, v II. polletju 5 učencev.

7. Stenografija.

Pouka v I. tečaju tega predmeta, ki se je učil (2 uri na teden) za zavod posebej, so se udeleževali učenci IV. in V. razreda.

Učni načrt: Korespondenčno pismo (t. j. nauk o besedotvoritvi in o besednem krajšanju): znaki, zložki, vokalizacija, sestavljenke, lastna imena in tujke; predpone, pripone, spolnik, samostalniki, pridevniki, zaimek, glagoli, členki in združenke, označevanje števil, samoznaki, kratice, ločila in druga znamenja. — Učna knjiga: E. Kramsall, Lehrbuch der Stenographie (System Gabelsberger) für die österr. Mittelschulen, Wien, 1900,

Udeležba: v I. polletju 30, v II. polletju 21 učencev.

III. Učne knjige,

a) ki so služile pouku v obveznih predmetih v Šolskem l. 1900./1901.

Predmeti	I. razred	II. razred	III. razred	IV. razred	V. razred
Verouk	Veliki katekizem ali krščanski nauk.	Lesar, Liturgika.	Karlin, Zgodovina razodetja božjega v stari zavezi.	Karlin, Zgodovina razodetja božjega v novi zavezi.	Wappeler, Lehrbuch d. kath. Relig., I. Th. (Einkl.), 8. nat.
Latinsčina	Kernavner, Latinska slovnica, I. in 2. nat. Wiesthaler, Lat.-slovenske vadbe za I. gimn. razred, 8. nat.	Slovnica, kakor za I. razr. Wiesthaler, Lat.-slovenske vadbe za II. gimn. razred, 2. nat.	Slovnica, kakor za I. razred. Cornelius Neopos, ed. Weidnere-Schmidt; 4. nat. Dr. Požar, Latinske vadbe za III. gimnazijski razred.	Slovnica, kakor za I. razr. Caesar, de bello Gallico, ed. Prammer, 6. nat. Kernavner, Vadbe v ključnji latinski, II. del. Ovids ausgewählte Gedichte, ed. Sedlmayer, 5. nat.	Scheidler, Lat. Schulgrammatik, 8. nat. Suppl., Aufg. zu lat. Stilüb., I. Th., 2. Aufl., bearbeitet von Rappold. T. Livii ab urbe condita lib. I. II, XXI, XXII, ed. Zingerle. Ovids ausg. Ged., ed. Sedlmayer, 5. nat.
Grščina	—	—	Curtius-Hartel, Griechische Schulgrammatik, 22. nat. Schenk, Griech. Elementarbuch, 15., 16. in 17. nat.	Kakor za III. razred.	Curtius-Hartel, Griechische Grammatik, 22. nat. Schenk, Griech. Elementarbuch, 16. in 17. nat. Schenk, Chrestomathie aus Xenophon, 11. nat. Hornert Iliadis epitome, ed. Scheindler, I., 6. nat.
Nemščina	Willomitzer, Deutsche Grammatik, 6., 7. in 8. nat. Strifol, Deutsches Lesebuch für die I. u. II. Gymnasial-Classe.	Willomitzer, kakor za I. razr. Strifol, kakor za I. razred.	Willomitzer, Deutsche Grammatik, 6. in 7. nat. Neumann Alois, Deutsches Lesebuch f. die III. Classe der Gymnasien, III. Band, 9. nat.	Willomitzer, Deutsche Grammatik, 6. in 7. nat. Neumann Alois, Deutsches Lesebuch f. die IV. Classe der Gymnasien, IV. Band, 9. neizprijemljeni nat.	Willomitzer, kakor za III. razred. Kummer-Slejskal, Deutsch. Lesebuch, V. Th., 7. nat.
Slovensčina	Šket - Janežič, Slovenska slovnica, 7. nat. Šket, Čitanka, I., 2. nat.	Šket-Janežič, kakor za I. razr. Šket, Čitanka, II.	Šket-Janežič, kakor za I. razr. Šket, Čitanka, III.	Šket-Janežič, kakor za I. razr. Šket, Čitanka, IV.	Šket-Janežič, kakor za I. razr. Šket, slov. čitanka za V. in VI. razred, 2. nat.
Zemljepis in zgodovina	Vrhovec, Zemljepis za srednje šole, I. stopnja. Kozenn, Schulatlas, 36. nat. Kozenn - Hanaudi - Umlauf, Atlas, 43 Kart., 33. do 37. nat.	Bežek, Zemljepis za II. in III. razred. Mayer-Kaspret, Zgodovina, I. del. Atlanti, kakor v I. razred, k temu še Putzger, Histor. Schulatlas, 19. do 21. nat.	Bežek, kakor za II. razred. Mayer-Kaspret, Zgodovina, II. del. Atlanti, kakor v I. in II. razr.	Jesenko, Zgodovina, III. del. Jesenko, Avstrijsko-ogerska monarhija. Atlanti, kakor v I. in II. razr.	Zeebe, Lehrb. d. Gesch. d. Alterth. f. ob. Cl. 8. nat. Atlanti, kakor v II. razr. Šupan, Geographie, 9. nat.
Matematika	Matek, Aritmetika, I. del. Matek, Geometrija, I. del.	Matek, Aritmetika, I. del. Matek, Geometrija, I. del.	Matek, Aritmetika, II. del. Matek, Geometrija, II. del.	Kakor za III. razred.	Mocnik, Lehrbuch d. Arithmetik u. Algebra f. Ober-Gymnasien, 25. nat. Mocnik, Geometrie f. obere Classen, 22. Aufl., bearb. von Wallentin.
Prirodoslovje	Pokorny-Erjavce, Živalstvo. Paulin, Rastlinstvo.	Pokorny-Erjavce, Živalstvo. Paulin, Rastlinstvo.	Seneković, Fizika.	Seneković, Fizika.	Hochstetter und Bischoff, Mineralogie und Geologie, 14. nat. Wetzstein, Leitfaden d. Bot. für Mittelschulen, 2. nat.

b) ki bodo služile pouku v obveznih predmetih v šolskem 1. 1901./1902.

Predmeti	I. razred	II. razred	III. razred	IV. razred	V. razred	VI. razred
Verojšk	Veliké katéckém ab-kráckém náuk. v Ljubljani 1896.	Lesar, Liturgika, 8. in 4. nat.	Karlin, Zgodovina raz-voja božjega v starí zavezí.	Karlin, Zgodovina raz-voja božjega v novi zavezí.	Wappeler, Lehtbuch der kath. Religion, I. Th. (Einführung), 8. Aufl.	Wappeler, Lehtbuch der kath. Religion, II. Th. (Zusatzlesungen), 7. Aufl.
Latinska	Kernavner, Latinska slovnica, 1. in 2. nat. Wieshaber, Lat.-slov. vadeb. za gimn. razr., 3. nat.	Kernavner, kakor v I. razredu. Wieshaber, Lat.-slov. vadeb. za II. gimn. razr., 2. nat.	Kernavner, kakor v I. razredu. Cornelius Nopce, ed. Weidner-Schmidt, 4. nat. Dr. Požar, Lat. vadeb. za III. gimn. razred.	Kernavner, kakor v I. razredu. Caesar, comment. de bell. Gall., ed. Primmer, 6. nat. Ovids ansuevliche Gedichte, ed. Sellwinger, 5. nat. Dr. Požar, Lat. vadeb. za IV. gimn. razred (ako bodo do šol. nat. ministr. potv.).	Scheindler, Latein, Schulgrammatik, 3. Aufl. Sedlmayer-Scheindler, Latein. Dummstuch für die ober. Cl. der Gymn. Lira ad verbe comita., lib. I., II., XXI., XXII., ed. Zingerle, 3. bis 5. Aufl. Orel, kakor v IV. razredu.	Lateinische Grammatik, kakor v V. razredu. Supplé, Aufgaben zu lat. Stüb., II. Th., 2. Aufl. Klöncke, Vergis Aeneas, 8. Aufl. Salinas bell. Jugurth., ed. Scheindler. Caesar, de bell. civili, ed. Dinkler. Ciceros Reden gegen Catilina, ed. Woll, 3. Aufl.
Grščina	—	—	Curtius Havel, Griechische Schulgramm., 22. nat. Schönkl, Griechisches Elementarbuch, 15. do 17. nat.	Kakor v III. razredu.	Griech. Gramm. in Griech. Elementarbuch kakor v III. razredu. Schönkl, Chrestomathie aus Xenophon, 11. in 12. nat. Homeri Iliadis epitome, ed. Scheindler, I., 6. Aufl.	Griech. Gramm. in Griech. Elementarbuch kakor v III. razredu. Homeri Iliadis epitome, I., II., 4. Aufl. Herodoti hist. lib. V., ed. Holder. Xenophon, kakor v V. razr.
Nemščina	Willomitzer, Deutsche Grammatik, 8. nat. Strifof, Deutsches Lesebuch für die I. u. II. Gymnasial-Classe.	Kakor v I. razredu.	Willomitzer, kakor v I. razredu. Strifof, Deutsches Lesebuch für die III. Gymnasial-Classe.	Willomitzer, Deutsche Gramm., 6. in 7. nat. Strifof, Deutsches Lesebuch für die IV. Gymnasial-Classe.	Willomitzer, kakor v IV. razredu. Kummer-Slojskal, Deut. Leseb., V. Th., 7. nat.	Willomitzer, kakor v IV. razredu. Kummer-Slojskal, Deut. Leseb., VI. Th. (Ausg. B. ohne mittelhochdeut. Text), 3. nat.
Slovensčina	Šket-Janežič, Slovenska slovnica, 8. nat. Šket, Članika, I., 2. nat.	Šket-Janežič, Slovenska slovnica, 7. nat. Šket, Članika, II.	Slovnica, kakor v II. razredu. Šket, Članika, III.	Slovnica, kakor v II. razredu. Šket, Članika, IV.	Slovnica, kakor v II. razr. Šket Slov. članika za V. in VI. razred, 2. nat.	Kakor v V. razredu.
Zemljepis in zgodovina	Vrhovec, Zemljepis za srednje šole, I. stop. Kozem. Schulklas 33. do 39. nat., ali: Kozem. - Haarst., Um-janti, Atlas, 48 kart., 33. do 37. nat.	Bežek, Zemljepis za II. in III. gimn. razr. Mayer-Kaspet, Zgodovina starega veka. Ahland, kakor v I. razr., poleg njih še: Putzger, Histor. Schldtbl., 19. do 21. nat.	Bežek, kakor v II. razr. Mayer-Kaspet, Zgodovina starejšega veka. Ahland, kakor v II. razr.	Mayer-Kaspet, Zgodovina novega veka. Jesenko, Avstrijsko-ogrska monarhija. Ahland, kakor v II. razr.	Zeehe, Lehrbuch der Geschichte des Alterth. I. obere Classen, 7. nat. Supan, Geograph., 9. nat. Ahland, kakor v II. razr.	Zeehe, Lehrbuch der Geschichte des Alterth. I. obere Classen, 7. nat. Supan, Geograph., 9. nat. Ahland, kakor v II. razr.
Matematika	Matek, Arithmetika, I. del. Matek, Geometria, I. del.	Kakor v I. razredu.	Matek, Arithmetika, II. del. Matek, Geometria, II. del.	Kakor v III. razredu.	Močnik, Lehrb. d. Arithm. u. Algebra f. Oborgymn., 23. nat. Močnik, Wallentin, Lehrbuch der Geometrie f. obere Classen, 22. nat.	Kakor v V. razr.; k temu še: Adam, Logarithmen.
Prirodoslovje	Pokorny-Erjavec, Živalstvo. Paulin, Rastlinstvo.	Kakor v I. razredu.	Senkovič, Fizika, Erjavec, Mineralogija.	Senkovič, Fizika.	Hochreiter-Bisching, Miner. u. Geol., IV. nat. Weistran, Leitf. d. Bot. f. Mittelschulen, 2. nat.	Graber, Leitfaden der Zoologie, 3. nat.

IV.

Prebrana tvarina iz klasičnih jezikov.

a) Iz latinščine.

III. a. razred. Cornelius Nepos: Miltiades, Themistocles, Aristides, Cimon, Epaminondas, Pelopidas, Lysander, Thrasybulus, Conon. — *Privatno berilo*: Pausanias. — *Na izust*: Themistocles, c. VII., Aristides, c. I., Epaminondas, c. IV.

III. b. razred. Cornelius Nepos: Miltiades, Themistocles, Aristides, Cimon, Epaminondas, Pelopidas. — *Privatno berilo*: Conon: Dolgan, Masle, Poženel; Hamilcar: Bolka, Delak, Prudič; Hannibal: Strauss; Iphicrates: Jež, Kranjec, Kraševac, Tratnik, Žitko; Lysander: Sevšek, Tavželj; Pausanias: Česen, Neřima, Tomažič; Chabrias: Šraj; De regibus: Rovšek.

IV. razred. Caesar: Comment. de bell. Gall., lib. I., IV., c. 11.—24., VII., c. 63.—90. — Ovid.: Metamorph.: Quattuor aetates, Concilium deorum. — *Privatno berilo*: Caes. de bell. Gall.: lib. VII., c. 1.—35.; vsebina poglavij 36.—62. se je ob kratkem razložila. — *Na izust*: Caes. de bell. Gall.: lib. I., c. 44.

V. razred. T. Livii ab u. cond. lib. I., XXI. (izbrana poglavja). — P. Ovid.: Metamorph.: Niobe, Daedalus et Icarus, Philemon et Baucis, Orpheus et Eurydice, Perseus et Atlas, Perseus et Andromeda, Raptus Proserpinae. — Fast.: Ferialia, Quinquatrus maiores, Regifugium. — Trist. (kurzor.) I. 3, IV. 10. — *Privatno berilo*: a) za vse učence: Ovid. (ed. Sedlmayer) Amor., šte. 1. in 4.; — b) posebej so brali: Ciuha: Liv. lib. V., c. 42.—49.; Ovid. Trist. šte. 11. in 12. — Čok: Ovid. Metamorph. šte. 22. in 29., Trist. šte. 10. — Dimnik: Liv., lib. XXII., c. 1.—8.; Ovid. Trist. šte. 7., 9. in 10. — Jelenec: Liv. lib. IV., c. 1.—8.; Ovid. Fast. šte. 7. — Kcel: Liv. lib. IV., c. 1.—8.; Ovid. Metamorph. šte. 32. — Močnik: Liv. lib. XXII., c. 41.—52.; — Ovid. Metamorph. šte. 8. — Perhavec: Ovid. Metamorph. šte. 27., Fast. šte. 17. — Polak: Ovid. Metamorph. šte. 13. — Samsa: Liv. lib. XXII., c. 1.—20.; Ovid. Metamorph. šte. 33., Epist. ex Pont. šte. 1. — Šabec: Liv. lib. XXII., c. 1.—8.; Ovid. Metamorph. šte. 30. in 31. — Tomec Ernest: Liv. lib. IV., c. 1.—8., lib. VI., c. 34.—42.; Ovid. Metamorph. šte. 25., 26. in 27. — Tomec Valentin: Ovid. Metamorph. šte. 15. — Tomšič: Liv. lib. V., c. 35.—41.; Ovid. Amor. šte. 3., Trist. šte. 5., Epist. ex Ponto šte. 1. — *Na izust*: Liv. lib. I., c. 1. (§ 1.—4.), 2. (§ 1.—4.), 3. (§ 1.—3.), 4. (§ 1.—7.), 10. (§ 5., 6.), 16. (§ 1.—3.), 19. (§ 4., 5.), 21. (§ 1.—3.), 24. (§ 7., 8.), 32. (§ 6.—13.). — Ovid. Metamorph.: Niobe (v. 1.—58.), Orpheus et Eurydice (v. 1.—39.), Raptus Proserpinae (v. 53.—77.); Trist. IV., 10. (Selbstbiographie).

a) Iz grščine.

V. razred. Xenophon (po Schenklovi krestomatiji): Anabasis, lib. I., II., III., V. (§ 27.—71.), VI. — Homeri Iliad. I. in deloma II. — *Privatno berilo*: Ciuha: Xen. Anab., VIII. — Čok: Xen. Anab., IV. — Dimnik: Xen. Kyrupaed., XIII.; Memor., III. — Jelenec: Xen. Anab., VII., IX. — Kcel: Xen. Anab., VII. — Močnik: Xen. Kyrupaed., IX. — Perhavec: Xen. Anab., IV. — Polak: Xen. Anab., VIII. — Samsa: Xen. Kyrupaed., I. — Svetlič: Xen. Anab., VII. — Šabec: Xen. Kyrupaed., II., III. — Tomec Ernest: Xen. Anab., IV.; Memor., I. — Tomec Valentin: Xen. Anab., IV. — Tomšič: Xen. Kyrupaed., X. — Ženko: Xen. Kyrupaed., XIV. — *Na izust*: Xenophon: Anab. I. (§ 1.—5.); V. (§ 39.); VI. (§ 1., 2., 18., 19.). — Homeri Iliad. I., v. 1.—119.

V.

Naloge.

a) Za nemške sestavke.

V. razred. Domače naloge: 1.) Die Aussicht vom Laibacher Schlossberge. — 2.) Ägypten und Babylonien, zwei Wiegen der Cultur. — 3.) «Liebfrauenkirche in Veldes» von Anastasius Grün. — 4.) Welche Erwägungen führten zur Begründung des sogenannten ersten attischen Seebundes? — 5.) Die charakteristischen Merkmale der Ballade. (An den gelesenen Stücken nachzuweisen.) — 6.) Das I. Buch des Livianischen Geschichtswerkes. — 7.) Welchen Verlauf nimmt die Berathung der Priester und Ältesten des Volkes im Palaste des Kaiphas? (Nach Klopstocks «Messias», IV.) — **Šolske naloge:** 1.) Ein Tag meiner Ferien. — 2.) Wie begründet Livius die Errichtung der ara maxima zu Ehren des Hercules in Italien? (Nach Liv., lib. I., c. 7.) — 3.) Der Raub der Sabinerinnen. (Nach Liv., lib. I., c. 9—13.) — 4.) «Belsazer» von Heine und Uhlands «Das Glück von Edenhall». (Eine Parallele.) — 5.) Wichtigkeit der Eisenbahnen, mit besonderer Rücksicht auf Österreich. — 6. a) Kriemhildens Liebe, Leid und Rache. b) Welche Charaktereigenschaften Siegfrieds treten im Nibelungenliede besonders hervor?

b) Za slovenske sestavke.

V. razred. Domače naloge: 1.) Ob pričetku novega šolskega leta. — 2.) Gutta cavat lapidem non vi, sed saepe cadendo. — 3.) Prvi početki rimske ustave in njen razvoj za vlade Romulove. — 4.) Geologični učinki vode. — 5.) Znaki slovenske pravljice (sestavljene po pravljicah v slovenskem berilu). — **Šolske naloge:** 1.) Vseh svetnikov dan na grobih. — 2.) En dan na popotovanju po severno-mezopotamijski pustinji v starem veku. (Po Ksenofont. anab. I., 5., 1. in ss.) — 3.) Cir in Artakserks v bitki pri Kunaksi. (Po Ksenofont. anab. I., 7 in 8.) — 4.) Priroda v pomladanskem preporodu. — 5.) Perzej osvobodi Andromedo. (Po Ovidiju.)

VI.

Učila.

I. Gimnazijska knjižnica, in sicer:

1.) Učiteljska knjižnica (ki jo je oskrboval namestni učitelj *dr. Josip Komljanec*) se je pomnožila v šolskem letu 1900./1901. za 77 del v 111 zvezkih in 27 snopičih pa za 238 šolskih izvestij:

a) Po nakupu:

α) Časopisov in zbornikov: Verordnungsblatt für den Dienstbereich des k. k. Minist. für Cultus und Unterricht, 1901. — Zeitschrift für österr. Gymnasien, 1900. — V. Jagić, Archiv f. slav. Philologie, XXII. Bd., 1900. — Mayer-Wyde, Österr.-ung. Revue, Bd. 27. — Westermanns illustr. deutsche Monatshefte, Bd. 88, 89. — Mittheilungen des Musealvereines für Krain, 1900. — Izvestja muzejskega društva za Kranjsko, 1900. — Ljubljanski Zvon, 1900. — Letopis Slovenske Maticе, 1900. — Zbornik, na svetlo daje Slovenska Matica, II., 1900.

β) Knjig: Thesaurus Linguae Latinae, Vol. I., Fasc. I., II., Vol. II., Fasc. I. — Dr. L. Gurlitt, 6 Anschauungstafeln zu Caesars Bellum Gallicum. — Anastasius Grüns gesammelte Werke, 5 zv. — Grillparzers sämtliche Werke, 20 zv. — Dante Alighieris Göttliche Komödie (ponemčil Friedr. Notter), 2 zv. — Perktold, Entwürfe zu deutschen Aufsätzen, I. und II. Theil. — Dorenwell K., Der deutsche Aufsatz, 1. und 2. Theil. — Jagić V., Zur Entstehungsgeschichte der kirchenslav. Sprache. — Vondrák W., Altkirchenslavische Grammatik. — Dettweiler, Didaktik und Methodik des lateinischen Unterrichtes. — Dettweiler, Didaktik und Methodik des griechischen Unterrichtes. — Wendt, Didaktik und Methodik des deutschen Unterrichtes und der philosophischen Propädeutik. — Jäger, Didaktik und Methodik des Geschichtsunterrichtes. — Die österr.-ung. Monarchie in Wort und Bild, snopič 352.—375. — Dr. Th. Zell, Polyphem ein Gorilla. — Jahrbuch des höheren Unterrichtswesens in Österreich, 1901. — Kersnik Janko, Zbrani spisi, zvezek I., seš. 1., 2. — Dr. F. Lampe, Zgodbe sv. pisma, 7. snopič. — Gregorčič S., Poezije, II. — Pagliaruzzi Jos., Poezije, I., II. — Aškerc A., Nove Poezije. — Cimperman Jos., Pesmi. — Jenko Simon, Pesmi, I., II. — Dr. K. Glaser, Zgodovina slov. slovstva 4. del, 3. zv. — Knezova knjižnica, 7. zv. — Zabavna knjižnica, XII. zv. — Dr. K. Štrekelj, Slovenske narodne pesmi, 5. snopič.

b) Po darilih:

Podarilo je: Visoko c. kr. ministerstvo za uk in bogočastje 2 knjigi: Premerstein-Rutar, Römische Straßen und Befestigungen in Krain; Viribus unitis, Das Buch vom Kaiser; uredništvo Ljubljanskega Zvona 1 knjigo; založnika Hölder in Tempký po 1 knjigo; založništvo K. Konegen po c. kr. naučnem ministerstvu 24 del; ravnatelj Fr. Wiesthaler 5, prof. Sim. Rutar 6 knjig, namestni učitelj Ivan Maselj 1 knjigo; učenci: Jančar (I. a.) in Peklaj (II. a.) po 1, Ustar (I. a.) 2, Ogrinc (III. b.) 1 knjigo.

c) Po zameni:

238 šolskih izvestij.

Koncem šolskega leta 1900./1901. šteje ta knjižnica 2182 del v 2834 zvezkih in 541 sešitkih pa 4001 šolsko izvestje.

2.) Dijaška knjižnica (ki jo je oskrboval namestni učitelj *Ivan Maselj**) se je pomnožila za 82 del, oziroma 96 knjig, in sicer:

a) Po nakupu (za 51 del, oziroma 65 knjig):

Dr. Medved, Ant. Mart. Slomšek. — Slovenske večernice, 52. zv. — Koledar družbe sv. Mohorja za l. 1901. — Vrtec, 1900 (2 izv.). — Planinski Vestnik, VI., 1. 1900. — Dom in Svet, XIII. 1. (2 izv.). — Mladinska knjižnica, I. in II. zv. — Angeljček, VIII. zv. (2 izv.). — Torquato Tasso, Befreites Jerusalem (übersetzt von I. D. Gries). — A. Manzoni, Die Verlobten (übersetzt von D. Lessmann). — W. Hauff, Novellen, 2 zv. — Walter Scott, 8 zv.: Quentin Durward (übersetzt von O. Randorf), Ivanhoe (übersetzt von O. Randorf), Kenilworth (übersetzt von E. v. Hohenhausen), Die Braut von Lammermoor (übers. von A. Tuhten), Waverley (übersetzt von M. v. Borch), Das Kloster (übersetzt von K. L. Müller.), Der Alterthümer (übersetzt von W. A. Lindau), Die Presbyterianer (übersetzt von K. Immer und H. Clifford). — Es. Tegnér, Die Frithiofs-Sage (übersetzt von A. v. Helwig). — H. Sienkiewicz, Quo vadis? (2 izv.) — K. May, Gesammelte Reiseerzählungen, 20 del

* Na pomoč so mu bili petošolci: Al. Čuha, Iv. Čok, Dav. Dimnik, Ern. Močnik, Al. Perhavec in K. Šabec.

v 32 zv. — Gaudeamus, Blätter und Bilder für die studierende Jugend, II. Jahrg. 1. Bd. — Der gute Kamerad, XIV. Jahrg. (2 izv.). — Stern der Jugend, VII. Jahrg. — Jugend-Gartenlaube, Bd. XVII., XVIII. — Jul. Verne, Das zweite Vaterland, 2 Bde.

b) Po darilih (za 29 del; oziroma 29 knjig):

Darovali so: Visoko c. kr. ministerstvo: Steingruber, Der Herzenskaiser (2 izv.). — Založnik Konegen 1, gg. A. Aškerc, urednik »Ljubljanskega Zvona« 6, † kanonik dr. Fr. Lampe 5, prof. Sim. Rutar 1, ravnatelj Fr. Wiesthaler 2, učenci Tomšič (V.) 2, Jesenko (III. b.) 4, Juvan (II. a.) 2, Čok (I. a.) 1, Detela (I. a.) 1, Jančar (I. a.) 3, Ustar (I. a.) 3, Zorko (I. a.) 2 knjigi.

Koncem šolskega leta 1900./1901. šteje ta knjižnica 1296 slovenskih del, oziroma 1433 knjig in 8 sešitkov, pa 1097 nemških del, oziroma 1162 knjig in 4 sešitke; skupaj 2393 del, oziroma 2595 knjig in 12 sešitkov.

II. Zemljepisna in zgodovinska učila (varuh prof. *Sim. Rutar*) so se pomnožila:

a) Po nakupu:

Časopisov: Umlauf, Rundschau für Geographie und Statistik, 1901. — Dr. Ant. Becker, Zeitschrift für Schulgeographie, 1901. — Abhandlungen der k. k. geographischen Gesellschaft in Wien, III. und IV. Bd. — Mittheilungen der k. k. geographischen Gesellschaft in Wien, 1901. — 2 zemljevidov: Haardt-Orožen, Polutka, in Kiepert, Politische Schulwandkarte von Deutschland. — 1 zemljskega obla s slovenskim besedilom, priredila Hözl-Orožen. — 1 zbirko podob: Grefe, Stara Kranjska, 4., 5. in 6. sešitek. — 1 sadrenega reliefa (posnetek partenonskega nakitja).

b) Po darilu:

Petošolca Iv. Čoka: Zuccheri, Carte postale de Hongarie.

Vsa zbirka šteje koncem tega šolskega leta: 89 zemljevidov (v 90 izvodih), 17 atlantov (v 18 izvodih), 20 podob in tabel, 3 zbirke podob, 1 Felklov telurij, 2 zemljski obli in 33 knjig.

III. Prirodoznanski kabinet (oskrbuje prof. *Davorin Sinkovič*).

1.) Kupila so se nastopna učila in priprave:

a) Fizikalna: 1 šolski priročni drobnogled z držalom, 2 skledici iz porcelana, 3 skledice iz stekla, 1 steklena škatlica.

b) Prirodopisna: 2 stenski tabli koristnih evropskih ptičev, 1 zbirka kristalnih modelov (120 kosov) iz lesa, 6 kristalnih modelov iz stekla, 1 goniometer, 1 zlatarska oslica, 18 kosov različnih mineralij, 1 jekleno nakovalo za rudnine, 1 demant za rezanje stekla, 1 pila za določevanje trdote rudnin, 3 geološka kladiva, 2 jekleni dleti za rudnine, 2 obrazni ploščici iz porcelana, 2 mrežici za lovenje metuljev, 1000 števil za mineralije, 486 etiket (napisnih listkov), 1 steklenica sindetikona, 2 prenašalki.

c) Kupljene knjige:

Dr. v. Wettstein, Botanische Zeitschrift, 1901. — Dr. Rabenhorst, Kryptogamenflora, IV. Bd., 3. Abth., 36. Heft. — Dr. Fritsch, Schulflora. — Dr. Fritsch, Excursionsflora. — Dr. Moser, Der Karst und seine Höhlen. — Haeckel E., Kunstformen der Natur, Heft 1—5. — Dr. Platz Bonif., Der Mensch, sein Ursprung, seine Rassen und sein Alter.

2.) Darovana učila:

Darovali so: Ravnatelj Fr. Wiesthaler 2 lupi; učiteljski kandidat Brezovar Mat. zbirko rudnin iz Idrije; učenci: Grum Jos. (II. a.) zbirko raznih škatlic iz kartona; Stare Bruno in Tavzes K. (IV.), Česen A., Jesenko St., Lapajne V., Poženel K. in Jerin A. (III. b.) več različnih rudnin.

Koncem šolskega leta šteje vsa prirodoznanska zbirka: 255 fizikalnih pristrojev, 257 vretenčarjev, 2430 brezvretenčarjev, 216 kemikalij, 244 kristalnih vzorcev, 1315 rudnin in geoloških predmetov, 1609 vrst suhih rastlin, 61 stereometričnih teles, 211 prirodznanskih slik, 8 narodopisnih predmetov, 141 del, oziroma 335 zvezkov prirodznanske in matematične vsebine, skupaj 6941 komadov.

IV. Risalna učila (oskrbuje prof. *Josip Vesel*) se letos niso nič pomnožila, ker se ni pojavila nikakršna potreba.

Ta zbirka, ki obseza tudi vsa risalna učila razpuščene nižje gimnazije kranjske, šteje koncem tega šolskega leta 23 knjig, 24 predložnih zbirk, 168 vzorcev (modelov), 1 sadreno doprnsnico, 11 risalnih desk z oporami, 1 pristoj iz steklenih plošč, 1 trikotnik, 1 šestilo, 1 risalno ravnilo, 1 črtalo in 127 komadov risalnične oprave, skupaj 359 komadov.

V. C. kr. botanični vrt (pod nadzorstvom c. kr. prof. na tukajšnji I. državni gimnaziji, *Alfonza Paulina*, in v oskrbi c. kr. botaničnega vrtnarja *Ivana Rulitza*). Pravico, uporabljati ga v svoj prid, imajo vsa ljubljanska učilišča. Troške njegovega vzdržavanja zlagata (po naredbi c. kr. naučnega ministerstva z dne 17. aprila 1891, šte. 6323) tukajšnji gimnaziji s skupnim doneskom letnih 420 K iz prispevkov za učila, plačevanih od učencev, država z doneskom letnih 420 K in mestna občina, prispevajoča 210 K na leto.

Javna (licejna) knjižnica z letno dotacijo 2400 K in v oskrbi c. kr. varuha gosp. *Konrada Stefana* je pod zakonitimi pogoji pristopna i učiteljem i učencem. Koncem l. 1900. je štela 36.199 del, in sicer: 55.257 zvezkov, 6809 sešitkov, 2363 listov, 420 rokopisov in 242 zemljevidov.

Deželni muzej Rudolfinum z bogatimi zbirkami iz vseh treh delov prirodstva, mnogimi starinami in kulturnozgodovinskimi predmeti, katerim se pridružujejo obilne prazgodovinske najdbe, zlasti ostanki nakolnih stavb na Kranjskem.

VII.

Statistika učencev.*

I. Število.	V razredu								Skupaj
	I.		II.		III.		IV.	V.	
	a	b	a	b	a	b			
Koncem šolskega leta 1899./1900.	42	46	32	38	29	22	48	—	257
Začetkom » » 1900./1901.	64	65	30	34	32	39	47	36 +1	347 + 1
Med šolskim letom vstopilo . . .	—	—	—	1	—	—	5	+2	6 + 2
Vseh skupaj torej vzprejetih . .	64	65	30	35	32	39	52	36 +3	353 + 3
Med njimi:									
Na novo vzprejetih, in sicer:									
Iz nižjih razredov premeščenih	51	58	1	—	2	3	7	2 +1	124 + 1
Repetentov	3	—	—	1	—	1	2	+1	7 + 1
Zopet vzprejetih, in sicer:									
Iz nižjih razredov premeščenih	—	—	29	33	29	33	40	34 +1	198 + 1
Repetentov	10	7	—	1	1	2	3	—	24
Med šolskim letom izostalo . . .	22	29	3	10	—	2	3	7	76
Štev. učenc.konc.šol.l. 1900./1901.:	42	36	27	25	32	37	49	32	280
Med njimi:									
Javnih učencev	42	36	27	25	32	37	49	30	278
Privatistov	—	—	—	—	—	—	—	2	2
2. Po rojstnem kraju (domovini).									
Iz Ljubljane	14	4	3	5	7	5	14	4 +1	56 + 1
» Kranjske sicer	24	31	24	17	22	32	28	22 +1	200 + 1
» Štajerskega	1	1	—	—	2	—	1	1	6
» Koroškega	—	—	—	—	—	—	—	—	—
» Primorskega	2	—	—	3	1	—	5	3	14
» drugih dežel takraj Litve . .	1	—	—	—	—	—	—	—	1
» dežel onkraj Litve	—	—	—	—	—	—	1	—	1
Skupaj . .	42	36	27	25	32	37	49	30 +2	278 + 2
3. Po materinščini.									
Slovencev	41	36	27	25	32	37	49	30 +2	277 + 2
Čehov	1	—	—	—	—	—	—	—	1
Skupaj . .	42	36	27	25	32	37	49	30 +2	278 + 2
4. Po veri.									
Katoličani (lat. obreda) vsi	42	36	27	25	32	37	49	30 +2	278 + 2

* Znamenje + (pred številko) znači privatiste; 1 privatist 5. razreda je v drugem polletju ustopil kot javni učencec.

	V razredu								Skupaj
	I.		II.		III.		IV.	V.	
	a	b	a	b	a	b			
5. Po starosti.									
11 let starih	1	1	—	—	—	—	—	—	2
12 » »	7	7	5	1	—	—	—	—	20
13 » »	20	11	6	1	2	2	—	—	42
14 » »	9	15	6	10	4	7	2	—	53
15 » »	4	2	6	11	11	9	10	3	56
16 » »	—	—	2	1	9	12	15	4	43
17 » »	—	—	1	1	3	6	14	7	31 + 1
18 » »	1	—	—	—	3	1	6	10 +1	21 + 1
19 » »	—	—	1	—	—	—	2	6	9
20 » »	—	—	—	—	—	—	—	1	1
Skupaj	42	36	27	25	32	37	49	30 +2	278 + 2
6. Po bivališču staršev.									
Iz Ljubljane	18	5	6	9	13	8	22	9 +1	90 + 1
Od drugod	24	31	21	16	19	29	27	21 +1	188 + 1
Skupaj	42	36	27	25	32	37	49	30 +2	278 + 2
7. Razredba.									
<i>a) Koncem šolskega leta 1900./1901. jih je dobilo:</i>									
Izpričevalo I. reda z odliko	1	4	5	3	1	—	—	5	19
» I. »	26	24	16	15	20	18	32	14+1	165 + 1
» II. »	7	5	5	6	6	9	11	3	52
» III. »	5	2	—	—	3	7	2	2+1	21 + 1
Ponavljalna izkušnja se je dovolila Dodatna izkušnja se je dovolila (zaradi bolezni)	2	1	1	—	2	2	4	5	17
Izvenrednih učencev	1	—	—	1	—	1	—	1	4
Skupaj	42	36	27	25	32	37	49	30+2	278 + 2
<i>b) Dodatek k šolskemu letu 1899./1900.</i>									
Ponavljalnih izkušenj je bilo do- voljenih	4	5	6	4	—	2	4	—	25
Izkušnjo je prebilo:									
Povoljno	3	5	5	4	—	2	4	—	23
Nepovoljno (ali pa jih ni prišlo)	1	—	1	—	—	—	—	—	2
Dodatnih izkušenj je bilo do- voljenih	1	1	—	—	—	—	—	—	2
Izkušnjo je prebilo:									
Povoljno	—	1	—	—	—	—	—	—	1
Nepovoljno	1	—	—	—	—	—	—	—	1
Tedaj je končni posledek za šolsko letu 1899./1900.:									
Dobilo jih je:									
Izpričevalo I. reda z odliko	8	2	2	2	2	2	4	—	22
» I. »	22	32	29	34	27	17	35	—	196
» II. »	10	7	1	2	—	3	7	—	30
» III. »	2	5	—	—	—	—	2	—	9
Neizprašanih	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Skupaj	42	46	32	38	29	22	48	—	257

	V razredu								Skupaj
	I.		II.		III.		IV.	V.	
	a	b	a	b	a	b			
8. Denarni prispevki učencev.									
Šolnino jih je moralo plačati:									
v I. polletju	39	22	4	1	4	5	12	2	89
v II. »	13	9	6	6	9	17	21	9	90
Na pol oproščenih je bilo:									
v I. polletju	—	—	—	—	—	—	—	—	—
v II. »	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Popolnoma oproščenih je bilo:									
v I. polletju	11	27	26	26	28	34	34	32	218
v II. »	29	27	21	19	23	20	27	22	188
Šolnina je znašala:									
v I. polletju K	1560—	880—	160—	40—	160—	200—	480—	80—	3560—
v II. » »	520—	360—	240—	240—	360—	680—	840—	360—	3600—
Skupaj K	2080—	1240—	400—	280—	520—	880—	320—	440—	7160—
Vzprejemnina je znašala K	235·20	239·40	4·20	—	8·40	16·80	37·80	8·40	550·20
Prispevki za učila so znašali »	128—	130—	60—	56—	64—	78—	104—	76—	696—
Prispevki za igrala . . . »	20—	20—	10—	10—	11—	11—	15—	11—	108—
Skupaj K	383·20	389·40	74·20	66—	83·40	105·80	156·80	95·40	1354·20
9. Udeležba pri pouku v odnosno-obveznih in neobveznih predmetih.									
Francoščina	—	—	—	—	—	—	—	2	2
Laščina	—	—	—	—	—	—	7	6	13
Risanje	4	6	—	—	4	—	3	4	21
Lepopisje	12	22	—	—	9	12	5	6	66
Telovadba	5	6	—	17	11	1	2	7	49
Petje	2	6	5	3	7	3	7	1	34
Stenografija	—	—	—	—	—	—	8	13	21
10. Ustanove.									
Število štipendistov	1	—	1	—	2	4	5	6	19
Skupni znesek ustanov K	184·80	—	134—	—	520·40	1278·90	787—	1060—	3965·10

II. Podpore.

a) Ustanove (prim. štev. 10!).

Štev.	Ime štipendistov	Razred	Ime ustanove	Podelilni odlok	Znesek v kronah
1	Potočnik Rudolf	I. a.	Valentin Kuss, 1. mesto	c. kr. dež. vlade kranjske z dne 17. III. 1901, štev. 2505	97·60
	» »	I. a.	Friderik Škerpin, 2. mesto	c. kr. dež. vlade kranjske z dne 30. IV. 1901, štev. 2901	87·20

Odnos 184·80

Štev.	I me študentov	Razred	I me ustanove	Podelilni odlok	Znesek v kronah
2	Lesar Josip	II. a.	Anton Lesar	Prenos . . c. kr. dež. vlade kranjske z dne 5. I. 1900, šte. 19273 ex 1899	184·80 134·—
3	Hribar Valentin	III. a.	Janez Dimitz, 2. mesto	c. kr. dež. vlade kranjske z dne 22. II. 1899, šte. 2998	100·40
4	Pleničar Ivan	III. a.	Matevž Langus, 2. mesto	c. kr. okrajnega sodišča v Radovljici z dne 15. XI. 1898, šte. IV. $\frac{274/56}{13}$	420·—
5	Bolka Fran	III. b.	Aleksander Sorman, 2. mesto	c. kr. dež. vlade kranjske z dne 20. I. 1900, šte. 903	394·—
6	Česen Anton	III. b.	Klement Tadej grof Lanthieri	c. kr. dež. vlade kranjske z dne 17. VI. 1899, šte. 8826	159·60
7	Požanel Karol	III. b.	Ivan Kalister, 8. mesto	c. kr. dež. vlade kranjske z dne 15. I. 1900, šte. 18961 ex 1899	502·—
8	Šraj Ivan	III. b.	Anton Jeralla, 2. mesto	c. kr. dež. vlade kranjske z dne 25. I. 1898, šte. 1284	223·30
9	Bačar Justus	IV.	Janez Bapt. Weizer	c. kr. namestništva štajer- skega z dne 12. II. 1901, šte. 40373	300·—
10	Bončina Franc	IV.	Janez Ev. Kavčič	županstva idrijskega z dne 3. VIII, 1898, šte. 1850	100·—
11	Rupnik Matevž	IV.	Anton Alojzij Wolf, 3. mesto	knezoškof. ordinarijata z dne 3. VI. 1899, šte. 2410	158·—
12	Tavzes Karol	IV.	I. Unbekannt	c. kr. dež. vlade kranjske z dne 15. I. 1900, šte. 18969 ex 1899	109·20
13	Verhovec Ivan	IV.	Jurij Töttinger, 3. mesto	c. kr. dež. vlade kranjske z dne 17. I. 1900, šte. 249	119·80
14	Jelenc Celestin	V.	Jurij Lenkovič, 2. mesto	c. kr. dež. vlade kranjske z dne 26. VI. 1900, šte. 8167	90·—
15	Kcel Ivan	V.	Martin Narobe	župniškega urada zapoš- kega z dne 4. II. 1901, šte. 117	80·—
16	Močnik Ernest	V.	Anton Alojzij Wolf, 1. mesto	c. kr. dež. vlade kranjske z dne 17. I. 1900, šte. 671	158·—
17	Šabec Karol	V.	Ivan Kalister, 3. mesto	c. kr. dež. vlade kranjske z dne 31. V. 1899, šte. 7903	502·—
18	Tomec Ernest	V.	Jernej Salloker, 3. mesto	mest. magistr. ljubljanskega z dne 21. III. 1900, šte. 5686	100·—
19	Tomec Valentin	V.	Marija Tomec	ravnateljstva I. državne gimnazije ljubljanske z dne 12. V. 1900, šte. 251	130·—
				Skupaj . .	3965·10

b) Podporna zaloga. Večina naših učencev, ki so do mala kmetiških roditeljev sinovi, je z doma tako ubožna, da bi se ne mogla šolati v mestu, ko bi ne imela zanesljive in trdne zaslombe v občežnani milosrčnosti tukajšnjega prebivalstva. Zavod sam sicer doslej še ne zmaga nikakršnega podpornega društva ali stalnega podpornega zaklada. Da se je pa vendar vsaj kolikor toliko olajšala sirotnikom beda, hvala za to gre mnogim posameznikom in skupščinam, zlasti *preslavni hranilnici kranjski*, ki je zavodu velikodušno volila 300 K v podporne namene. Iz nabranih prispevkov so se preskrbovali pridnejši potrebni učnimi knjigami in obleko, vrhu tega pa so prejeli večje ali manjše zneske v gotovini (za stanovanje, hrano, v boleznih itd.). Podpore je delilo ravnateljstvo, sporazumevši se vsakokrat z dotičnim razrednikom.

Knjižnica podporne zaloge se je pomnožila za 227 knjig. Nakupilo se je namreč 179 učnih knjig in 44 (latinskih in grških) slovarjev, podarila pa sta 2 knjigi ravnatelj in tretješolec Stan. Jesenko.

Računski pregled.

A. Dohodki:

Prenos iz šolskega leta 1899./1900. (po obračunu, podanem dne 1. oktobra l. 1900. pod št. 317 in potrjenem od c. kr. dež. šol. sveta z razpisom z dne 14. oktobra l. 1900., št. 2884) K 358·51

Darovali so:

Preslavna hranilnica kranjska	300·—
Gospod Otomar Bamberg, knjigotržec, posestnik itd.	30·—
Slavna tvrdka O. Fischer	10·—
» » I. Giontini	10·—
» » L. Schwentner	10·—

Ob novem letu:

a) gg. profesorji: Sim. Rutar 10, Davorin Karlin in Davorin Sinkovič po 4, dr. Gr. Pečjak 30, Iv. Koštiál in Jul. Krek po 2, dr. Komljanec 3, Iv. Maselj 5, Jos. Petrič 6 in ravnatelj 10 K, skupaj	76·—
b) učenci* razreda I. a. 14·20, I. b. 36·22, II. a. 13·20, II. b. 4·11, III. a. 9·60, III. b. 6·70, IV. 27·97, V. 25·62 K, skupaj	137·62
Popustek, dobljen pri nakupu zvezkov od razreda I. a. 1·18, III. b. 1·71, IV. 1·53 K, skupaj	4·42
Odškodnina, plačana od učencev za izgubljene ali poškodovane knjige	26·40

Skupaj K 962·95

* I. a. razreda: Jenko, Koschel, Roglič in Virant po 1 K, Zorman 90 b, Šimenc 80 b, Sečnik in Zorko po 60 b, Bajc, Benedik, Čok, Ganoni, Hinterlechner, Klešnik, Mrevlje, Stucin, Tome in Ustar po 40 b, Novak, Ponikvar in Zajc po 30 b, Dequal, Gostiša, Höningmann, Jančar, Mikuš, Potrato, Pucin Škrbec po 20 b, Dežela, Dolinar, Pleničar, Potokar, Primožič, Smole, Terpin in Zupan po 10 b. — I. b. razreda: Flerin 15 K, Lokar 4 K, Fajdiga 3 K, Dolinšek in Guzelj po 2 K, Levnar in Svetina po 1 K, Kralič 80 b, Keber in Lapajne po 60 b, Gostiša 52 b, Čadež, de Gléria Stanko, de Gléria Viktor, Ipavec in Modrijan po 50 b, Petkovšek, Puncuh in Šinkovec po 40 b, Dermelj, Gruden in Kovačič po 30 b, Hladnik, Kete, Modic, Perčič in Roč po 20 b, Jerin 10 b. — II. a. razreda: Kobi 5 K, Bahovec 2 K, Luschützky 1 K, Jaklič 60 b, Senčar 50 b, Kodre in Zalar po 40 b, Natlačen 30 b, Cepuder, Dolinar, Dostal, Grum, Juvan, Kristan, Lesar in Peklaj po 20 b, Albrecht, Badiura, Ilc, Kokef, Močnik, Mrak, Rupnik, Slivar, Stojkovič, Skof, Tavzes, Treven, Vrhovnik in Zupan po 10 b. — II. b. razreda: Zorc 1 K, Rodič 60 b, Berlan, Hladnik, Knavs, Koder, Lapajne, Lušin in Maršič po 20 b, Dežela, Grgorič, Kozelj, Kratochvíl, Mlinar, Peček, Pichler, Vrhunc in Wohinc po 10 b, Radović 9 b, Mlakar 7 b, Penko 5 b. — III. a. razreda: Druškovič in Hieng po 1 K, Dimnik 90 b, Domicelj in Pleničar

B. Stroški:

Za učne knjige	K	432 53
Za vezanje knjig	>	30 80
Za obleko in obutev	>	279 54
Podpore v gotovini	>	92 50
Skupaj	K	835 37

C. Bilanca:

Ako se odbijejo od dohodkov v znesku	K	962 95
stroški v znesku	>	835 37
ostane prebitka	K	127 58

Blagodušno sta podpirala revne učence, podajajoč jim hrano vsak dan ali vsaj posamične dneve v tednu, tudi samostana preč. oo. frančiškovec in mm. uršulink, prečast. vodstvo usmiljenih sester v hiralnici, v kateri so nekateri učenci brezplačno uživali vso oskrbo, nadalje preč. nemški viteški red, knezoškof. Alojzijevišče, slavno ravnateljstvo »ljudske in dijaške obednice« in mnogi zasebniki. Med njimi so si zavezali zavod na posebno hvalečnost prečast. gg. duhovniki ljubljanski, ki so bili mnogim učencem v raznih stiskah in nadlogah na pomoč, zlasti prečast. gosp. kanonik in deželni poslanec Andrej Kalan, čigar požrtvovalno mladolinoljubje je preskrbelo znatnemu številu učencev brezplačno hrano v omenjeni obednici. — Slavna tvrdka A. Skabernè je podarila 6 zimskih životnikov, ki so se razdelili med slabeje obležene učence.

Izpolnjujoč prijetno dolžnost zahvaljuje poročevalec v imenu zavoda vse njegove p. n. dobrotnike kar najtopleje ter se usoja priporočati pomoči potrebne učence še nadaljnji njih blagohotnosti.

12. Vzprejemnine in prispevki učencev za učila (glej štev. 8!).

Ti doneski so se porabili v zmislu ministerskih naredb z dne 14. junija 1878, štev. 9299, in z dne 17. aprila 1891, štev. 6323, za nakup učil, potrebnih pri posameznih učnih strokah.

VIII.

Wichtigere Erlässe der k. k. Unterrichtsbehörden.

1.) Erlass des k. k. Ministeriums für Cultus und Unterricht vom 4. August 1900, Z. 22.102 (intim. mit dem Erlasse des k. k. Landesschulrathes für Krain vom 17. August 1900, Z. 2173):

Seine k. und k. Apostolische Majestät haben mit Allerhöchster Entschliebung vom 25. Juli 1900, vorbehaltenlich der verfassungs-

po 70 b, Škof 60 b, Bratina 50 b, Mrevlje in Širca po 40 b, Antončič in Ottavi po 30 b, Borštnik, Černe, Hribar, Kavčič, Ločniškar, Lušin, Palčič, Poljanec, Prijatelj, Selan in Znidaršič po 20 b, Aleš, Kebe, Lukan, Rigler, Vožlaček in Zlatnar po 10 b. — III. b. razreda: Bolka in Tavželj po 80 b, Ogrinc in Strauss po 60 b, Poženel 50 b, Lapajne 40 b, Jesenko 30 b, Delacorda, Dolgan, Maslé, Prudič, Selan, Trost in Žitko po 20 b, Gruden, Hočevár, Jereb, Jerin, Koželj, Kraševac, Rovšek, Schmutz, Starman, Sraj, Teran, Tomažič in Uran po 10 b. — IV. razreda: Bačar 8 K, Stare 6 K, Karlin 2 K, Kandare, Travner in Verhovec po 1 K, Klemenc 60 b, Osana in Šitar po 50 b, Grebenc, Kastelic, Ladiha, Mulaček po 40 b, Boštjančič, Miglautsch in Siška po 30 b, Arneletto, Bizjak, Blazinšek, Blaž, Bončina, Borštnik, Česnik, Goljar, Kordiš, Kovac, Maracič, Mesec, Ogrinc, Rupnik, Ržen, Stefla, Tavzes, Vertičnik, Virant in Zagar po 20 b, Erjavec 18 b, Ukmar 17 b, Schiffer 12 b, Dolenc, Gostič, Jere in Juvan po 10 b. — V. razreda: Sabec 6 K 2 b, Kocl 3 K, Černe, Gostiha in Tomšič po 2 K, Čok 1 K 1 b, Dimnik, Holecšek in Smuc po 1 K, Jelenc in Polak po 60 b, Potočnik 53 b, Svetlič 51 b, Čuhar, Novak Viktor in Tomec Valentin po 50 b, Močnik in Samsa po 40 b, Lovšin, Novak Ivan, Tomec Ernest in Zenko po 30 b, Perič 25 b, Fatur, Likar in Vovk po 20 b.

mäßigen Bewilligung der erforderlichen Mittel, allergnädigst zu genehmigen geruht, dass das Staats-Untergymnasium in Laibach vom Schuljahre 1900/1901 angefangen successive zu einem vollständigen Staatsgymnasium erweitert werde.

Demzufolge hat die Activierung der V. Gymnasialclassen mit Beginn des Schuljahres 1900/1901 zu erfolgen. Dieser Classe hat sich sohin im Schuljahre 1901/1902 die VI., im Schuljahre 1902/1903 die VII. und im Schuljahre 1903/1904 die VIII. Gymnasialclassen anzuschließen.

Fortan ist das bisherige Staats-Obergymnasium in Laibach als «I. Staatsgymnasium in Laibach» und das auszugestaltende Gymnasium als «II. Staatsgymnasium in Laibach» zu bezeichnen.

Die V. Classe ist im nächsten Schuljahre in den bereits gemietheten Localitäten des Dr. Josef Waldherr'schen Hauses in der Beethovengasse unterzubringen; bezüglich der Unterbringung der weiteren Classen in den folgenden Schuljahren bis zur Ausführung des projectierten Neubaus an Stelle des Lycealgebäudes werden seinerzeit die entsprechenden Vorkehrungen getroffen werden.

Bezüglich der Unterrichtssprache sind an den Oberclassen des II. Staatsgymnasiums dieselben Einrichtungen zu treffen, welche diesfalls zufolge des Ministerial-Erlasses vom 22. Juli 1882, Z. 10.820, an den bezüglichen Classen des Staatsgymnasiums in Rudolfswert bestehen.

Demgemäß ist die deutsche Sprache die Unterrichtssprache für alle Gegenstände in den Oberclassen mit Ausnahme des Slovenischen, bei welchem gemäß dem Ministerial-Erlasse vom 20. September 1873, Z. 8172, die slovenische Sprache als Unterrichtssprache zur Anwendung kommt.

Nach Maßgabe der Activierung der neuen Oberclassen wird in geeigneter Weise darauf zu sehen sein, dass durch eine entsprechende Vertheilung und Zuweisung der Schüler an beide Laibacher Gymnasien die Errichtung von Parallelclassen an diesen Anstalten vermieden werde.

Der Professor am I. Staatsgymnasium *Vincenz Borštnar* ist aus Dienstesrücksichten mit 1. September 1900 an das II. Staatsgymnasium zu versetzen. Für die an letztgenannter Anstalt infolge der Eröffnung der V. Classe hinzukommenden philologischen Stunden ist durch Bestellung eines Supplenten vorzusorgen. Vom 1. September 1901 angefangen wird für das II. Staatsgymnasium eine neue wirkliche Lehrstelle systemisiert werden.

2.) Erlass des k. k. Landesschulrathes vom 8. August 1900, Z. 1689, mit der Weisung, dem bei der Jugend in bedenklicher Weise überhandnehmenden Übel des Tabakrauchens auf das energischste entgegenzutreten.

3.) Erlass des k. k. Ministeriums für Cultus und Unterricht vom 9. August 1900, Z. 1933 (intim. mit dem Erlasse des k. k. Landesschulrathes vom 1. September 1900, Z. 2338), mit welchem angeordnet wird, dass aus Anlass des auf den 18. August 1900 fallenden Festes des 70. Geburtstages Seiner k. und k. Apostolischen Majestät an den hierländischen Lehranstalten nachträglich, etwa am Beginne des kommenden Schuljahres oder spätestens am 4. October, als am Tage des Allerhöchsten Namensfestes, im Anschlusse an den Festgottesdienst eine den localen Verhältnissen angepasste, würdige patriotische Schulfeyer abgehalten werden soll.

4.) Erlass des k. k. Ministeriums für Cultus und Unterricht vom 20. August 1900, Z. 24.441 (intim. mit dem Erlasse des k. k. Landesschulrathes vom 9. September 1900, Z. 2446): Das Quellenmaterial für die Geschichte der einzelnen Staatslehranstalten ist sorgfältig zu durchforschen, die wichtigen Documente sind

zu publicieren und die Geschichte der Anstalten überhaupt bis zu den ältesten feststellbaren Nachrichten zurück zu verfolgen und im Zusammenhange darzulegen. Die Publicierung derartiger Mittheilungen und Darstellungen hat in den Jahresprogrammen zu erfolgen.

5.) Erlass des k. k. Landeschulrathes vom 12. October 1900, Z. 2961: Wegen Überfüllung der II. b. Classe sind sieben Schüler derselben an das hierortige I. Staatsgymnasium abzugeben.

6.) Erlass Sr. Excellenz des Herrn Ministers für Cultus und Unterricht vom 9. October 1900, Z. 28.432 (intim. mit dem Erlasse des k. k. Landeschulrathes vom 25. October 1900, Z. 3128), enthaltend eine Verordnung betreffs der Zulassung von Frauen zu außerordentlichen Prüfungen an Gymnasien und Realschulen behufs Eintrittes in das pharmaceutische Studium.

7.) Erlass des k. k. Landeschulrathes vom 27. November 1900, Z. 3539: Über Ersuchen des Comité's zur Sammlung von Beiträgen für die Errichtung eines Präseren-Denkmales wird es der Direction anheimgestellt, den 3. December 1900 als den 100. Geburtstag des Dichters Dr. Franz Präseren (Gebrauch machend von dem den Directoren durch die Ministerial-Verordnung vom 21. December 1875, Z. 19.109, eingeräumten Rechte) freizugeben und in interner Schulfeier die literarische Stellung des genannten Dichters zu würdigen.

8.) Erlass Sr. Excellenz des Herrn Ministers für Cultus und Unterricht vom 7. December 1900, Z. 16.869 (intim. mit dem Erlasse des k. k. Landeschulrathes vom 13. Jänner 1901, Z. 34), mit welchem die Directionen der Staatslehranstalten angewiesen werden, beim Ankaufe von Reißzeugen sowie bei Angabe von Bezugsquellen für diese Lehrbehelfe künftighin inländische Erzeugnisse, wenn diese in Bezug auf die Qualität und Preise entsprechen, gegenüber anderen Fabrikaten zu bevorzugen.

9.) Erlass des k. k. Ministeriums für Cultus und Unterricht vom 11. Februar 1901, Z. 35.580 ex 1900 (intim. mit dem Erlasse des k. k. Landeschulrathes vom 25. Februar 1901, Z. 475), enthaltend Verfügungen bezüglich des Vorganges bei Verleihung von Specialstipendien, welche zur Heranbildung von Candidaten für das Lehramt des Freihandzeichnens an Mittelschulen bestehen.

10.) Erlass des k. k. Landeschulrathes vom 2. April 1901, Z. 701: Der Pflege der krainischen Landesgeschichte und Landeskunde ist im Rahmen der allgemeinen Geschichte und Vaterlandskunde besondere Aufmerksamkeit zu schenken.

11.) Erlass des k. k. Ministeriums für Cultus und Unterricht vom 16. April 1901, Z. 11.040 (intim. mit dem Erlasse des k. k. Landeschulrathes vom 10. Mai 1901, Z. 1096): Da heuer der 15. Juli auf einen Montag fällt, ist das Schuljahr schon am 13. Juli (Samstag) zu schließen.

12.) Erlass des k. k. Ministeriums für Cultus und Unterricht vom 19. Mai 1901, Z. 530 (intim. mit dem Erlasse des k. k. Landeschulrathes vom 3. Juni 1901, Z. 1403), mit welchem die Repetentenfrage an Mittelschulen geregelt wird. Dieser Anordnung zufolge haben als (unfreiwillige) Repetenten jene eine Classe wiederholenden Schüler zu gelten, welche über das zweite Semester des unmittelbar vorausgegangenen Schuljahres auf Grund der abschließenden Classification ein Zeugnis der zweiten oder dritten Fortgangsklasse an derselben Anstalt oder an einer solchen gleicher Kategorie erhalten haben, sowie auch solche Schüler, welche sich der ihnen bewilligten Wiederholungsprüfung nicht unterzogen haben. — Als

X.

Kronika.

Šolsko leto 1900./1901. se je pričelo dne 18. septembra s slovesno sveto mašo z »Veni sancte«, ki jo je služil v stolnici preč. gospod kanonik *dr. Andrej Karlin*. Vzprejemne izkušnje so se opravile dne 17., ponavljalne in dodatne pa v dobi od 16. do 18. septembra.

Z Najvišjim sklepom z dne 25. julija 1900. l. je Njegovo Veličanstvo premilostno dovolilo, da se državna nižja gimnazija ljubljanska polagoma razširi v popolno višjo gimnazijo. S tem blagodatnim činom je njegovo Veličanstvo iznova dejanski razodelo Svojo očetovsko skrb za učečo se mladino slovensko ter zajedno uresničilo iskrene želje, ki jih je gojilo celih deset let ne le prebivalstvo ljubljansko, ampak ves narod slovenski. Veselja in hvaležnosti pa je vzkipelo srce ob tej cesarski milosti zlasti zavoda učiteljem in učencem, ki jim gre ta neprecenljiva dobrota pač največ na korist. Želeč, dati povznesenim tem čutom vsaj kolikor toliko primeren izraz, se je upotilo dne 23. septembra odposlanstvo učiteljskega zbora (ravnatelj, prof. Dav. Karlin in dr. Gregor Pečjak) k prevzvišenemu gospodu deželnemu predsedniku *Viktorju baronu Heinu* ter ga prosilo, da bi blagovolil Njegovemu Veličanstvu izporočiti učiteljstva in učencev preponižni izraz najudanejše hvaležnosti za izkazano jim dobroto in zagotovilo neomajne njih zvestobe. Hkrati pa je odposlanstvo zahvalilo tudi prevzvišenega gospoda deželnega predsednika samega na njega blagovoljnosti, ki jo je izkazal zavodu s tem, da je podpiral in pospeševal z vplivno svojo besedo na visokem in Najvišjem mestu ravnateljstva težnje, mereče na izpopolnitev zavoda.

Ko se je torej začetkom šolskega leta otvoril V. razred v zmislu ministerkega razpisa z dne 4. avgusta 1900. l., šte. 22.102 (prim. VIII., 1.), je štel zavod pet razredov s tremi vzporednimi oddelki. Poučevalo pa je na njem le najst (mesto dvanajst) učiteljev: ravnatelj, trije profesorji, jeden redni in šest namestnih* učiteljev; ker namreč še le koncem meseca septembra na novomeško gimnazijo prestavljenemu profesorju Jos. Jenku ni bilo možno dobiti primerne namestnika, so se njegove učne ure porazdelile med učitelje jezikoslovne stroke.

Dne 4. oktobra se je obhajala poleg godovine tudi sedemdesetletnica rojstva Njegovega Veličanstva cesarja *Franca Jožefa I.* (v zmislu razpisa c. kr. naučnega ministerstva z dne 9. avgusta 1900. l., šte. 1933; prim. VIII., 3.):** Dan poprej so podali učitelji zgodovine posameznim razredom životopis preljubljenega cesarja ter pri tej priliki osvetili zlasti Njegovega modrega in pravičnega vladarstva blagote, ki jih uživajo vsi prebivalci mogočne Avstrije v raznih strokah človeškega delovanja. Na dan 4. oktobra pa je proslavljal preč. gospod katehet dr. Gregorij Pečjak v patriotski slavnostni propovedi pred sv. mašo Njegovega Veličanstva očetovsko srce, ki objema z isto ljubeznijo vse narode širne države, ter poudarjal zlasti Njegovo dobrohotnost do učeče se mladine sploh in slovenske še posebej. Koncem svojega govora je bodril poslušalce na dejansko hvaležnost do premilostnega vladarja. Po sv. maši se je pela cesarska pesen.

* Dvema izmed njih je bilo nadomeščati na odpust dana profesorja V. Borštnerja in dra. L. Požarja.

** Ker zavod nima ne le nobene slavnostne dvorane, ampak še učilnice ne, v kateri bi se moglo zbrati več nego 65 učencev, se je morala vršiti slavnost le v (nunski) cerkvi.

Dne 15. novembra se je presrečno poslovil z učiteljskim zborom bivši c. kr. deželni šolski nadzornik gospod *Josip Šuman*, ki ga je, stopivšega v pokoj, odlikovalo Njegovo Veličanstvo z naslovom »dvorni svetnik«. Zaslužnega šolnika je zahvalil ravnatelj v imenu učiteljskega zbora na naklonjenosti, ki jo je izkazoval za desetletnega svojega šolskega nadzorništva učiteljem in učencem, ter mu želel, da bi mu bilo usojeno telesno in duševno čilemu veseliti se zasluženega pokoja še dolgo vrsto let.

Dne 25. novembra so se poklonili ravnatelji kranjskih srednjih šol in tukajšnjega c. kr. učiteljišča novoimenovanemu c. kr. deželnemu šolskemu nadzorniku gospodu *Petru Končniku* ter ga prosili po svojem govorniku, šolskem svetniku in realčnem ravnatelju gospodu *dr. Rudolfu Junowiczu*, dobrohotnosti do zavodov, katerim načeljujejo. V prijaznem odgovoru je gospod deželni šolski nadzornik obljubil vodstvom, da bode vsekdar po svojih močeh podpiral upravičene njih težnje.

Dne 3. decembra se je praznovala stoletnica rojstva največjega pesnika slovenskega, *dra. Franceta Prešerna* (v zmislu razpisa c. kr. deželnega šolskega sveta z dne 27. novembra l. 1900., šte. 3539; prim. VIII., 7.). Ker zavodu žal nedostaje večjega zbirališča, so razložili učitelji slovenščine, oziroma ravnatelj, posameznim razredom pomen, ki ga ima ta veljak v književni in kulturni zgodovini slovenski. Ta dan ni bilo šolskega pouka.

Z razpisom z dne 7. decembra l. 1900., šte. 14.556, je povišal prevzvišeni gospod naučni minister profesorja *Vin. Borštnerja* in *Dav. Karlina* v VII. činovni red.

Prvo polletje se je končalo dne 9. februarija s tiho sv. mašo, po kateri se je pela cesarska pesen, drugo polletje pa se je pričelo dne 13. februarija.

V dobi od 26. februarija do 26. marcija je nadzoroval zavod c. kr. deželni šolski nadzornik gospod *Peter Končnik*. Pregledavši náložne zvezke učencev, šolske kataloge, razrednice in inventarje je sklical dne 11. aprila učiteljstvo v konferencijo ter mu podal obilico didaktičnih in pedagoških navodil.

Dne 18. maja so priredili posamezni razredi pod vodstvom svojih učiteljev izlete v bližnjo in daljšo okolico ljubljansko: v Vevče, Grosuplje, Kranj (Sv. Jošt), na Bled (in k Vintgarju).

Bogoslužne vaje: Kakor že gori omenjeno, je obhajal zavod dne 4. oktobra god in rojstveno sedemdesetletnico Njegovega Veličanstva cesarja *Franca Jožefa I.* s sv. mašo. Dne 19. novembra pa se je služila spominska sv. maša za Njeno Veličanstvo rajno cesarico *Elizabeto*. Učiteljstvo se je vrhu tega udeležilo tudi še slovesnih sv. maš v stolni cerkvi na rojstveni in godovni dan Njegovega Veličanstva cesarja *Franca Jožefa I.* (dne 18. avgusta, oziroma 4. oktobra) kakor tudi slovesnih zadušnic za rajne ude presvetle cesarske rodovine (dne 10. septembra za Njeno Veličanstvo cesarico *Elizabeto*, dne 28. junija pa za Njegovo Veličanstvo cesarja *Ferdinanda I.*) — K izpovedi in sv. obhajilu je šla šolska mladina trikrat. V zmislu razpisa c. kr. naučnega ministerstva z dne 23. junija l. 1899., šte. 861 ex 1897, so se vršile dne 31. marcija pa 1. in 2. aprila v nunski cerkvi velikonočne duhovne vaje, ki jih je vodil preč. gosp. katehet *dr. Gregorij Pečjak*. — Od istega pripravljani so prejeli trije učenci dne 20. junija prvič sv. obhajilo, dva pa o duhovem svetstvo sv. birmc. V toplejših mesecih so se udeleževali učenci dvakrat na teden (ob torkih in četrtek) sv. maše, darovane v nunski cerkvi ob polosmih, ob nedeljah in praznikih pa tamisto skupne službe božje ob osmih. Cerkevno petje je vodil petošolec *Valentin Tomec*, spremljal pa je na harmoniju gojenec orglarske šole *Ivan Bolè*. — Zavod se je korporativno udeležil

slovesnega cerkvenega obhoda na dan sv. rešnjega telesa (6. junija), zastopniki učiteljskega zbora pa tudi cerkvenega obhoda na veliko soboto (dne 6. aprila).

Zdravstveno stanje učencev je bilo ugodno: nevarno oboleli so le štirje učenci, a umrl hvala Bogu ni nobeden.

Ustne premestne izkušnje so se vršile v dobi od 27. junija do 9. julija; razredbene konferencije so bile dne 8. in 9., završna pa dne 12. julija. V zmislu ministerskega razpisa dne 16. aprila l. 1901., štev. 11.040 (prim. VIII., 11.) se je končalo šolsko leto že dne 13. julija s sv. zahvalno mašo, po kateri se je pela cesarska pesen. Istega dne so se pričele (ob poldesetih) vzprejemne izkušnje za vstop v I. razred.

XI.

Naznanilo o začetku šolskega leta 1901./1902.

Šolsko leto 1901./1902., v katerem se otvori na zavodu VI. razred, se prične dne 18. septembra s slovesno sveto mašo z «Veni sancte», ki se bo služila ob desetih v stolni cerkvi. Na novo vstopajočim učencem (vseh razredov) se je zglasiti, spremljanim od staršev ali njih namestnikov, dne 15. septembra pri gimnazijskem ravnateljstvu z rojstvenim listom, šolskim izpričevalom zadnjega leta (štipendistom in šolnine oproščenim tudi z dotičnimi dekreti) ter plačati 4 K 20 b vzprejemnine in 2 K 40 b prispevka za učila in igrala.

Učenci, ki se dajo vpisati v prvi razred, morajo tekom solnčnega leta 1901. dovršiti deseto leto ter prebiti vzprejemno izkušnjo z dobrim uspehom. Oni, ki so doslej obiskovali kako javno ljudsko šolo, naj se izkažejo (v zmislu razpisa c. kr. naučnega ministerstva z dne 7. aprila 1878, štev. 5416) z dotičnim šolskim (obiskovalnim) izpričevalom, obsezajočim rede iz krščanskega nauka, učnega (= slovenskega in nemškega) jezika in računstva. Vzprejemne izkušnje se prične dne 16. septembra, in sicer pismene zjutraj ob osmih, ustne popoldne ob treh. Pri teh izkušnjah se zahteva (po določilih minist. razpisov z dne 14. marcija 1870. l., štev. 2370, in z dne 27. maja 1884. l., štev. 8019): Iz krščanskega nauka toliko znanja, kolikor se ga more pridobiti v prvih štirih letnih tečajih ljudske šole; v učnem jeziku (slovenskem in nemškem) spretnost v čitanju in pisanju, znanje početnih naukov iz oblikoslovja, spretnost v analizovanju prosto razširjenih stavkov, poznavanje pravopisnih pravil; v računstvu izvežbanost v štirih osnovnih računskih vrstah s celimi števili.

Izpraševancem, ki bi vzprejemne izkušnje ne prebili s povoljnim uspehom, se vrne vsa plačana pristojbina. Vzprejemno izkušnjo ponoviti v istem letu na istem učilišču ali na kaki drugi srednji šoli ni dovoljeno.

Po 15. septembru se na novo vstopajoči učenci ne bodo več vzprejemali.

Učencem, ki so že doslej obiskovali ta zavod, se je javiti dne 17. septembra pri ravnateljstvu s šolskim izpričevalom zadnjega polletja ter plačati 2 K 40 b prispevka za učila in igrala.

Učenci, ki nameravajo prestopiti z drugih učilišč na c. kr. II. državno gimnazijo ljubljansko, naj si priskrbe na izpričevalu zadnjega polletja pripomnjo o pravilno naznanjenem odhodu; isto je storiti tudi onim tukajšnjim učencem, ki hočejo prihodnje leto nadaljevati svoje nauke kje drugje.

Zapiski učnih knjig se dobivajo pri tukajšnjih knjigotržcih.

Ponavljalne in dodatne izkušnje se bodo vršile v dobi od 16. do 18. septembra, istotako vzprejemne izkušnje za vse druge razrede (izvzemši I.).

Polletna šolnina znaša 40 K. Učenci I. razreda jo morajo plačati za I. polletje v prvih treh mesecih šolskega leta; vendar smejo (v zmislu razpisa vis. naučnega ministerstva z dne 6. maja l. 1890.), ako so revni, prositi plačilnega odloga, oziroma oproščenja šolnine ter oddati dotične prošnje ravnateljstvu v prvih osmih dneh šolskega leta. Njih prošnji se more ugoditi, ako jim prizna učiteljski zbor po prvih dveh mesecih v vsakem šolskem predmetu najmanj znamko «povoljno» («befriedigend»), v vedenju znamko «hvalno» («lobenswert») ali «povoljno», v pridnosti pa «vztrajno» («ausdauernd») ali «povoljno», koncem I. polletja pa I. razred v napredku, v vedenju in pridnosti pa najmanj znamko «povoljno». V vseh drugih slučajih morajo neoprosčeni učenci plačati polletno šolnino v prvih šestih tednih vsakega polletja, ako jih ni med tem presl. deželni šolski svet oprostil plačevanja šolnine na njih upravičeno prošnjo. Upravičena pa je prošnja (po razpisu vis. naučnega ministerstva z dne 12. junija l. 1886., šte. 9681) le, ako so prosilci zares revni in ako so dobili v izpričevalu zadnjega polletja najmanj prvi red v napredku, v vedenju in pridnosti pa vsaj znamko «povoljno».

Prošnjam za oproščenje šolnine, naslovljenim na «preslavn. c. kr. deželni šolski svet kranjski», naj pridenó revni prvošolci (ki niso repetenti) revnostno izpričevalo, obsezajoče natančne in vestne podatke o stanu in imetku staršev ter ne nad jedno leto staro; neoprosčeni revni učenci drugih razredov pa morajo priložiti svojim prošnjam tudi še izpričevalo zadnjega polletja.

Učenci, pripadajoči po svojem rojstvenem kraju ali po rodbinskih razmerah ozemelju c. kr. okrajnih glavarstev v Kranju, Radovljici, Črnomlju in Novem mestu ali pa ozemelju c. kr. okrajnih sodišč v Kamniku, Kostanjevici, Mokronogu in Zatičini (Višnji gori), se po razpisu preslavn. c. kr. dež. šolskega sveta z dne 28. avgusta l. 1894., šte. 2354, na tem zavodu ne smejo vzprejemati. V posebnega ozira vrednih slučajih more jim vzprejem izjemoma dovoliti le c. kr. deželni šolski svet.

P. n. starši ali varuhi takih učencev, ki nameravajo tukaj na novo vstopiti ter potrebujejo takega dovoljenja, naj si je pravočasno izposlušujejo pri preslavn. c. kr. deželnem šolskem svetu s posebno, dobro utemeljeno prošnjo.

Ravnateljstvo.

Mittheilungen, den Beginn des Schuljahres 1901/1902 betreffend.

Das Schuljahr 1901/1902, in welchem an der Anstalt die VI. Classe eröffnet wird, wird am 18. September mit einem in der Domkirche um 10 Uhr abgehaltenen hl. Geistamte eröffnet werden. Neu eintretende Schüler aller Classen haben sich am 15. September bei der Gymnasialdirection zu melden, sich mit dem Taufscheine, den Schulnachrichten, resp. dem Zeugnisse über das letzte Semester (Stipendisten und vom Schulgelde befreite Aufnahmswerber überdies mit den betreffenden Decreten) auszuweisen und eine Aufnahmstaxe von 4 K 20 h nebst einem Lehr- und Spielmittelbeitrage von 2 K 40 h zu entrichten.

Schüler, welche in die I. Classe neu eintreten wollen, müssen das zehnte Lebensjahr erreicht haben oder es noch im Solarjahre 1901 erreichen und sich einer Aufnahmsprüfung mit gutem Erfolge unterziehen. Die Aufnahmsprüfungen beginnen am 16. September, und zwar um 8 Uhr vormittags die schriftlichen, um

3 Uhr nachmittags die mündlichen. Bei diesen Prüfungen werden im Sinne der h. Ministerial-Verordnungen vom 14. März 1870, Z. 2370, und vom 27. Mai 1884, Z. 8019, folgende Anforderungen gestellt: »In der **Religion** jenes Maß von Wissen, welches in den ersten vier Jahreskursen einer Volksschule erworben werden kann; in der **Unterrichtssprache** (slovenisch und deutsch) Fertigkeit im Lesen und Schreiben, Kenntnis der Elemente aus der Formenlehre, Fertigkeit im Analysieren einfach bekleideter Sätze, Bekanntschaft mit den Regeln der Orthographie; im **Rechnen** Übung in den vier Grundrechnungsarten in ganzen Zahlen».

Schülern, welche diese Aufnahmeprüfung nicht bestehen, werden die erlegten Taxen rückerstattet. Eine Wiederholung der Aufnahmeprüfung im selben Jahre, sei es an dieser oder an einer anderen Mittelschule, ist unzulässig.

Nach dem 15. September werden neu eintretende Schüler nicht mehr aufgenommen.

Die dieser Anstalt bereits angehörenden Schüler haben sich am **17. September** bei der Direction mit dem letzten Semestralzeugnisse zu melden und einen Lehr- und Spielmittelbeitrag von 2 K 40 h zu erlegen.

Die **Nachtrags- und Wiederholungsprüfungen** sowie die **Aufnahmeprüfungen** für die II. bis V. Classe finden in der Zeit vom **16. bis 18. September** statt.

Die Verzeichnisse der pro 1901/1902 dem Unterrichte zugrunde zu legenden Lehrbücher sind in den hiesigen Buchhandlungen erhältlich.

Nach den Bestimmungen des Erlasses des hochlöbl. k. k. Landesschulrathes vom 28. August 1894, Z. 2354, dürfen Schüler, welche nach ihrem Geburtsorte und nach ihren Familienverhältnissen dem Bereiche der k. k. Bezirkshauptmannschaften Krainburg, Radmannsdorf, Rudolfswert und Tschernembl und dem Bereiche der k. k. Bezirksgerichte Landstraß, Nassenfuß, Sittich (Weichselburg) und Stein angehören, hierorts nur ausnahmsweise in besonders berücksichtigungswürdigen Fällen mit Genehmigung des k. k. Landesschulrathes aufgenommen werden.

Die P. T. Angehörigen jener Schüler, welche hierorts **neu eintreten** wollen und einer solchen Genehmigung bedürfen, wollen um dieselbe beim k. k. Landesschulrath rechtzeitig mit einem gut motivierten Gesuche einschreiten.

Die Direction.

Imenik učencev.*

I. a. razred.

Baje Fran, Logatec.
Čok Josip, Lonjer pri Trstu.
Dequal Fran, Ljubljana.
Detela Stanislav, Dob.
Dežela Avguštin, Idrija.
Ganoni Josip, Breznica na Gorenjskem.
Gostiša Avguštin, Logatec.
Hinterlechner Fran, Ljubljana.
Hönigmann Fran, Goriča vas.
Jančar Fran, Ljubljana.
Jenko Albin, Ljubljana.
Klešnik Ivan, Ljubljana.
Koschel Anton, Radeče pri Zidanem mostu.
Medved Fran, Ljubljana.
Mikuš Josip, Gornji grad na Štajerskem.
Mis Celestin, Chrudim na Češkem.
Mohorič Ivan, Idrija.
Mrevlje Artur, Sv. Križ pri Ajdovščini.
Novak Anton, Štepanja vas.
Pleničar Josip, Novo mesto.
Ponikvar Ivan, Gornje Jezero.

Potočnik Rudolf, Kamnik.
Potokar Fran, Krka (Videm).
Puc Fran, Ljubljana.
Roglič Karol, Velike Lašče.
Sečnik Josip, Samotorica.
Sever Ivan, Ljubljana.
Smole Albin, Ljubljana.
Šimenc Josip, Podgora.
Škrbec Matija, Gornje Jezero.
Štucin Matej, Ljubljana.
Švagelj Josip, Lože pri Vipavi.
Terpin Josip, Idrija.
Tomè Alojzij, Ljubljana.
Ustar Anton, Slivna pri Vačah.
Virant Albin, Dolenji Logatec.
Vovk Alojzij, Lož.
Zaje Karol, Zigmariče pri Sodražici.
Zorko Stanislav, Št. Vid pri Prevojah.
Zorman Metodij, Ljubljana.
Župan Fran, Ljubljana.
Žan Emil, Ljubljana.

I. b. razred.

Bole Ivan, Laze pri Planini.
Čvar Fran, Zamostec pri Sodražici.
Čadež Dragotin, Škofja Loka.
Del Linc Aleksander, Hrušnje pri Postojni.
Dermelj Mirko, Cerknica.
Fajdiga Ivan, Ljubljana.
Flerin Fran, Kamnik.
de Gléria Stanko, Dolenji Logatec.
de Gléria Viktor, Dolenji Logatec.
Gostiša Ivan, Preserje pri Borovnici.
Gruđen Ivan, Vojsko nad Idrijo.
Guzelj Albin, Ljubljana.
Hladnik Leopold, Idrija.
Ipavec Rafael, Idrija.
Keber Ivan, Goričane pri Medvodah.
Kete Anton, Dolenje pri Vipavi.
Knez Rudolf, Zagorje ob Savi.
Kovačič Ivan, Smerje pri Il. Bistrici.
Kralič Aleksander, Spodnja Šiška.

Lapajne Srečko, Idrija.
Levar Ivan, Rakek.
Lokar Fran, Ljubljana.
Modic Fran, Brest pri Igu.
Modrijan Ivan, Pako pri Borovnici.
Novak Vinko, Dole pri Litiji.
Pekle Gašper, Glince.
Perčič Mihael, Zadvor pri Dev. Mar. v Polju.
Peterlin Josip, Hudi Konec pri Ribnici.
Petkovšek Valentin, Vrhnika.
Punčuh Mirko, Col pri Vipavi.
Svetina Stanko, Smarje pod Ljubljano.
Šinkovec Dragotin, Idrija.
Troha Viktor, Babino Polje pri Ložu.
Volek Anton, Mali Vrh pri Šmarju.
Zemljič Fran, Radomirje pri Gornjem Gradu na Štajerskem.
Župan Ivan, Kamna Gorica.

* Debeli tisk znači odličnjake.

II. a. razred.

Albreht Anton, Orehek.
Badiura Josip, Litija.
Cepuder Josip, Litija.
 Dolinar Josip, Dobrova.
 Dostal Adolf, Ljubljana.
Grum Josip, Lipoglav.
 Ile Josip, Gorica vas pri Ribnici.
 Jaklič Josip, Pusti Javor pri Št. Vidu.
 Kobi Ferdinand, Breg pri Borovnici.
 Kodre Anton, Gorenja Branica pri Vipavi.
 Kokelj Fran, Idrija.
 Kristan Pavel, Orehek.
 Léser Josip, Slatnik pri Ribnici.
 Luschützky Josip, Gornje Ležeče.

Močnik Josip, Idrija.
 Natlačen Marko, Mavče pri Vipavi.
Peklaj Josip, Setnica pri Polhovem Gradcu.
 Rupnik Pavel, Št. Vid pri Ljubljani.
 Senčar Dušan, Senožeče.
 Slivar Albin, Ljubljana.
Stojkovič Gašpar, Podgrad.
 Škof Fran, Ljubljana.
 Tavzes Pavel, Idrija.
 Treven Viktor, Idrija.
 Vrhovnik Fran, Mengeš.
 Zalar Matija, Pudob pri Ložu.
 Zupan Fran, Brezje pri Čemšeniku.

II b. razred.

Berlan Josip, Veliki Gaber.
Dežela Miroslav, Idrija.
 Hladnik Jakob, Petkovec pri Rovtah.
 Knavs Karol, Keržete pri Sodražici.
Koder Fran, Zagorje.
 Koželj Vladimir, Št. Gothard.
 Lapažne Fran, Ljubljana.
 Lušin Anton, Hrib.
 Maršič Fran, Globelj pri Sodražici.
 Mlakar Fran, Dobrunje.
 Mlinar Fran, Rovte pri Logatcu.
 Novak Lovrenc, Zgornja Šiška.
 Paulin Feliks, Šmarje na Dolenjskem.

Peček Fran, Velike Lašče.
 Penko Matevž, Parje pri Zagorju.
 Peršin Aleš, Stožice.
 Pichler Julij, Kandija pri Novem mestu.
 Radovič Ernest, Gorica.
 Rodič Ivan, Ljubljana.
 Sablich Justus, Čres na Primorskem.
 Semič Alojzij, Spodnja Šiška.
 Ulčaker Fran, Trst.
 Vrhunec Valentin, Zelezniki.
 Zorec Rudolf, Ljubljana.
 Zupančič Viktor, Kranjska gora.

III. a. razred.

Aleš Fran, Ljubljana.
 Antončič Adolf, Ljubljana.
 Borštnik Vladimir, Hrib pri Žužemberku.
Bratina Fran, Ustje pri Ajdovščini.
 Černe Josip, Dvor pri Žužemberku.
 Dimnik Slavoj, Postojna.
 Domicelj Ivan, Zagorje na Pivki.
 Druškovič Andrej, Ljubljana.
 Hieng Ivan, Rakek.
 Hribar Zdravko, Mengeš.
 Kavčič Fran, Koseze nad Ljubljano.
 Kebè Matevž, Dolenje Jezero pri Cerknici.
 Kelhar Anton, Št. Vid pri Ljubljani.
 Ločnik Pavel, Borovnica.
 Ločniškar Fran, Zbilje pri Smledniku.
 Lukan Ivan, Radovljica.

Lušin Dominik, Hrib pri Loškem potoku.
 Modic Anton, Ljubljana.
 Mrevlje Anton, Sv. Križ pri Ajdovščini.
 Ottavi Anton, Ljubljana.
 Palčič Venceslav, Markovec pri Starem trgu.
 Pleničar Ivan, Gaberje pri Celju.
 Poljanec Ivan, Ljubljana.
 Prijatelj Ivan, Škrlovec pri Velikih Laščah.
 Rigler Fran, Praproče pri Velikih Laščah.
 Selan Fran, Dobrunje pri Ljubljani.
 Širca Stanislav, Griže pri Celju.
 Škof Fran, Ljubljana.
 Vadnal Ludovik, Borovnica.
 Vozlaček Vladimir, Ig pri Ljubljani.
 Zlatnar Fran, Godič pri Kamniku.
 Znidaršič Josip, Mramorovo pri Rakeku.

III. b. razred.

Bolka Fran, Cerklje.
 Cesen Anton, Vipava.
 Delacorda Ivan, Ljubljana.
 Delak Edvard, Ljubljana.
 Dolgan Josip, Košana.
 Fajdiga Rudolf, Lože pri Vipavi.
 Hočevar Ivan, Velike Lašče.

Jereb Fran, Verd pri Vrhniki.
 Jerin Albert, Zagorje ob Savi.
 Jesenko Stanislav, Ljubljana.
 Jež Fran, Vipava.
 Koželj Ludovik, Št. Gothard.
 Kranjec Ivan, Verd pri Vrhniki.
 Kraševac Andrej, Podstrmec pri Vel. Laščah.

Lapajne Vinko, Idrija.
 Lončar Fran, Ljubljana.
 Masle Gregor, Borovnica.
 Neřima Aleksander, Kamnik.
 Ogrinc Alojzij, Grahovo pri Cerknici.
 Pořenel Karol, Rakitnik pri Postojni.
 Pregelj Josip, Polje pri Čolu nad Vipavo.
 Prudić Anton, Cerknica.
 Rovšek Ludovik, Gaberje pri Moravčah.
 Schmutz Karol, Vipava.
 Selan Anton, Dobrunje pri Spod. Hrušici.
 Sevšek Anton, Podpeč pri Dobrepoljah.

Starman Fran, Veliki Otok pri Postojni.
 Strauss Ludovik, Novo mesto.
 Šinkovec Ivan, Idrija.
 Šraj Ivan, Železniki.
 Tavželj Fran, Zdenska vas pri Dobrepoljah.
 Tomažič Ivan, Moste pri Ljubljani.
 Tratnik Fran, Idrija.
 Trost Miroslav, Vodice.
 Uran Ivan, Ljubljana.
 Yadnal Fran, Borovnica.
 Žitko Matija, Verd pri Vrhniki.

IV. razred.

Agneletto Josip, Trsek na Primorskem.
 Bačar Justus, Uhanje pri Ustju na Primorskem.
 Bešter Ivan, Kropa.
 Bizjak Fran, Sanabor pri Vipavi.
 Blazišek Henrik, Socka na Štajerskem.
 Blaž Karol, Ljubljana.
 Bončina Fran, Spodnja Idrija.
 Borštnik Bogoslav, Banja Loka pri Kočevju.
 Boštjančič Leopold, Smrje pri Il. Bistrici.
 Cötmann Fran, Črna vas pri Ljubljani.
 Česnik Ivan, Sanabor pri Vipavi.
 Dolenc Ivan, Repnje.
 Erjavce Anton, Brod pri Št. Vidu nad Ljubljano.
 Goljar Fran, Trata pri Ljubljani.
 Gostić Anton, Ljubljana.
 Grebenc Oton, Radeče pri Zidanem mostu.
 Jebačič Ivan, Ljubljana.
 Jere Fran, Iška Loka.
 Juvan Alojzij, Vače.
 Kandare Albin, Ljubljana.
 Karlin Ivan, Kranj.
 Kastelic Peter, Ljubljana.
 Kordiš Ivan, Travnik pri Loškem potoku.
 Kovač Fran, Ljubljana.

Ladiha Ludovik, Trebnje.
 Lončar Fran, Zagreb.
 Lončar Karol, Ljubljana.
 Maračić Niko, Nova Baška na Primorskem.
 Mesec Andrej, Stara Vrhnika.
 Miglautsch Ivan, Idrija.
 Mulaček Fran, Ljubljana.
 Ogrinc Fran, Žlebić pri Ribnici.
 Osana Josip, Ljubljana.
 Remškar Peter, Brezovica pri Ljubljani.
 Rupnik Matevž, Idrija.
 Ržen Vinko, Ljubljana.
 Schiffrer Egidij, Ljubljana.
 Sitar Ivan, Ljubljana.
 Starč Bruno, Kranj.
 Stefin Edvard, Zalog pri Postojni.
 Svetek Stanislav, Ljubljana.
 Šiška Ivan, Hrastje pri Ljubljani.
 Tavzes Karol, Idrija.
 Travner Vladimir, Logatec.
 Ukmar Rudolf, Avber na Primorskem.
 Verhovec Ivan, Horjul.
 Vertačnik Alojzij, Vič.
 Virant Josip, Tolmin.
 Žagar Ivan, Ljubljana.

V. razred.

Čiuh Viktor, Hrušica pri Ljubljani.
 Čok Ivan, Lonjer pri Trstu.
 Dimnik Davorin, Jarše ob Savi.
 Fatur Jakob, Zagorje pri Št. Petru.
 Holeček Peter, Spodnja Šiška.
Jelenec Celestin, Trnje pri Slavini.
Kcel Ivan, Trzin.
 Košenina Ivan, Koseze nad Ljubljano.
 Kuster Ivan, Gaberje na Štajerskem.
 Lavrič Josip, Gora pri Sodražici.
 Likar Anton, Idrija.
 Lovšin Anton, Hrovača pri Ribnici.
 Magajna Fran, Dolenje Vreme.
Močnik Ernest, Idrija.
 Novak Ivan, Rozore pri Dobrovi.
 Novak Viktor, Spodnja Šiška.
 Oblak Valentin, Horjul.

Perhavec Alojzij, Divača.
 Perič Ludovik, Borovnica.
 Polak Venceslav, Vevče.
 Potočnik Bogomir, Domžale.
Samsa Ivan, Gora pri Sodražici.
 Smolč Moric, Beršljin pri Prečini.
 Svetlič Ivan, Ljubljana.
 Šabec Karol, Selee pri Št. Petru.
 Tomec Ernest, Fara pri Blokah.
 Tomec Valentin, Moravče.
 Tomšič Josip, Poreč na Primorskem.
 Vovk Alojzij, Goče pri Vipavi.
 Zenko Fran, Spodnja Šiška.

Pricatista:

Režek Josip, Krašni vrh.
 Šmuc Rudolf, Ljubljana.

